

Alk. n. 275/13.5.1996

PYHÄJÄRVI (O.L.)

Inventointi 1995

Mika Sarkkinen

ARKEOLOGIA SUOMESSA ABSTRAKTI / INVENTOINNIT

PYHÄJÄRVI

Tutkimuksen suorittaja: Pohjois-Pohjanmaan liitto

Inventoija: Huk Mika Sarkkinen

Jatkettaessa Pohjois-Pohjanmaan liiton , Pohjois-Pohjanmaan museon ja museoviraston yhteistyönä toteutettavaa Pohjois-Pohjanmaan kiinteiden muinaisjäännösten julkaisuhanketta, osoittautui Oulaisten perusinventointi aiheelliseksi ennen luettelon 2. osan kokoamista. Kenttätöiden aikana tarkastettiin ja pyrittiin paikantamaan kaikki kunnan alueelta aiemmin tiedossa olleet muinaisjäännöskohteet (64 kpl). Kokonaan uusia kohteita pyrittiin etsimään mahdollisuuksien mukaan. Ennestään luetteloimattomia kohteita kirjattiin kaikkiaan 22 kpl., joista osa (7 kpl) perustuu Pyhäjärven kotiseutumuseon kokoelmissa olevien kiviesineiden löytötietoihin tai muihin arkistotietoihin. Kaikkiaan 86 kohteesta on paikannettuja kiinteitä muinaisjäännöksiä 34, joista asuinpaikkoja on 26, epämääräisiä mahdollisesti talonpoikaisia röykkiökohteita 6, ajaltaan epämääräinen kalliomaalaus(?) ja yksi pyyntikuoppakohde. Loput kohteet ovat lähinnä kivikautisia löytöpaikkoja. Rautakautisia löytöpaikkoja on neljä

Löydöt: KM 29375-29378 (KA I, KA II, asbestiker., merovingiaik. silmäkirves)

Kenttätöaika: 11.9-6.10.1995

Tutkimuskustannukset: Pyhäjärven kunta 10 000, Pohjois-Pohjanmaan liitto

Tutkimusraportti: M. Sarkkinen 8.3.1996 museoviraston ark. os. top. ark:ssa

<u>SISÄLLYSLUETTELO</u>	<u>SIVU</u>
JOHDANTO	1
PYHÄJÄRVEN MUINAISJÄÄNNÖSKOhteET - luettelo	3
KOhteIDEN JAKAUTUMINEN PERUSKARTTALEHDILLE	5
ESINELUETTELO	6
LUETTELO MUSTAVALKOKUVISTA	10
LUETTELO DIA-KUVISTA	10
YLEISKARTTA PYHÄJÄRVEN MUINAISJÄÄNNÖSKOhteISTA	11
KOHDEKUVAUKSET JA KARTTAOTTEET	12
HISTORIAALLISEN AJAN KOhteITA	174
TIETOJA LIISTEKATISKOISTA	176

Liitteet 1-2

JOHDANTO

Pohjois-Pohjanmaan liiton, Pohjois-Pohjanmaan museon ja museoviraston yhteistyönä tehtävä Pohjois-Pohjanmaan kiinteiden muinaisjäänösten luettelointi- ja julkaisuhanke pääsi konkreettisiin tuloksiin keväällä 1995, kun luettelon ensimmäinen osa saatiin valmiiksi. Seuraavana oli suunniteltu koottavaksi luettelo Ylivieskan ja Nivalan-Haapajärven seutukuntien alueelta.

Alueen inventointitilanne ei kuitenkaan sellaisenaan mahdollistanut työn tekemistä, vaan katsottiin tarpeelliseksi suorittaa perusinventointia muutamissa alueen kunnissa. Inventointitarve katsottiin suurimmaksi Kärsämäen kunnan sekä Oulaisten ja Pyhäjärven kaupunkien alueella. Hankkeen teki mahdolliseksi kunnista saatu 3x10 000 mk rahoitus, joka kattoi kenttävaiheen palkkauksen. Lisäksi Keski- ja Pohjois- ja Keski-Pohjanmaan ympäristökeskusten ja Pohjois-Pohjanmaan liiton rahoituksen avulla voitiin kustantaa matkakulut sekä inventointien raportointi. Näin kootulla rahoituksella allekirjoittanut palkattiin P-PM:n liiton va. tutkijaksi. P-PM:n museo osallistui hankkeeseen tarjoamalla tarvittavat työtilat.

Pyhäjärven inventoinnin kenttävaihe tehtiin 11.9. - 6.10.1995. Inventointi perustuu museoviraston arkeologian osaston arkistotietoihin, joita täydennettiin PPM:n arkistotiedoilla sekä Kärsämäen kotiseutumuseosta saaduilla tiedoilla. Vanhimmat käytössä olleet kertomukset olivat J.W. Castrenin (1886) ja A. Europaeuksen (1908 ja 1909) kihlakuntakertomukset. Nämä sisältävät tietoja kiviesineiden löytöpaikoista, mutta niiden merkitys inventoinnin kannalta jäi vähäiseksi. Aiempien tutkimusten yhteydessä niihin ei ole viitattu. Kaivaustutkimuksia Pyhäjärvellä on tehnyt V. Luho, jotka kaivoi 1940 ja 1950-lukujen taitteessa Kuivaniemen ja Likoniemen kivikautisia asuinpaikkoja. Lisäksi alueella on tehty joitakin yksittäisiä tarkastuksia. Perusinventointia kunnassa ei ole aiemmin tehty.

Kenttätöväiheen aikana tarkastettiin kaikki ennestään tunnetut kiinteät muinaisjäänökset ja irtolöytöpaikat. Inventoinnin aikana keskityttiin tiedossa olleita kohteita koskevien tietojen ajan tasalle saattamiseen. Lukuisten jo noin 100 vuotta sitten löydettyjen esineiden löytöpaikan paikantaminen osoittautui väliin työlääksi. Uusien kohteiden järjestelmälliseen etsimiseen ei mahdollisuutta ollut, joskin niitäkin pyrittiin mahdollisuuksien mukaan etsimään. Mainittakoon vielä, että poikkeuksellisen myöhäinen sadonkorjuu piti pellot pitkään viljalla, eikä mustalla mullalla olleita peltoja päästy kulkemaan kuin vasta inventoinnin loppupuolella.

Inventointikertomus noudattaa museoviraston kuntakohtaista kohdenuumerointia. Luettelo sisältää yhteensä 86 esihistoriallista kohdetta, joista ennestään luetteloituja ovat kohteet 1 - 61. Johdantoa seuraavat yhteenvetoluettelot kunnan kohteista, kohteiden jakautuminen peruskarttalehdille, esineluettelo sekä luettelot valokuvista ja dioista, jotka on luetteloitu museoviraston arkeologisen osaston kuva-arkistoon.

Muinaisjäännöskohteista esitetään aluksi nimi-, luokitus-, sijainti- ja omistajatiedot. Omistajatiedot perustuvat kentällä saatuihin tietoihin. Tämän jälkeen on kohteen kuvaus, jossa kuvataan sijainti ja ympäristö sekä tehdyt havainnot. Lopuksi on koottu ns. tutkimukselliset tiedot eli aiemmat tutkimukset, tehdyt löydöt, valokuvien arkistonumerot. Jokaista kohdetta seuraa peruskarttaote, lukuunottamatta tapauksia, joissa perättäiset kohteet on voitu merkitä samalle karttaotteelle, missä tapauksessa karttaote on jälkimmäisen kohteen jälkeen. Karttaotetiedoissa on peruskartan numero, nimi ja painovuosi, lisäksi numeroa on täydennetty karttalehden jaotuskirjaintunnuksella. Inventoinnin loppuun on koottu tietoja muutamista historiallisen ajan kohteista sekä liistekatiskoista, joista paikakunnalla kerrottiin.

Kohteen määrittelyä seuraava muinaisjäännösluokitus on seuraava:

- I-luokka: Muinaisjäännös säilytetään sellaisenaan eikä sitä saa hävittää missään olosuhteissa. Valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävä muinaisjäännös.
- II-luokka: Muinaisjäännös on rauhoitettu, mutta voidaan tutkimusten jälkeen siirtää joko luokkaan I tai II.
- III-luokka: Muinaisjäännös on kokonaan tutkittu tai hävitetty, eikä sen säilyttäminen ole tarpeen. Tutkittujen tietojen nojalla vapaa kohde.

On huomattava, että uudet tiedot voivat muuttaa luokitusta. Lopuksi on korostettava, että inventoinnin jälkeen kaikkia alueella olevia muinaisjäännöksiä ei tunneta, joten uusista löydöistä ja aina muutoinkin epäselvissä tapauksissa on syytä ottaa yhteyttä museovirastoon.

Oulussa 8.3.1996

Mika Sarkkinen

PYHÄJÄRVEN MUINAISJÄÄNNÖSKOhteet

1. Kalaojankangas	kivikautinen löytöpaikka. III
2. Hiidenniemi, Mehtälä	kivikautinen löytöpaikka. II.
3. Hiidenniemi, Hyvönen	kivikautinen löytöpaikka. III.
4. Hiidenniemi, Leväniemi	kivikautinen löytöpaikka. II.
5. Hiidenniemi, Marjoniemi	kivikautinen löytöpaikka. II.
6. Hiidenniemi, Härkäviita	kivikautinen löytöpaikka. II.
7. Tikkalanniemi, Niemi	kivikautinen ASUINPAIKKA. II.
8. Mäkiöinen, Karvola	kivikautinen ASUINPAIKKA. II.
9. Hiidenniemi, Pennanen/Rupsaniemi	kivikautinen löytöpaikka. II.
10. Emoniemi, Hietapelto	kivikautinen löytöpaikka. II.
11. Pyhäjärvi, Tikkala	kivikautinen löytöp. III(II?)
12. Parkkima, Kyllölä	kivikautinen löytöpaikka. II
ja "peurahautoja". III.
13. Kotajärvi, Rajahoikka	kivikautinen ASUINPAIKKA. II.
14. Moskuankangas	kivikautinen löytöpaikka. III.
15. Mäkiöiskylä, Liimattala	kivikautinen löytöpaikka. II.
16. Hietala, Kuivaniemi	kivikautinen ASUINPAIKKA. II.
17. Hietala, Junttila	kivikautinen löytöpaikka. III.
18. Emoniemi, Sammallahti	kivikautinen löytöpaikka. II.
RAUTAKAUTINEN löytöpaikka. III.
kiukaanjäännöksiä. III
19. Emoniemen W-ranta, Niemipelto	kivikautinen löytöpaikka. II(?).
jättiläishautoja, raunioita. III
20. Niemelä (=Kunnalliskoti)	kivikautinen ASUINPAIKKA. II.
21. Oravankylä, Orava	kivikautinen ASUINPAIKKA. II.
22. Mäkikylä, Risula	kivikautinen löytöpaikka(?). II.
23. Kirkonkylä, Jatkola (=Tähtelä)	kivikautinen löytöpaikka. II-III
24. Mäkikylä, Mustaniemi	= kohde 20
25. Hietala, Harju	kivikautinen löytöpaikka. II.
26. Jokikylä, Juhola	kivikautinen löytöpaikka. II.
27. Hietala, Ketola	kivikautinen ASUINPAIKKA. II.
28. Parkkima, Malila	kivikautinen ASUINPAIKKA. II.
29. Pyhäjoen niskasta alas, uomasta	kivikautinen löytöpaikka. III.
30. Pyhäjoen niska	kivikautinen löytöpaikka. III.
31. Vuhtoniemi, Sittoniemi	kivikautinen ASUINPAIKKA. II.
32. Pyhäjärvi, Peltola	kivikautinen ASUINPAIKKA. II.
33. Hiidenkylä, Laitila	kivikautinen ASUINPAIKKA(?). II
34. Pyhäjärvi, Rantala	kivikautinen löytöpaikka. II.
35. Kynkäniemi	kivikautinen löytöpaikka. III.
36. Kirkonkylä, Likoniemi	kivikautinen ASUINPAIKKA. II.
37. Pyhäsalmi, Simuna	kivikautinen löytöp./asuin? III
38. Ojakylä, Ojala	kivikautinen löytöpaikka. II.
39. Jokikylä, Annala	kivikautinen löytöpaikka. II.
40. Pyhäsalmi, Kallio	kivikautinen löytöpaikka. III.
41. Paljakka	kivikautinen ASUINPAIKKA. II.
42. Lamminaho, Haarala	kiviesineen löytöpaikka. III.
43. Jokikylä, Palmi	kivikautinen löytöpaikka. II.
44. Kohisevan puron suu	kivikautinen löytöpaikka. II.
45. Emoniemi	kivikautinen löytöpaikka. III.
46. Hietalan kylä	RAUTAKAUTINEN löytöpaikka. III.
47. Emolahti	uhrikivi. III.
48. Pieni Luokkimäki	kivikehä. II
49. Emoniemen länsip., Hämeenniemi	kiukaansijoja. III(?).
50. Pärtynlahden ranta	kiukaansijoja. III(?).

51. Tuoriniemi kiukaansijoja. III(?).
 52. Hiidenniemi kiukaansijoja. III(?).
 53. Pirttijärven ranta kiukaansijoja. III.
 54. Hiidenniemi, Tervalahdi hämäläisten katiskoita. II(?).
 55. Lintuniemen tausta hämäläisten katiskoita. II(?).
 56. Mäkikylä, Rantakari kivikautinen ASUINPAIKKA. II.
 57. Kirkonkylä, Verkkoranta kivikautinen ASUINPAIKKA(?)II.
 58. Kokkosalo, Valtionmaa kiviraunio. II
 59. Vuotomäki, Ukonnoro uhrilähde. II.
 59. Vuotomäki, Ryttylä uhrikivi. III.
 61. Hietala, Kuoppaharjunniemi kivikautinen ASUINPAIKKA. II.
 62. Rannankylä, Myllypelto kiviraunioita. II-III.
 63. Kirkonkylä, Matarapelto kivikautinen ASUINPAIKKA(?)II.
 64. Parkkima, Kirjavaniemi kiviraunio. II.
 65. Suonenlahti, Tulkunsaari kivikautinen ASUINPAIKKA. II.
 66. Kirkonkylä, Lohiranta E kivikautinen ASUINPAIKKA(?) II.
 67. Mäkikylä, Rönköharju kivikautinen ASUINPAIKKA(?) II.
 68. Maaselänlahden perukka pyynti(?)kuoppia. II.
 69. Mäkikylä, Mäntylä RAUTAKAUTINEN? löytöpaikka. II.
 70. Mäkikylä, Soila punaväriä kalliassa. I(?)
 71. Mäkikylä, Väisäseniemi kivikautinen ASUINPAIKKA. II.
 72. Mäkikylä, Rauha kivikautinen ASUINPAIKKA. II.
 73. Jokikylä, Hoppula kivikautinen löytöpaikka. II
 74. Jokikylä, Lapinharju kivikautinen ASUINPAIKKA(?) II.
 75. Jokikylä, Kupas kivikautinen ASUINPAIKKA(?) II.
 76. Hietala, Lahti kivikautinen ASUINPAIKKA(?) II.
 77. Mäkikylä, Komu RAUTAKAUTINEN löytö. III(?)
 78. Kirkonkylä, Toivola kivikautinen ASUINPAIKKA(?) II.
 kiviraunio. II.
 79. Pyhäsalmi, Mustaparta kivikautinen ASUINPAIKKA(?) II.
 80. Mäkikylä, Korvenniemi kiukaansijoja/raunioita. II.
 81. Karhusaari kivikautinen löytöpaikka. II.
 82. Myllypuro kivikautinen löytöpaikka(?) II.
 83. Niittosuo kivikautinen löytöpaikka(?) III
 84. Hietapelto kivikautinen löytöpaikka(?) III
 85. Komujoen suu kvartsin löytöpaikka. II(?).
 86. Vaivionlahti kvartsin löytöpaikka. II(?).

KOHTEIDEN JAKAUTUMINEN PERUSKARTTALEHDILLE:

2343 08 MUURAS	13, 14
2343 11 - 3321 02 LATVASTENJÄRVI	48, 82
2343 12 - 3321 03 PITKÄKANGAS	1(?)
3312 09 LIITONJÄRVI	58
3321 05 HIIDENKYLÄ	1(?), 3, 6, 34, 54
3321 07 HIIDENNIEMI	2, 4, 5, 9, 15, 52, 53
3321 08 KÄTKYTNIEMI	10, 18, 21, 31, 33, 35, 45, 50, 51, 65
3321 09 PYHÄJÄRVI	11, 16, 17, 18, 19, 23, 25, 27, 30, 32, 36, 37, 40, 42, 46, 47, 49, 57, 61, 63, 66, 76, 78
3321 10 MAASELÄNLAHTI	44, 68, 69, 70
3321 11 VUOHTOMÄKI	55, 59, 60, 62, 67, 77, 80, 85, 86
3321 12 RUOTANEN	7, 8, 11, 20, 22, 24, 37, 41, 55(?), 56, 71, 72, 77, 78, 79, 81
3322 04 KUONANJÄRVI	12, 38, 64
3322 07 PARKKIMA	26, 28, 29, 39, 43, 73, 74, 75, 84
3324 01 LAHNAJOKI	83

ESINELUETTELO

Kansallismuseon kokoelmissa olevat esineet (KM):

KM 2346:66	tasataltta	0	
KM 2477:1	tasataltta	2	Mehtälä
KM 2477:2	kourutalтта	3	Hyvönen
KM 2477:3	tasataltta	4	Leväniemi
KM 2477:4	tasataltta	5	Marjoniemi
:5	tasataltta	5	Marjoniemi
KM 2477:6	tasataltta	6	Härkäviita
KM 2477:7	kourutalтта	5	Marjoniemi
KM 2477:8	tasataltta	7	Niemi
KM 2477:9	oikokirves	16	Kuivaniemi
KM 2477:17	kourutalтта	14	Moskuankangas
KM 2477:92	liuskerenkaan katkelma	7	Niemi
KM 2553 10	reikäkivi	1	Kalaojankangas
KM 3161:1	tasataltta	8	Karvola
KM 3163:2	tuuran kärkipuoli	9	Pennanen
KM 3161:3	tasataltta	10	Hietapelto
KM 3170:1	kourutalтта	7	Niemi
KM 3170:2	kourutalтта	11	Tikkala
KM 3186:1	kourutalтта	12	Kyllölä
KM 3354:66	tikarin kärkipuoli	13	Rajahoikka
:67	kiviesineen katkelma	13	Rajahoikka
:68	tasataltan kärkipuoli	13	Rajahoikka
:69	tasataltta	13	Rajahoikka
:70	tasataltta	13	Rajahoikka
:71	tuura	13	Rajahoikka
KM 3354:72	tasataltta	15	Liimattala
KM 3564:2	tasataltta	9	Pennanen
KM 3564:3	kaksoistalтта (tasa-kouru)	16	Kuivaniemi
KM 3564:4	kourutalтта	17	Junttila
KM 3564:5	kourutalтта	18	Sammallahti/Työrö
KM 3564:29	RAUTAKIRVES	18	Sammallahti
KM 3763:1	tasataltta	20	Niemelä
KM 4206:2	kivikirves	14	Moskuankangas
KM 4206:3	kourutalтта	21	Orava
KM 4206:4	kivikirves	22	Risula=Laurikkala
KM 4300:2	tasataltta	23	Jatkola(=Tähtelä)
KM 4512:3	tasataltta	24	Mustaniemi
KM 5218:23	kivikirves	9	Pennanen
KM 5218:24	kourutalтта	25	Harju
:25	kivitaltta	25	Harju
KM 5218:26	kiviesineen teelmä	16	Kuivaniemi
KM 5218:27	kiviesine	26	Juhola
KM 5415:31	kourutalтта	13	Rajahoikka
:32	terälle hiottu kiviliuska	13	Rajahoikka
:33	kivilaji- ja 2 kvartsi-isk.	13	Rajahoikka
KM 5415:34	kivikirveen teräkatkelma	16	Kuivaniemi
KM 5928:3	kaita tasataltta	13	Rajahoikka
KM 8922:1	kivikirves	13	Rajahoikka
:2	talтта	13	Rajahoikka
:3	tasataltta	13	Rajahoikka
:4	tasataltta	13	Rajahoikka
:5	talтта	13	Rajahoikka

KM 8922:6	kourutalтта	13	Rajahoikka
:7	tasataltta	13	Rajahoikka
:8	kiviase	13	Rajahoikka
:9	pikkutalтта	13	Rajahoikka
:10	purasin	13	Rajahoikka
:11	keihäänkärki	13	Rajahoikka
:12	keihäänkärki	13	Rajahoikka
:13	käyrä veitsi	13	Rajahoikka
:14	veitsimäinen kiviliuska	13	Rajahoikka
:15	isketty kiviliuska	13	Rajahoikka
:16	ohut kiviliuska	13	Rajahoikka
:17	suippopäisen esineen katk.	13	Rajahoikka
:18	kiviliuska	13	Rajahoikka
:19	kovasin	13	Rajahoikka
:20	kovasin	13	Rajahoikka
:21	reikäkivi	13	Rajahoikka
:22	reikäkiven puolikas	13	Rajahoikka
KM 9067:1	kivikirves	27	Ketola
:2	reikäkivi	27	Ketola
KM 9434	kourutalтта	28	Malila
KM 10002:1	kivikirves	29	Pyhäjoen niskasta
:2	kivikirves	29	(n. 1,5 km
:3	reikäkivi	29	alaspäin,
:4	tasak. kvartsinuolenkärki	29	uomasta)
KM 10002:5	reikäkivi	27	Ketola
KM 10089	kourutaltan kappale	27	Ketola
KM 10124	reikäkivi	30	Pyhäjoen niska
KM 10203	lehdenmuot. piinuolenkärki	30	Pyhäjoen niska
KM 10245:1	tasataltta	27	Ketola
:2	taltan teelmä	27	Ketola
KM 10250:1	kourutalтта	16	Kuivaniemi
:2	kourutalтта	16	Kuivaniemi
:3	kourutalтта	16	Kuivaniemi
KM 10250:4	pienoistalтта	27	Ketola
KM 10258	tasataltta	27	Ketola
KM 10539	reikäkivi	27	Ketola
KM 10597	reikäkivi	31	Sittoniemi
KM 10683	taltan katkelma	32	Peltola
KM 10735:1	kivitaltta	33	Laitila
KM 10735:2	kivitaltta	30	Pyhäjoen niska
KM 10909	kivitaltta	34	Rantala
KM 10964	poikkikirves	35	Kynkänniemi
KM 11052	reikäkivi	27	Ketola
KM 12224:1	poikkikirves	36	Likoniemi
:2	poikkitaltta	36	Likoniemi
:3	poikkitaltta	36	Likoniemi
:4	kiviaseen(veitsen?) teelmä	36	Likoniemi
:5	kiviaseen teelmä	36	Likoniemi
KM 12290:1-43	KAIVAUSLÖYTÖJÄ/Luho 1949	36	Likoniemi
KM 12291:1	kvartsiikaavin	16	Kuivaniemi
:2	kvartsi-iskoksia 5 kpl	16	Kuivaniemi
:3	palanutta luuta	16	Kuivaniemi
KM 12292:1	kvartsisäle	27	Ketola
:2	kvartsi-iskoksia 6 kpl	27	Ketola
KM 12293	kvartsi-iskoksia	37	Simuna
KM 12587:1-52	KAIVAUSLÖYTÖJÄ/Luho 1950	36	Likolahti

KM 12588:1-28	KAIVAUSLÖYTÖJÄ/Luho 1950	16	Kuivaniemi
KM 13030	kiviepineen katkelma	36	Likolahti
KM 13856:1	keihäänkärki	13	Rajahoikka
:2	keihäänkärjen kärkikatk.	13	Rajahoikka
:3	keihäänkärjen katkelma	13	Rajahoikka
:4	poikkikirves	13	Rajahoikka
:5	alkeellinen kirves	13	Rajahoikka
:6	alkeellinen poikkikirves	13	Rajahoikka
:7	alkeellinen poikkikirves	13	Rajahoikka
:8	kivitaltta	13	Rajahoikka
:9	kivitaltta	13	Rajahoikka
:10	kirveen katkelma	13	Rajahoikka
:11	keihäänkärjen katkelma	13	Rajahoikka
:12	kirveen teräkatkelma	13	Rajahoikka
:13	lohkottu kivi, teelmä?	13	Rajahoikka
:14	kiviesineen katkelma	13	Rajahoikka
:15	hioin	13	Rajahoikka
:16	hioin	13	Rajahoikka
:17	hioin	13	Rajahoikka
:18	kiviesineen sirpale	13	Rajahoikka
:19	hioin	13	Rajahoikka
:20	vuorilaji-iskoksia, 10 kpl	13	Rajahoikka
KM 14516:1-9	kvartsikaapimia	41	Paljakka
:10	kvartsinen kourutaltta	41	Paljakka
:11	kvartsi-iskoksia 27 kpl.	41	Paljakka
KM 16869	suiponsoikea reikäkivi	44	Kohisevan puro
KM 18259	kivikirves	45	Emoniemi
KM 19582	reikäkivi	0	(Hiidenniemi)
KM 19994	poikkikirves	56	Rantakari
KM 24241	kivitaltta	57	Verkkoranta
KM 25812	kivikirves	73	Hoppula
KM 26219:56	reikäkivi	40	Kallio
KM 27538	alkeellinen kirves	63	Matarapelto
KM 29375	RAUTAKIRVES, fransiska	77	Komu
KM 29376	piitä	7	Niemi
KM 29377:1-8	keramiikkaa	41	Paljakka
:9	koristeltu kiviliuska	41	Paljakka
:10	kivilajikpl./tilapäisesine?	41	Paljakka
:11	kvartsikaavin	41	Paljakka
:12-13	piitä	41	Paljakka
KM 29378	kvartsikaavin	56	Rantakari

Pohjois-Pohjanmaan museon kokoelmissa olevat esineet (PPM):

PPM 568 (1676)	tasataltta	0
PPM 572 (1688)	tasataltta	0
PPM 4305:1	kourutaltta	39 Annala
PPM 4305:2	suppiloreik. pallonuija	38 Ojala
PPM 4305:3	reikäkiven puolikas	16 Kuivaniemi

Pyhäjärvi-Seuran kotiseutumuseon kokoelmissa olevat esineet:

1	RAUTAINEN KEIHÄÄNKÄRKI	Nousiainen
283:7	RAUTAKIRVES, C-tyyppin	Hietakylä
Ilman numeroa	pieni reikäkivi	Rauha
Ilman numeroa	kaitataltta	Hyvösenkangas
Ilman numeroa	suppiloreikäinen pallokivi	Murtoperä
Ilman numeroa	kivitaltta	Hietapelto
Ilman numeroa	reikäkivi	Kellokangas

Lisäksi museon kokoelmissa on kiviesineitä ja kampakeramiikkaa ilman löytötietoja ja numeroa

Lamminahon kansakoululla kivisiera 42 Haarala

Jokikylän ala-asteella tasataltta 43 Palmi

Yksityisten hallussa olevat esineet:

Otto Alarinteen hallussa(?) reikäkivi 41 Paljakka

Eero Niemen hallussa kaksi kivitaltta 7 Niemi
Os. 86800 Pyhäsalmi

Erkki Suvilehdon hallussa lehdenmuotoinen Karhusaari ja
piinuolenkärki, samanlainen kvartsikärki? 36 Likoniemi ja
keramiikanpaloja, kvartsia ja piitä 41 Paljakka
Os. JL 51, 86810 Pyhäjärvi

Olavi ja Yrjö Kuivaniemen hallussa useita 16 Kuivaniemi ja
kiviesineitä 61 Kuoppaharjunniemi
Os. Hietakylä, 86810 Pyhäjärvi, puh. 984-780 076

LUETTELO MUSTAVALKOKUVISTA

- 102996 Pyhäjärvi 41 Paljakka, Erkki Suvilehdon hallussa oleva lehdenmuotoinen piinuolenkärki
- 102997 Pyhäjärvi 27 Ketola, kivikautinen asuinpaikka ja järvenranta Niskalahden yli kuvattuna, koillisesta
- 102998 kuten 102997
- 102999 Pyhäjärvi 76 Lahti, Urho Ylimäen hallussa olevat kiviesineet
- 103000 Pyhäjärvi, Ristimäen jalkakivi ja Jorma Tulkku
- 103001 Pyhäjärvi 31 Sittoniemi, kivikautinen asuinpaikka lännestä
- 103002 Pyhäjärvi 71 Väisäsenniemi, kivikautinen asuinpaikka, pohjoisesta
- 103003 Pyhäjärvi 56 Rantakari, kivikautinen asuinpaikka, havainnot huvilasta vasempaan grillikatoksen takaa, luoteesta
- 103004 Pyhäjärvi 33 Laitila (Metsäpelto), kivikautinen asuinpaikka, kaakosta
- 103005-9 Pyhäjärvi 16 Kuivaniemi ja 61 Kuoppaharjunkangas, Kuivaniemen talossa Olavi ja Yrjö Kuivaniemen hallussa olevia kiviesineitä

LUETTELO DIA-KUVISTA

- 33887 Pyhäjärvi 61 Kuoppaharjunkiemi, kivikautinen asuinpaikka. luoteesta
- 33888 Pyhäjärvi 76 Lahti, Urho Ylimäen hallussa olevat kiviesineet
- 33889 Pyhäjärvi 42 Paljakka, Erkki Suvilehdon hallussa oleva lehdenmuotoinen piinuolenkärki
- 33890 Pyhäjärvi 70 Soila, punaväriä kalliolla, lännestä
- 33891 kuten 33890
- 33892 Pyhäjärvi 70 Soila, matala kallio, jossa punaväriä, etelästä
- 33893 Pyhäjärvi 69 Mäntylä, Pyhäjärven kotiseutumuseossa oleva rautainen keihäänkärki, PyhäjM 1.
- 33894 Pyhäjärvi 46 Hietakylä, Pyhäjärven kotiseutumuseossa oleva rautainen, merovingiaikainen c-tyypin kirves, PyhäjM 283:7

PYHÄJÄRVI 1

Kohteen nimi: Kalaojankangas
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. III.
 Peruskartta: 3321 03 PITKÄKANGAS tai
 3321 05 HIIDENKYLÄ (?)
 Koordinaatit: ?
 Kylä ja seutu: ?
 Tila:
 Rek:No:
 Maaomistaja:

Kansallismuseon kokoelmissa oleva reikäkivi KM 2253:10 on löydetty Kalaojankankaalta Haapajärven ja Pyhäjärven Hiidenkylän välimalta. Kokoelmiin se on saatu Leppäniemen talosta. Kalaojankangasta ei enää nykyisiltä kartoilta löydy. Kyseessä onkin ilmeisesti Pitkäkankaan nimellä tunnettu pitkä korkea kangas, joka ulottuu Hiidenkylän länsipuolelta aina Haapajärven Kankaanpäähän. Pituutta sillä on kaikkiaan n. 14 km. Kun Leppäniemen taloa ei löytynyt ja kun löytötietojen rajaama alue on mikä on, ei tarkempaa löytöpaikkaa voitu paikallistaa.

Kohde tarkastettu: -

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 2253:10

Valokuvat: -

Kartta: -

PYHÄJÄRVI 2

Kohteen nimi: Mehtälä
Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II.
Peruskartta: 3321 07 HIIDENNIEMI
Koordinaatit: $x = 7049\ 32$, $y = 3442\ 28$, $z = n. 147,5$
(päärakennuksen koordinaatit)
Kylä ja seutu: Hiidenniemi
Tila:
Rek:No:
Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 13.5 km etelälounaaseen, Hiidenmäestä n. 500 m etelälounaaseen, Hiidenniemen koillispuolen peltoalueen keskellä. Alue on itään ja koilliseen rantaa kohti laskevaa viljelysmaata. Tarkastettaessa pellot olivat viljansängellä ja nurmella. Paikalta ei löydetty kiinteään muinaisjäännökseen viittaavia merkkejä. Talonväkeä ei tavoitettu. Kohde olisi hyvä päästä tarkastamaan peltojen ollessa kynnöksellä.

Kohde tarkastettu: 18.9.1995

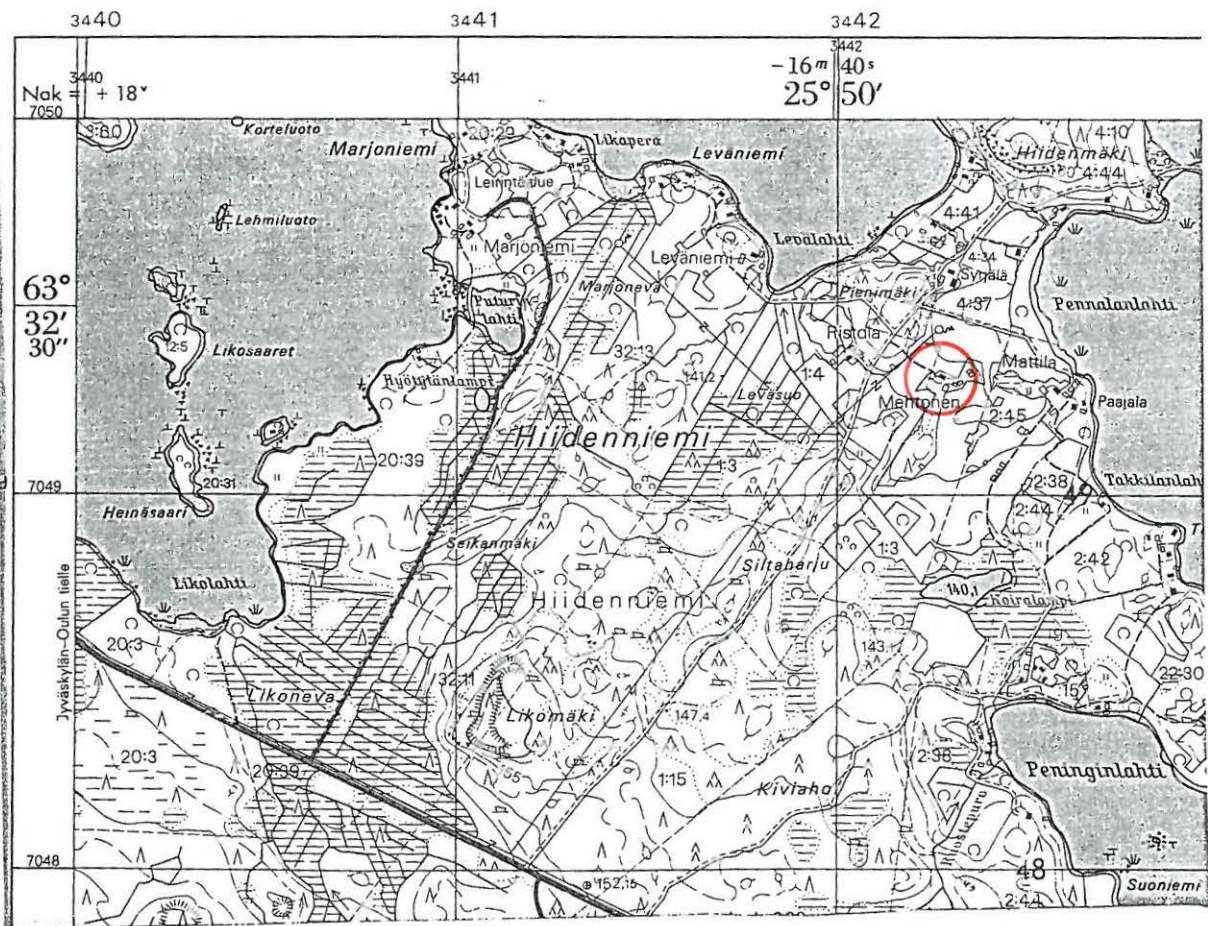
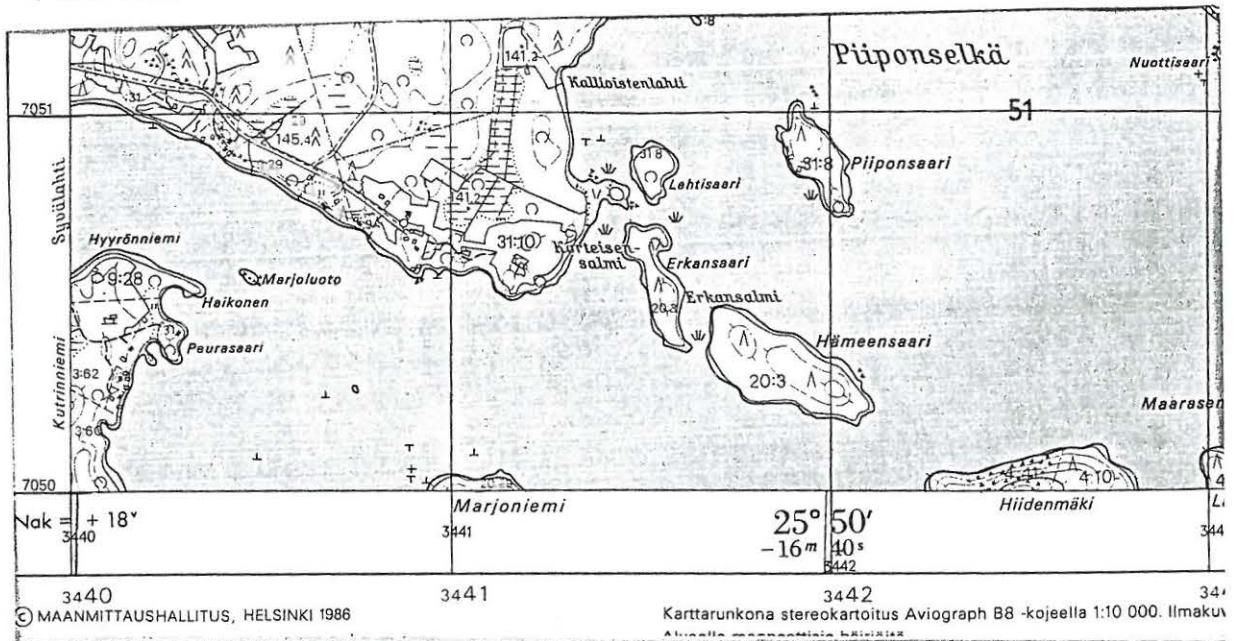
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 2477:1

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 07/B, p. 1986

PYHÄJÄRVI 2 MEHTÄLÄ

3321 07 HIIDENNIEMI

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 3

Kohteen nimi: Hyvönen (Hyvölä)
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. III.
 Peruskartta: 3321 05 HIIDENKYLÄ
 Koordinaatit: x = 7051 82, y = 3438 14, z = n. 150
 (päärakennuksen koordinaatit)
 Kylä ja seutu: Hiidenniemi, Hiidenkylä
 Tila:
 Rek:No: 11:?
 Maaomistaja: Kalle Lamminaho (11:37)

Pyhäjärven kirkosta n. 14 km lounaaseen, Jyväskylän tien ja Hiidenkylään johtavan tien Hyvösenmäellä olevasta risteyksestä n. 500 m länsilounaaseen. Alueelta on löydetty kourutalutta Hyvösen talon seutuvilta. Pyhäjärven museossa on numeroimaton talutta, joka löytötietojen mukaan on peräisin Hiidenkylän Hyvösenkankaasta.

Hyvösen talon isäntä ei tiennyt löydöstä saati löytöpaikasta. Pelloiltaan hän ei ollut kiviesineitä löytänyt. Talosta n. 500 m länsiluoteeseen on laaja Sonninmäen hiekkakuoppa, jonka eteläreuna laskeutuu lähelle Pyhäjärveen laskevaa Tervapuroa. Alueella ei kuitenkaan tehty minkäänlaisia havaintoja kiinteästä muinaisjäännöksestä. Hyvösenmäki taas on kangas talon pohjoispuolella. Sekin on osin hiekanoton tuhoama ja teiden alle jäänyt. Täältäkään ei mitään löydetty.

Kohde tarkastettu: 15.9.1995

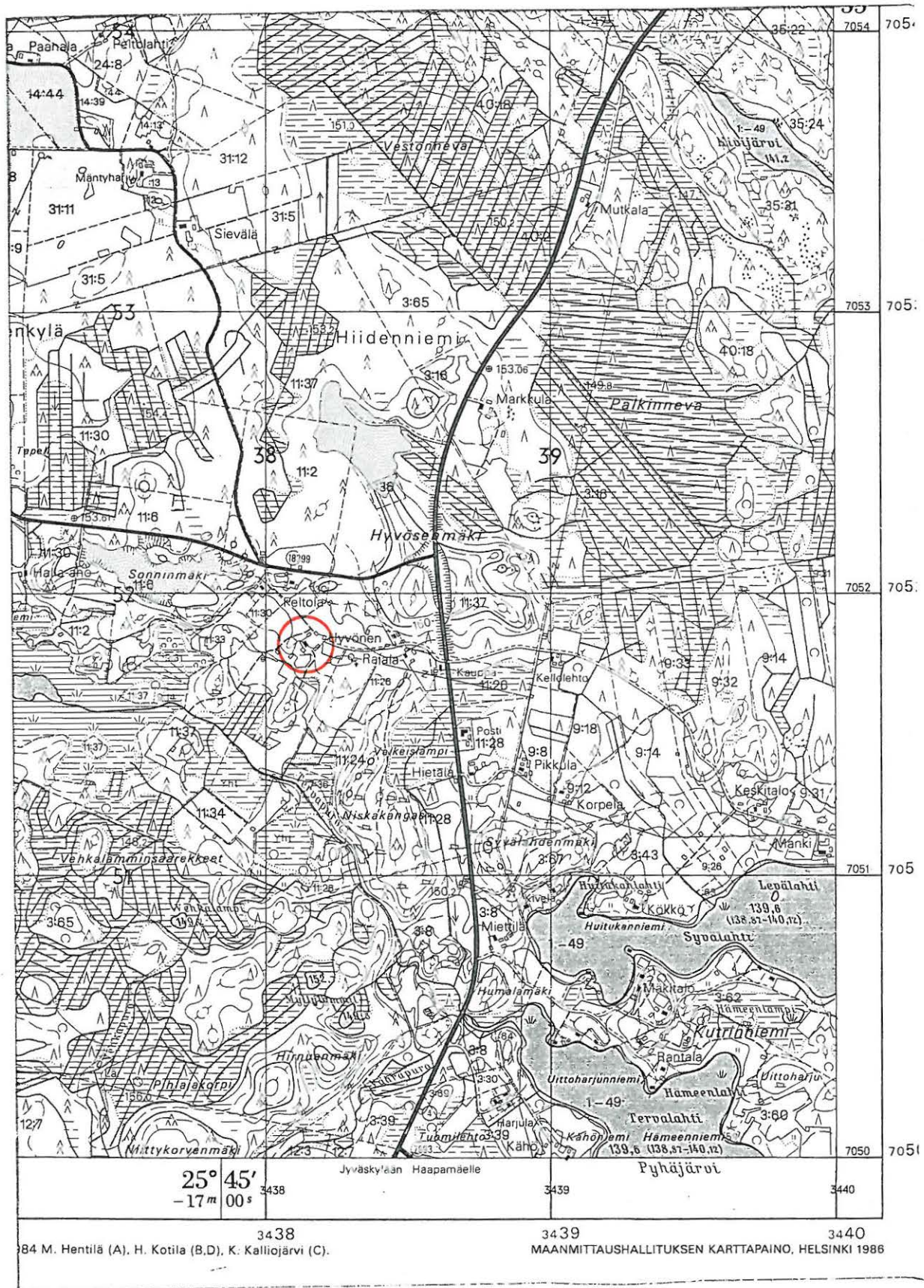
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 2477:2 ja Pyhäj.M (?)

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 05/C, p. 1986

PYHÄJÄRVI 3 HYVÖNEN

3321 05 HIIDENKYLÄ

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 4

Kohteen nimi: Leväniemi
Määrittys ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II.
Peruskartta: 3321 07 HIIDENNIEMI
Koordinaatit: x = 7049 64, y = 3441 78, z = n. 145
Kylä ja seutu: Hiidenniemi
Tila:
Rek:No: 32
Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 13,5 km länsilounaaseen, Pyhäjärven Levälähden etelärannalla, Hiidenniemen Hiidenmäen ja Marjoniemen välisellä pohjoisrannalla. Alueelta on löydetty tasataltta. Nykyisillä omistajilla (Jokelat) ei ollut tietoa löytöpaikasta - ovat tulleet vasta 1960-luvun puolivälissä paikalle. Pellot vuokaraviljelyksessä ja osin heinällä, rannat vitikoituneet. Paikalta ei tehty kiinteään muinaisjäännökseen viittaavia havaintoja.

Kohde tarkastettu: 18.9.1995

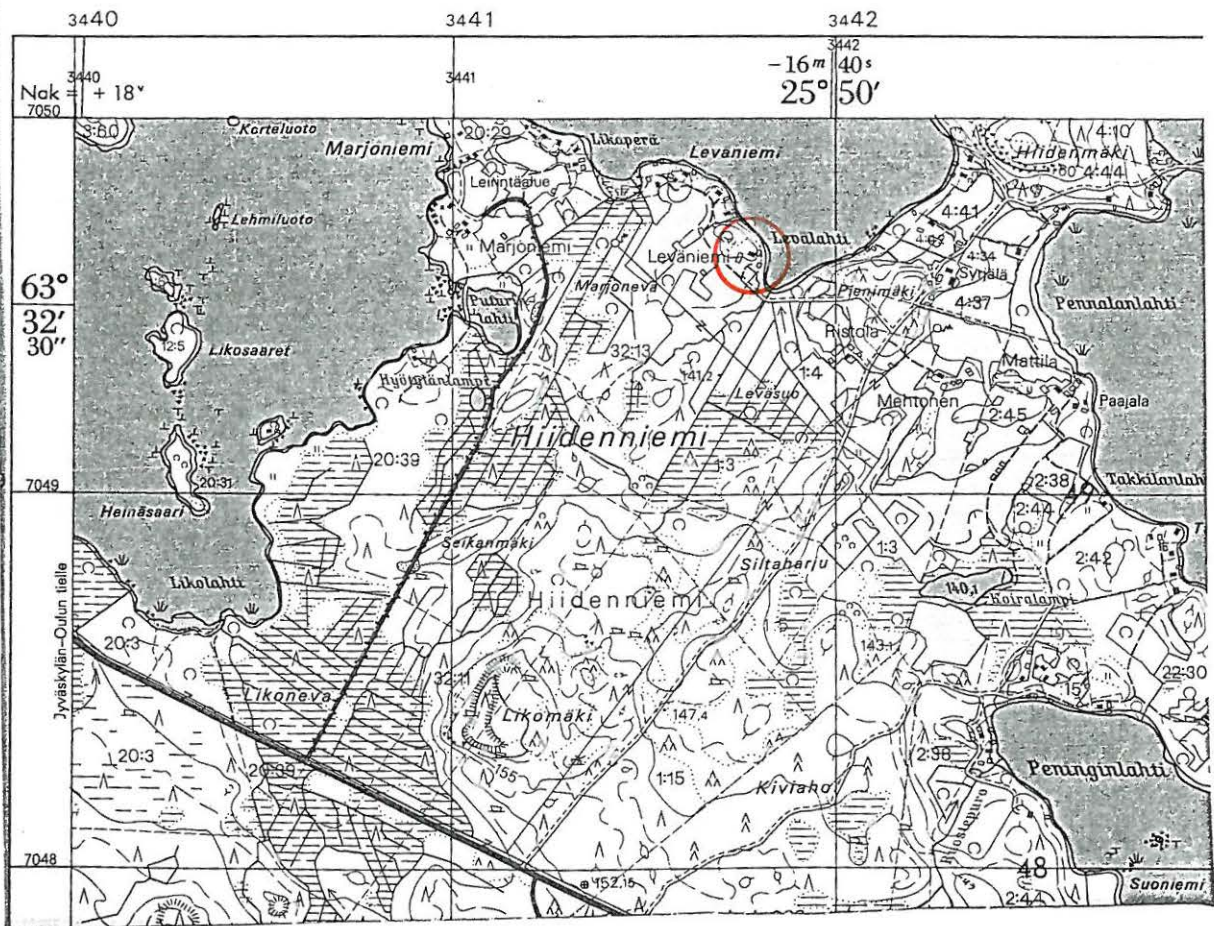
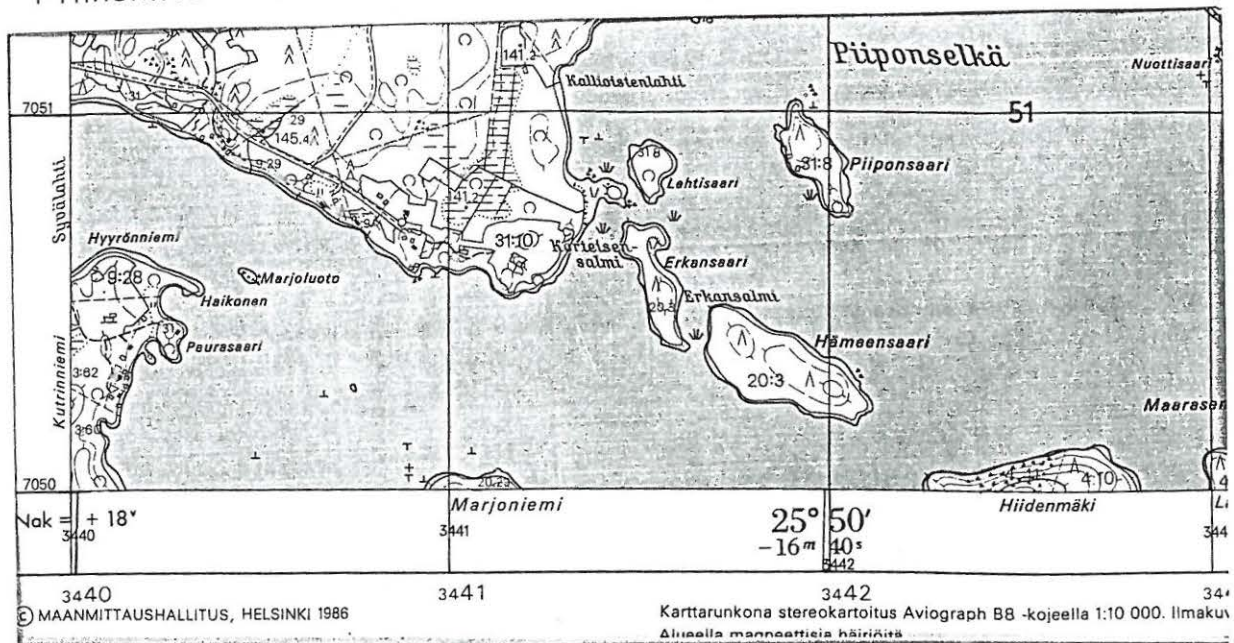
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 2477:3

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 07/B, p. 1986

PYHÄJÄRVI 4 LEVÄNIEMI

3321 07 HIIDENNIEMI

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 5

Kohteen nimi: Marjoniemi
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3321 07 HIIDENNIEMI
 Koordinaatit: x = 7049 72, y = 3441 02, z = n. 142,5
 Kylä ja seutu: Hiidenniemi
 Tila:
 Rek:No: 20:39
 Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 13,5 km etelälounaaseen, Hiidenniemen Marjoniemessä. Alueella on nykyisin Marjoniemen leirintäalue. Marjoniemen talon pellosta on löydetty tasa- ja kourutaltoa. Inventoinnin aikana leirintäalue oli suljettu. Vanhan päärakennuksen pohjoispuolella oli sängellä olevia peltoja, joiden maaperä näytti olevan hiekkamultaa. Alueelle on rakennettu lomamökkejä ja leirintäalueen huoltorakennuksia. Rantoja on ilmeisesti ruopattu ja muutoinkin rakennettu. Paikalta ei maastotarkastelussa löydetty mitään kivikautiseen asutukseen viittaavaa. Kohde jäi irtolöytöpaikaksi.

Kolmas Marjoniemen esineistä (KM 2477:5) on löytötietojen mukaan Kutramoisen lahdesta Marjoniemen talon pellosta. Tätä paikkaa ei voitu tarkemmin paikantaa. Kutramoisen talo tunnetaan nykyään Taipaleensuuna (3321 04, r. 49/39) ja Kutrinniemi taas on Marjoniemen länsipuolella.

Kohde tarkastettu: 19.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 2477:4, 5 ja 7

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 07/B, p. 1986

PYHÄJÄRVI 6

Kohteen nimi: Härkäviita
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3321 05 HIIDENKYLÄ
 Koordinaatit: x = 7052 40, y = 3435 22, y = n. 152,5
 (päärakennuksen koordinaatit)
 Kylä ja seutu: Hiidenniemi, Hiidenkylä
 Tila: Härkäpuro
 Rek:No: 45:1
 Maaomistaja: Heimo Aaltokoski
 Hiidenkylä, Pyhäjärvi

Pyhäjärven kirkosta n. 16,5 km länsilounaaseen, Hiidenkylän Tervajärvestä n. 1 km länteen, järveen laskevan Ristilamminpuron etelärannalla. Härkäviidan pellostä on löydetty tasatalta. Löytötietojen perusteella Härkäviita on yhdistettävissä peruskartan Härkäpuron taloon. Härkäviita taas oli tapaamilleni kyläläisille tuntematon. Talon omistaja asuu Hiidenkylän Lumperin eteläpuolella olevassa uudessa omakotitalossa Tervajärven pohjoisrannalla. Hän ei ole pelloiltaan mitään kivikauteen viittaavaa löytänyt. Mahdollisia nuotionpohjia hän on ehkä havainnut, mutta kuvaukset olivat melko epä-määräisiä. Lisäksi hän mainitsi Tervajärven etelärannan pellossa olevan paksuja kirveellä kaadettuja puita.

Talo oli tyhjillään ja pellot kasvoivat paksua heinää. Kivikautisen asutuksen merkkejä paikalta ei tavattu.

Kohde tarkastettu: 27.9.1995

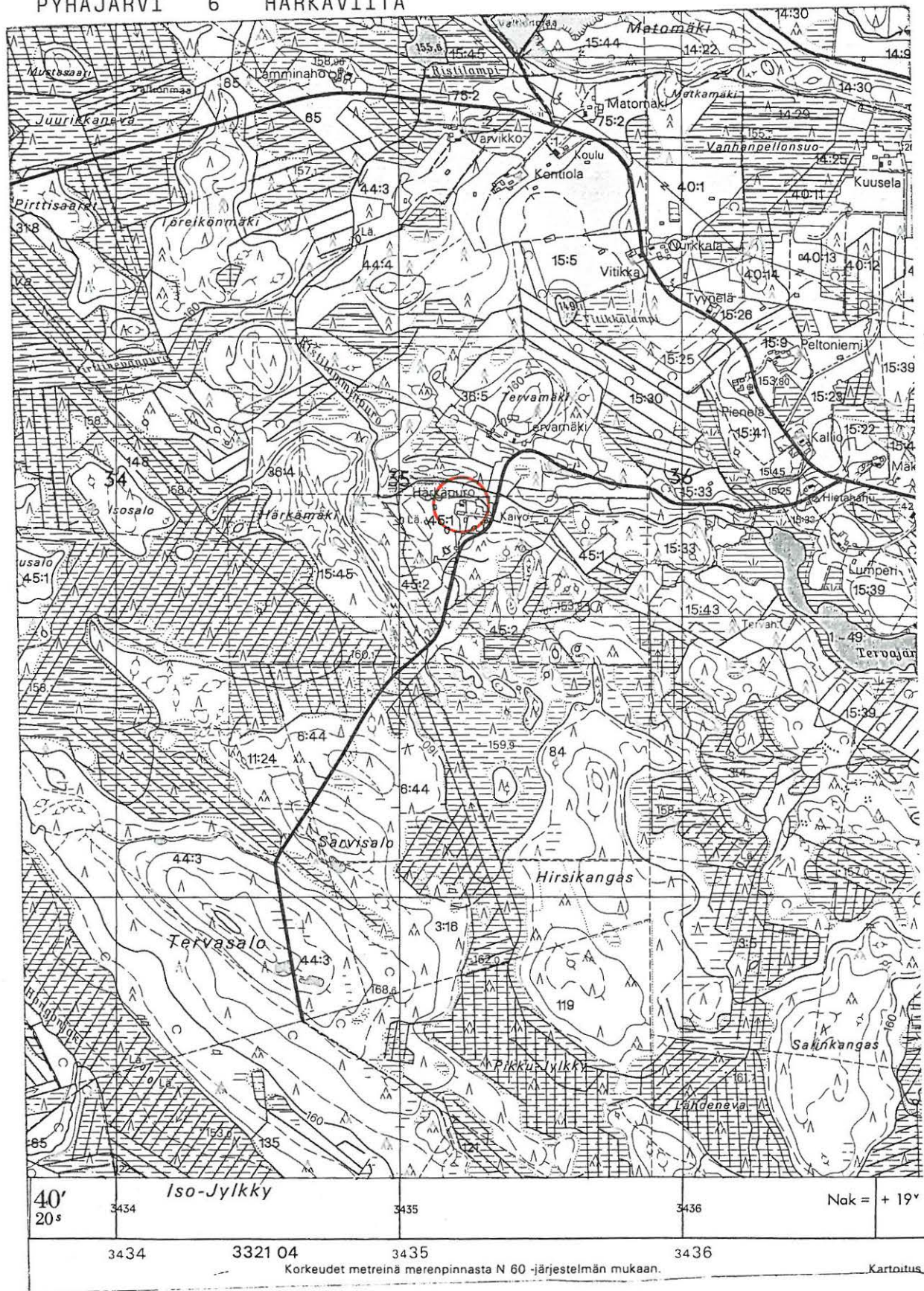
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 2477:6

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 05/AC, p. 1986

PYHÄJÄRVI 6 HÄRKÄVIITA

7053

7052

3321 05 HIIDENKYLÄ

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 7

Kohteen nimi: Niemi
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka. II.
 Peruskartta: 3321 12 RUOTANEN
 Koordinaatit: x = 7064 75, y = 3450 10, z = 142,5-145
 (päärakennuksen koordinaatit)
 Kylä ja seutu: Pyhäsalmen keskusta, Tikkalanniemi
 Tila: Niemi
 Rek:No:
 Maaomistaja: Eero Niemi
 Tikkalantie 9, 86800 Pyhäsalmi

Pyhäjärven kirkosta n. 4,5 km pohjoiskoilliseen, Tikkalanniemen eteläosassa, Niemenlahden pohjoisrannalla. Paikalta on löydetty ta-satalta päärakennuksen perustuksia kaivettaessa, kourutalalta piha-maalta ja liuskerenkaan katkelma. Lisäksi Eero Niemen hallussa on kaksi kiviesinettä, jotka kuitenkin olivat remontin jäljiltä hukas-sa. Näistä toinen on löydetty rannasta saunan luota talosta suoraan etelään ja toinen n. 300 - 400 m Niemenlahden rantaa talosta län-teen päin. Viimeksi mainitun löytöpaikka on saha-alue, sittemmin ehkä venesataman aluetta, siis käytännössä tuhoutunut (vrt. kohde 40 Kallio).

Inventoinnin aikana talon välittömässä läheisyydessä ei ollut avoi-mia peltoja. Kaivutöitä paikalla ei ole juuri tehty, joten muita löytöjä esim. kvartseja ei paikalla ole havaittu. Isäntäkään ei kvartsiin ollut osannut kiinnittää huomiota. Talosta kaakkoon ole-vasta pellostosta oli osa kynnety. Kvartseja ei täälläkään havaittu. Piitä löydettiin yksi pala, joka voisi käydä kaapimestakin, mutta joka kuitenkin on ehkä tuluspiitä. Maastollisesti paikka on asuin-paikaksi oikein sopiva. Maanlaatu paikalla oli hiekkapohjaista.

Kohde tarkastettu: 14.9.1995

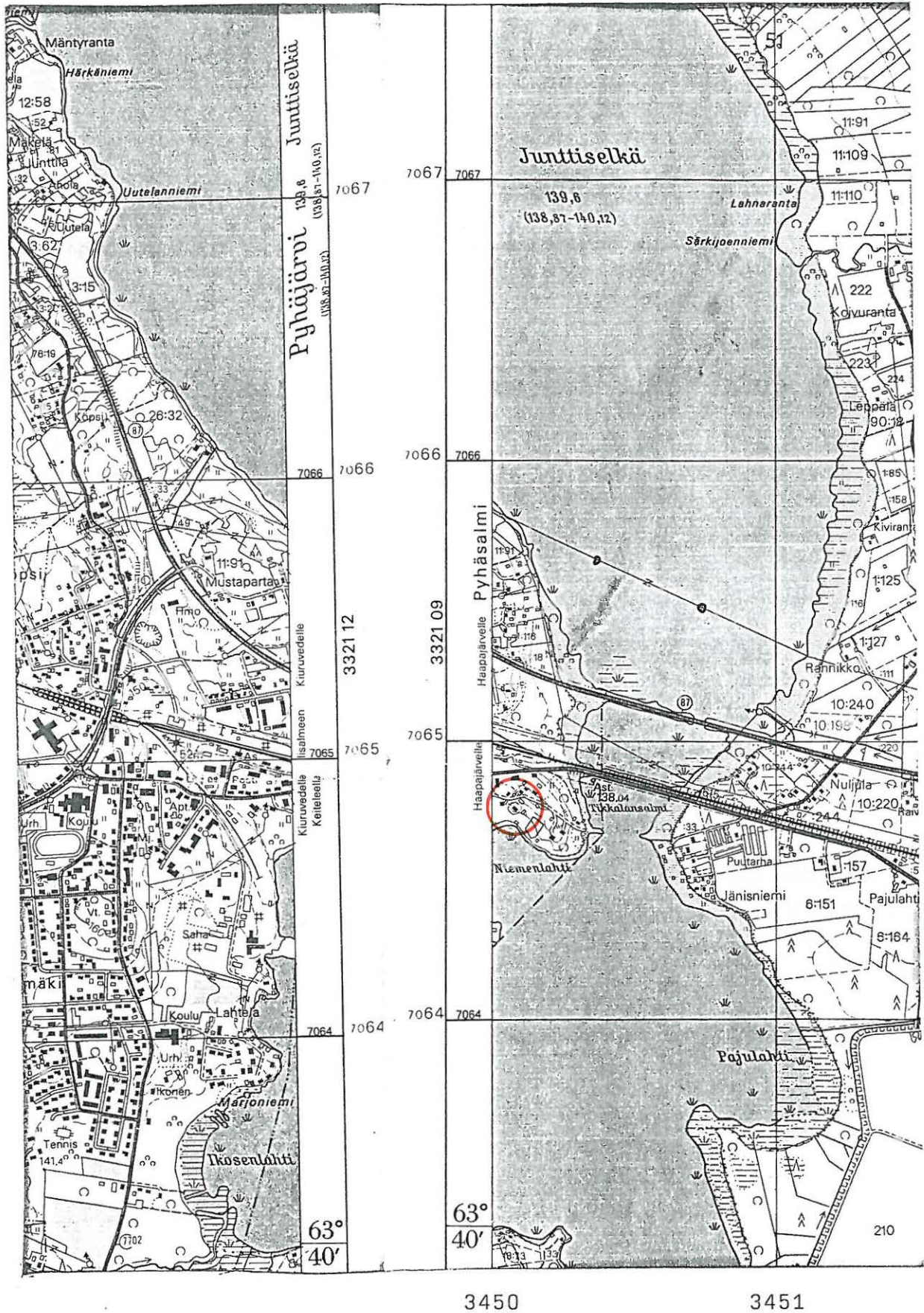
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 2477:8, -:92 ja 3170:1

Inventointilöytö: KM 29376, piin pala

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 12/AB, p. 1986

3321 12 RUOTANEN

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 8

Kohteen nimi: Karvola
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka. II.
 Peruskartta: 3321 12 RUOTANEN
 Koordinaatit: x = 7060 38, y = 3455 44, z = n. 152,5
 Kylä ja seutu: Mäkikylä
 Tila: Karvola
 Rek:No: 39:15
 Maaomistaja: Matti Pesonen/Perikunta

Pyhäjärven kirkosta n. 6 km itään, Komujärven lounaisrannalla, Komujoen niskasta runsas 1 km kaakkoon. Alue on loivasti kohti järveä laskevaa viljelymaata. Paikalta on löydetty aiemmin tasataltta. Inventoinnin yhteydessä löydettiin koordinaattien ilmoittamasta paikasta kvartsi-iskoksia ja palanutta kiveä. Kvartsit jätettiin paikoilleen. Talo on tyhjillään, mutta käynnin aikana talossa oli pistäytymässä nimettömäksi jäänyt talonväkeen kuuluva mies, joka kertoi mahdollisesta kiviesineestä. Se oli kuitenkin myöhemmin hukkaantunut. Esine oli löytynyt talon luoteispuolelta läheltä rantaa.

Kohde tarkastettu: 27.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 3161:1

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 12/AC, p. 1986

PYHÄJÄRVI 9

Kohteen nimi: Pennanen eli Rupsaniemi

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II.

Peruskartta: 3321 07 HIIDENNIEMI

Koordinaatit: A) x = 7048 40, y = 3442 96, z = n. 145
(Rupsanniemen päärakennus) ja
B) x = 7049 55, y = 3442 30, z = n. 145
(Pennanen eli Syrjälä)

Kylä ja seutu: Hiidenniemi

Tila:

Rek:No: A) 22:30 ja B) 4:?

Maaomistaja: A) Sisko ja Viljo J. Liuska
Vesitorintie 13, 86800 Pyhäsalmi
B) Esko Päivinen
Hiidenniemi, 86810 Pyhäjärvi

Rupsanniemen talo sijaitsee Pyhäjärven kirkosta n. 13,5 km etelälounaaseen. Talon pellosta on löydetty tasataltta. Lisäksi Pennasen talon pellosta on löydetty tuuran kärki ja kivikirves. Rupsanniemen talo on kesäasuntona ja paikalla ollut omistaja ei tiennyt mailtaan kiviesineitä löydetyn. Pellot olivat heinällä, eikä mitään asuinpaikkaan viittavaa paikalta löydetty.

Pennasen pellosta löydettyt esineet ovat peräisin joko Rupsanniemestä, jota on asustanut muuan esineet ovat ehkä peräisin Rupsanniemestä, jota on asustanut muuan Abraham Pennanen. Kyseeseen voi tulla myös Pennasen talon pelto, jotka sijaitsevat Hiidenmäen eteläpuolella. Tältä alueelta tunnetaan toinenkin tarkemmin paikantamaton irtolöytöpaikka, kohde 2 Mehtälä. Täältäkään ei kiinteän muinaisjäännöksen merkkejä onnistuttu löytämään. Hiidenniemen pelloilla olisi hyvä käydä niiden ollessa kynöksellä.

Kohde tarkastettu: 18. ja 19.9. 1995

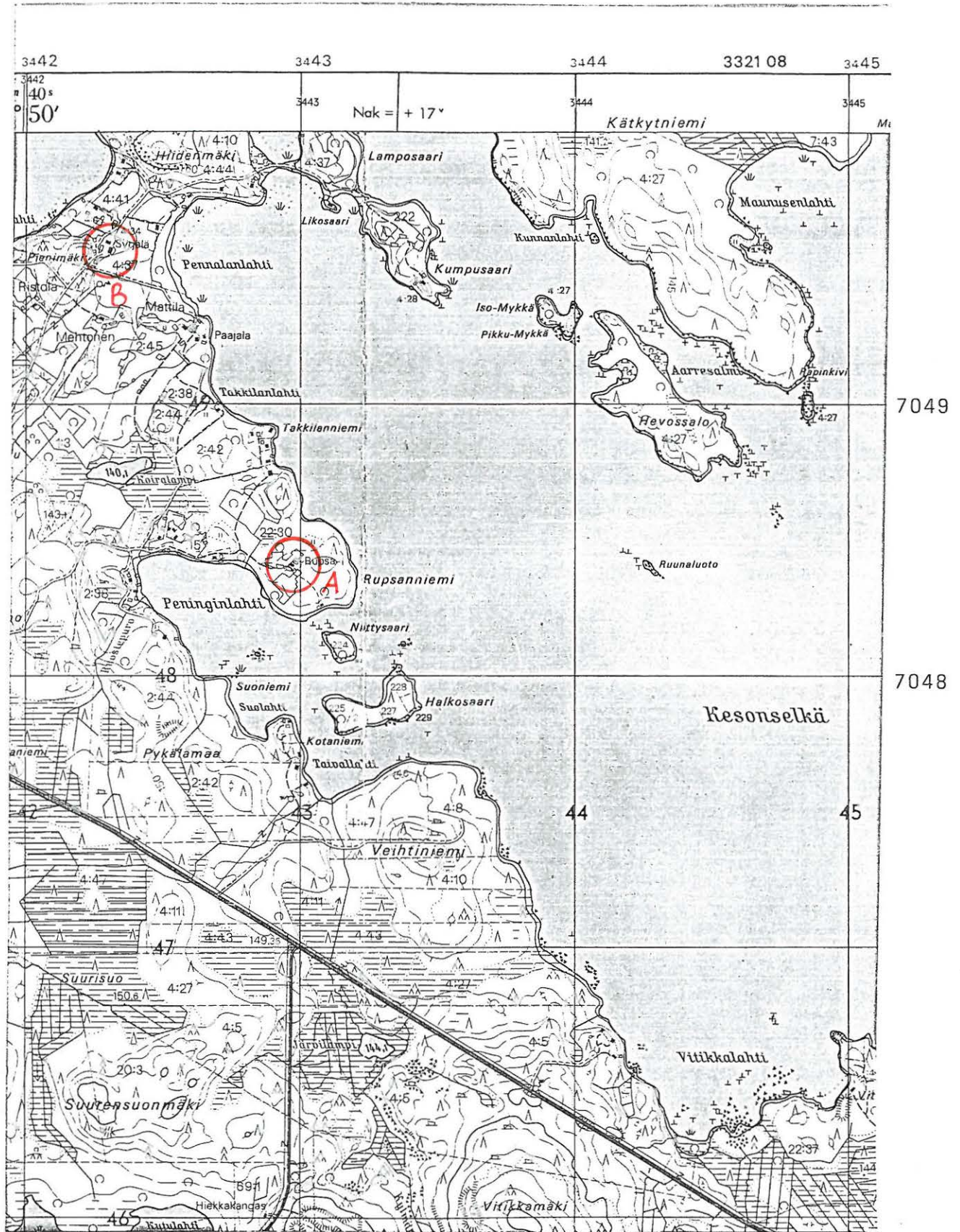
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 3161:2, 3564:2 ja 5218:23

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 07/B, p. 1986

PYHÄJÄRVI 9 PENNANEN ELI RUPSANIEMI

3321 07 HIIDENNIEMI

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 10

Kohteen nimi: Hietapelto
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3321 08 KÄTKYTNIEMI
 Koordinaatit: x = 7057 38, y = 3446 78, z = n. 145
 (päärakennuksen koordinaatit)
 Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, Emoniemi
 Tila:
 Rek:No: 19:?
 Maaomistaja: Pekka Hietapelto

Pyhäjärven kirkosta n. 4 km etelälounaaseen, Emoniemen länsirannalla, kalasatamasta n. 200 m koilliseen. Hietapellon talon maalta Väyrysen mökin pellosta on löydetty tasataltta. Hietapellon emännän mukaan paikalta ei tiedetä kiviesineitä löydetyn, myöskään vanhaa Väyrysen mökin paikkaa hän ei tiennyt. Kivikauden jäänteitä ei talon lähistöllä havaittu.

Selvyyden vuoksi on syytä mainita, että talon entisillä mailla on nykyisinkin Väyrysen mökki. Se on talosta n. 400 m etelään oleva kesämökki, jonka omistaja ei ole mitään sukua vanhoille Väyryksille, vaan vasta sota-aikana on paikkakunnalle tullut. Näin kertoi mökin omistaja Erkki Väyrynen, joka on palstan hankkinut 1963.

Kohde tarkastettu: 12.9.1995

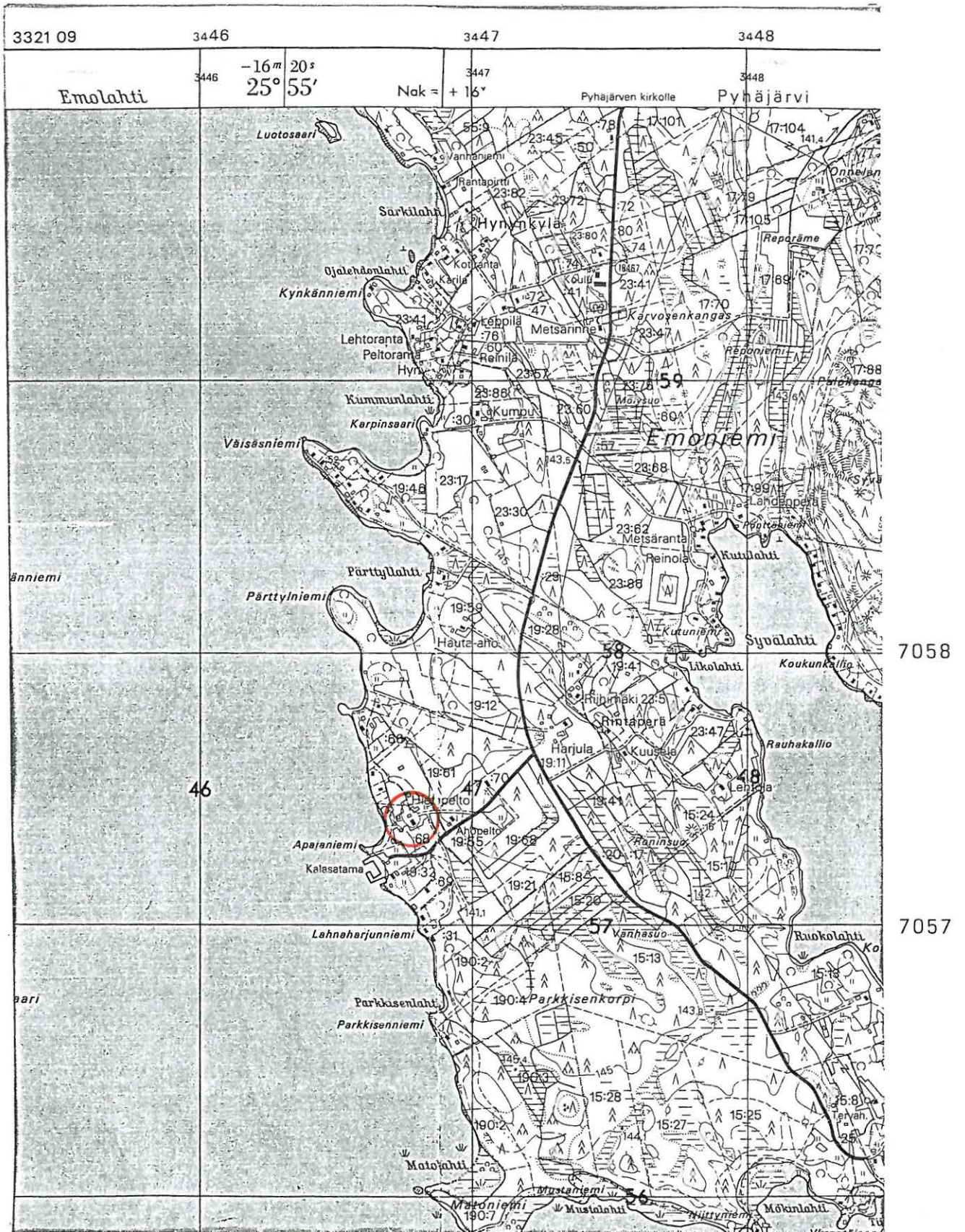
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 3161:3

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 08/D, p. 1986

PYHÄJÄRVI 10 HIETAPELTO

3321 08 KÄTKYTNIEMI

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 11

Kohteen nimi: Tikkala
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. III(II?).
 Peruskartta: 3321 09 PYHÄJÄRVI ja
 3321 12 RUOTANEN
 Koordinaatit: x = 7064 90, y = 3449 98, z = n. 150
 (Kaupungintalon koordinaatit)
 Kylä ja seutu: Pyhäsalmen keskusta
 Tila:
 Rek:No:
 Maaomistaja: Pyhäjärven kaupunki

Pyhäjärven kirkosta n. 4,5 km pohjoiskoilliseen. Tikkalan talon pellosta on löydetty kourutaltilta. Tikkalan talo on sijainnut nykyisen kaupungintalon paikkeilla, onpa kaupungintalon itäpuolella Olli Tikkan muistomerkkikin. Häntä pidetään ensimmäisenä Pyhäjärveläisenä eli pyhäkkäänä. Kuitenkin on samoilla paikkeilla asusteltu aiemminkin. Kun kaupungintaltoa on rakennettu, kerrotaan paikalla havaitun liesikiveysten jälkiä ja hiiltä. Enempiä kiviaseita ei tiettävästi ole kuitenkaan tavattu. Löytöpaikka on lähes kokonaan tuhoutunut asutuksen alle jäädessään. Kulkeepa syvään ja leveään leikkaukseen upotettu rautatiekin Tikkalan entisten peltojen halki. Alueella on paikoin pieniä pieniä rakentamattomia kohtia. Sitä onko niissä säilynyt asuinpaikan(?) jäänteitä ei inventoinnin yhteydessä voitu selvittää.

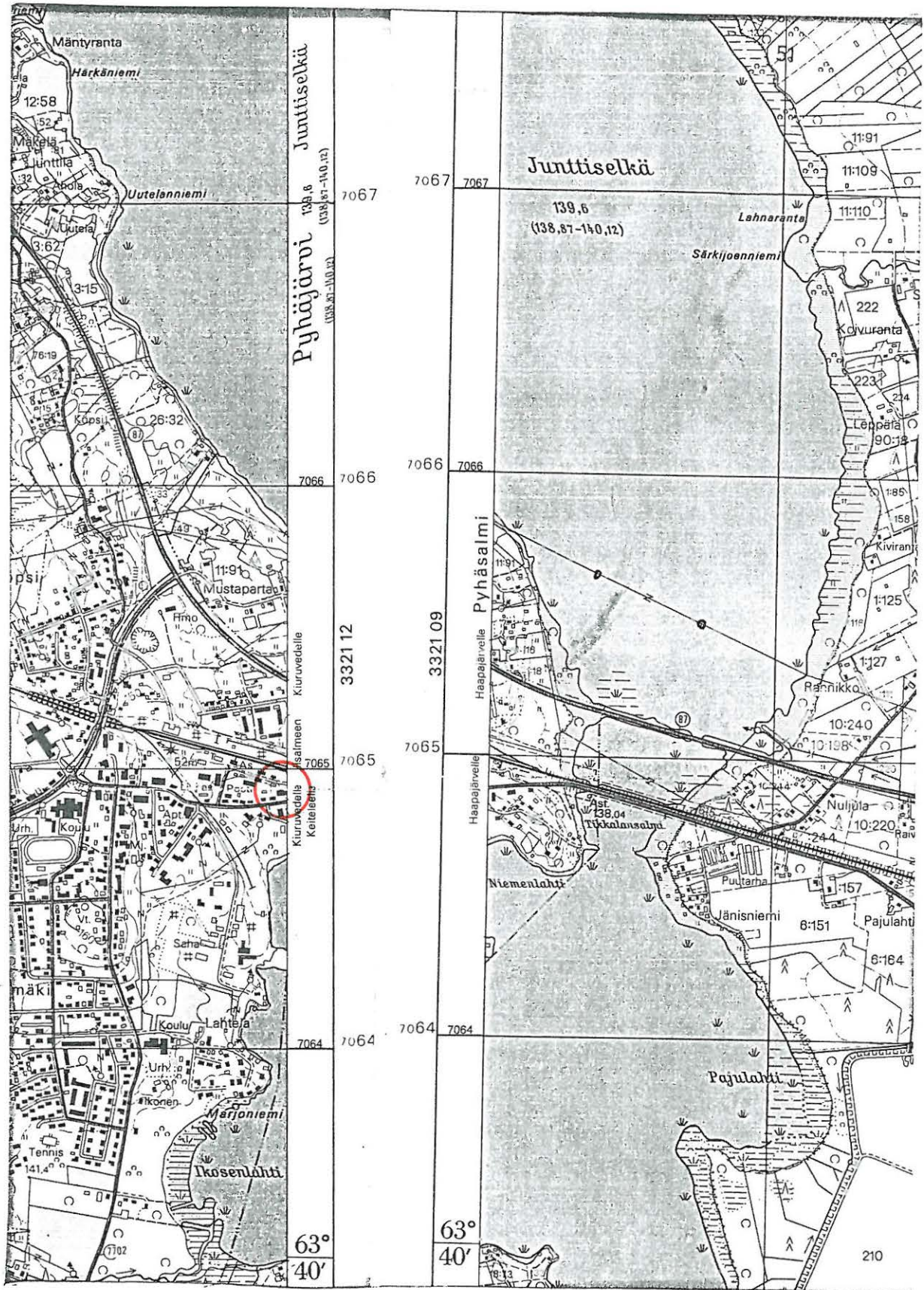
Kohde tarkastettu: 14.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 3170:2

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 01/3321 12, p. 1986

3450

3321 09 PYHÄJÄRVI ja 3321 12 RUOTANEN

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 12

Kohteen nimi: Kyllölä

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II.
peurahautoja. III.

Peruskartta: 3322 04 KUONANJÄRVI

Koordinaatit: x = 7075 88, y = 3438 90, z = n. 152,5

Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, Parkkima

Tila:

Rek:No: 4:?

Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 18,5 km luoteeseen, Parkkimajärven luoteispäässä, Kyllölälahden pohjoisrannalla. Kyllölän talon maalta on kivirauniosta löydetty kourutaltoa. Kyseessä lienee peltoraunio, joten alueen sängellä olleet pellot tarkastettiin, mutta ilman tulosta. Talonväkikään ei kiviesineitä ollut myöhemmin löytänyt. Maaperä paikalla oli hiekkaa. Esine on voinut raunioon kulkeutua muualtakin, mutta maastollisesti Kyllölän tienoo on sellaista, että esine voi olla peräisin sieltäkin.

Kyllösenkankaalla on mainittu olevan peurahautoja. Talosta n. 500 m pohjoiseen oleva kangas on kuitenkin lähes kokonaan ajettu pois ja paikalla on laajahko, osin jo umpeenkasvanut hiekkakuoppa. Säilyneiltä kankaan reunamilta yritettiin kuopanteita hakea, mutta tyystin ilman tulosta.

Kohde tarkastettu: 2.10.1995

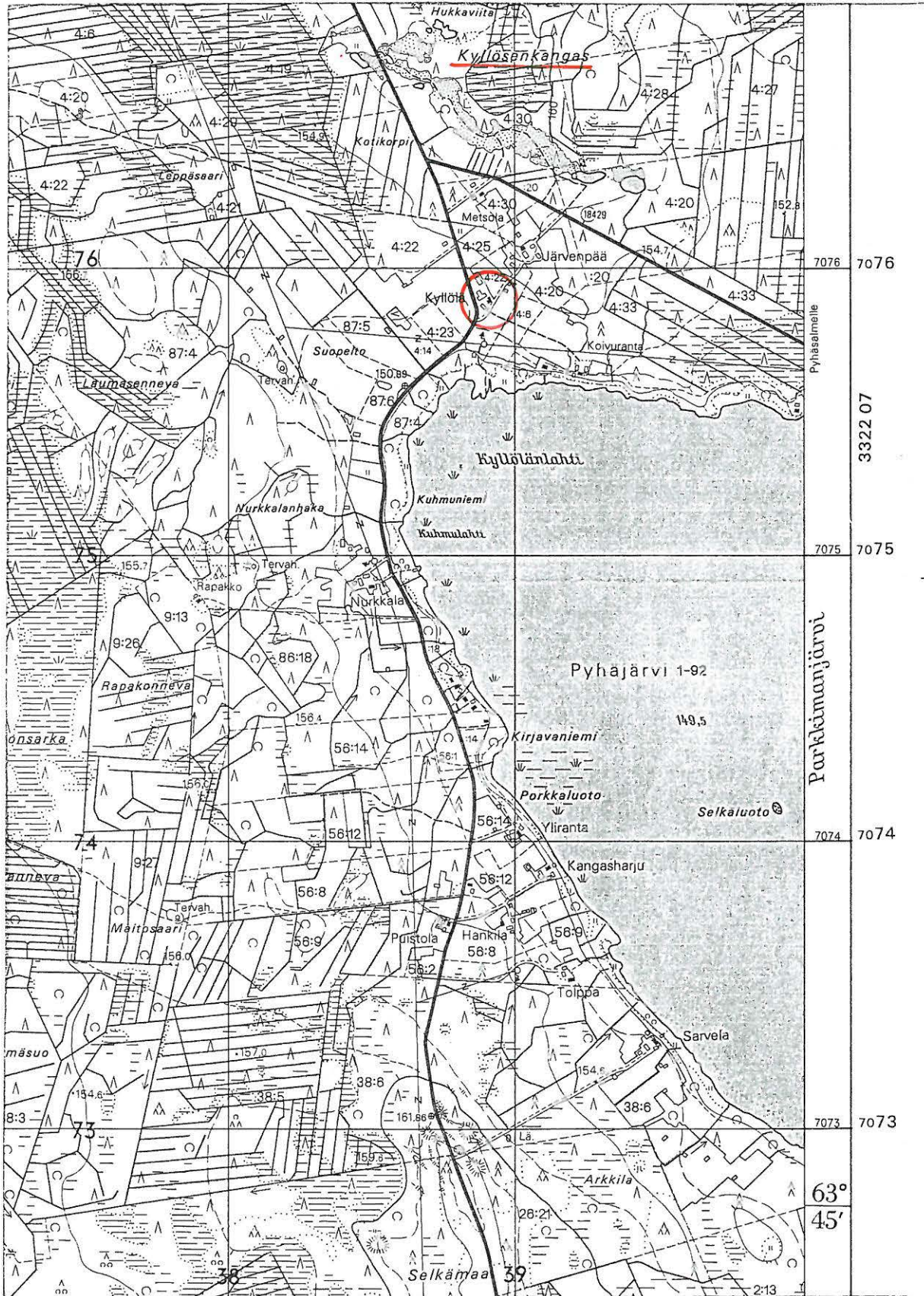
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 3186:1

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 04/D, p. 1985

PYHÄJÄRVI 12 KYLLÖLÄ

3438

3439

3322 04 KUONANJÄRVI

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 13

Kohteen nimi: Rajahoikka
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka. II.
 Peruskartta: 2343 08 MUURAS
 Koordinaatit: x = 7054 65, y = 2567 80, z = 125-130
 Kylä ja seutu: Hiidenniemi, Iso-Kotajärvi
 Tila:
 Rek:No: 59
 Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 31 km länsilounaaseen, Pyhäjärven läntisimmässä osassa, Haapajärven rajalla olevan Ison-Kotajärven kaakkoisrannalla. Alue on kohti järveä loivasti viettävää, yläosastaan kivikkoista ja jyrkempää rinnettä. Rajahoikan talon rauniot ovat vielä hyvin näkösällä. Esineiden löytöpaikka sijaitsee talosta luoteeseen. Entisille pelloille on istutettu koivumetsää, joka kasvaa jo melko korkeana. Aluskasvillisuus oli tiheää heinikkoa. Paikalta on löydetty puolensataa kiviesinettä. Kyseessä on Muinais-Päijänteen entisen lasku-uoman itärannalla sijaitseva esikeraaminen asuinpaikka.

Kohde tarkastettu: 14.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 3354:66-71, 5415:31-33, 5928:3, 8922:1-22 ja
 13846:1-20

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 2343 08/CD, p. 1984

PYHÄJÄRVI 14

Kohteen nimi: Moskuankangas
Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. III.
Peruskartta: 2343 08 MUURAS
Koordinaatit: noin ruutu 55/69(?)
Kylä ja seutu: Hiidenniemi
Tila:
Rek:No:
Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 30 km länsilounaaseen sijaitsevalta Moskuankankaalta on löydetty kourutaltta. Löydettäessä taltta on ollut maanpinnalla. Kyseinen kangas on sen verran laaja ja löytötiedot sen verran epämääräiset, että löytöpaikan paikantaminen ei ollut mahdollista.

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 2477:17

Valokuvat: -

Kartta: -

PYHÄJÄRVI 15

Kohteen nimi: Liimattala (=Liimatainen)
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3321 07 HIIDENNIEMI
 Koordinaatit: x = 7047 08, y = 3446 46, z = 140-147,5
 (päärakennuksen koordinaatit)
 Kylä ja seutu: Hiidenniemi, Tolvanniemi
 Tila: Liimatainen
 Rek:No: 8:4
 Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 13,5 km etelälounaaseen, Pyhäjärven Kesonselän itäpuolisen Tolvanniemen länsirannalla. Mäkiöisissä eli Mäkikylässä olevaksi mainittu Liimattala sijaitsee Hiidenniemen kyläkunnan puolella. Talon pellosta on löydetty tasataltta. Talon pellot, joista löytö on ilmeisesti tehty sijaitsevat järvenrannan ja siitä n. 200 m päässä olevan päärakennuksen välissä. Talo on tyhjillään, ja pellot kasvoivat paksua heinää ja vadelpensaikkoja. Maasto laskee kohti järveä niin, että taloa kohti kurottui korkeuskäyrien mukainen lahdelta. Maaperä paikalla oli hiekkaa. Vaikka kohde on asuinpaikaksi maastollisesti erittäin hyvin sopiva, ei paikalta onnistuttu yrityksistä huolimatta löytämään kiinteän muinaisjäännöksen merkkejä.

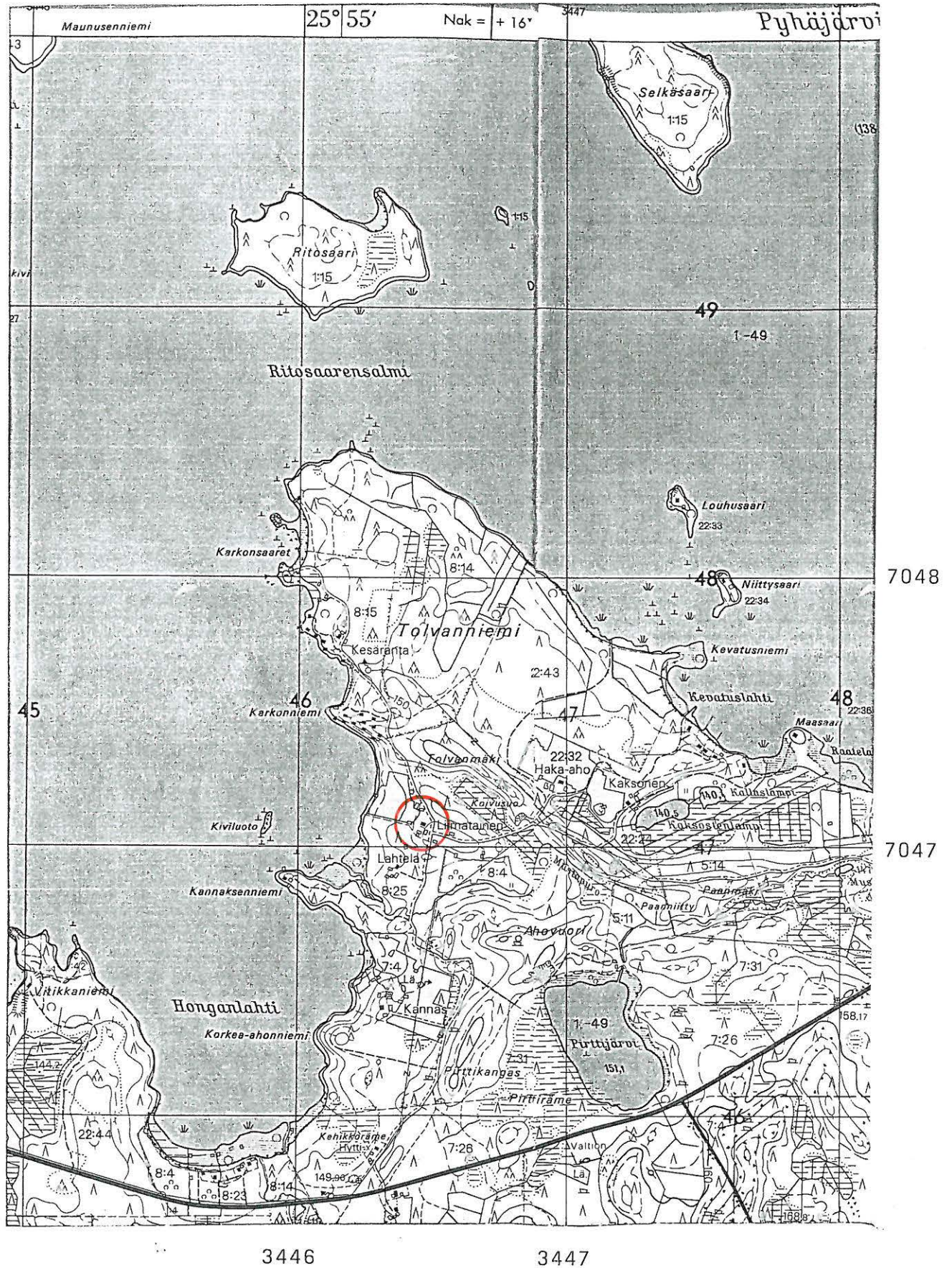
Kohde tarkastettu: 19.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: 3354:72

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 07/D, p. 1986

3321 07 HIIDENNIEMI

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 16

Kohteen nimi: Kuivaniemi

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka. II.

Peruskartta: 3321 09 PYHÄJÄRVI

Koordinaatit: x = 7068 30, y = 3449 08, z = n. 145
(kiuaspelto) ja
x = 7068 19, y = 3449 16, z = n. 142,5
(niemipelto)

Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, Hietakylä

Tila: Kuivaniemi

Rek:No: 84:7

Maaomistaja: Olavi ja Yrjö Kuivaniemi
86810 Pyhäjärvi

Pyhäjärven kirkosta runsaat 8 km pohjoiseen, Pyhäjärven Junttiselän länsirannan Kuivaniemessä, n. 1,7 km etelään Pyhäjoen niskasta. Alue on Kihonpuron pohjoispuolista suhteellisen tasaista hiekkapohjaista viljelysmaata. Paikalta on löydetty useita kiviesineitä ja sitä on tutkittu kaivauksin. Tuolloin löydettiin kampakeramiikkaa (KA I:1? ja KA II:1?). Paikalta löydetetään kiviesineitä yhä silloin tällöin, samoin kuin kvartsia. Kuivaniemiemen talossa on säilytteillä useita paikalta löydettyjä esineitä. Inventoinnin aikana pelto oli nurmella. Löytöpaikat on merkitty peruskartalle.

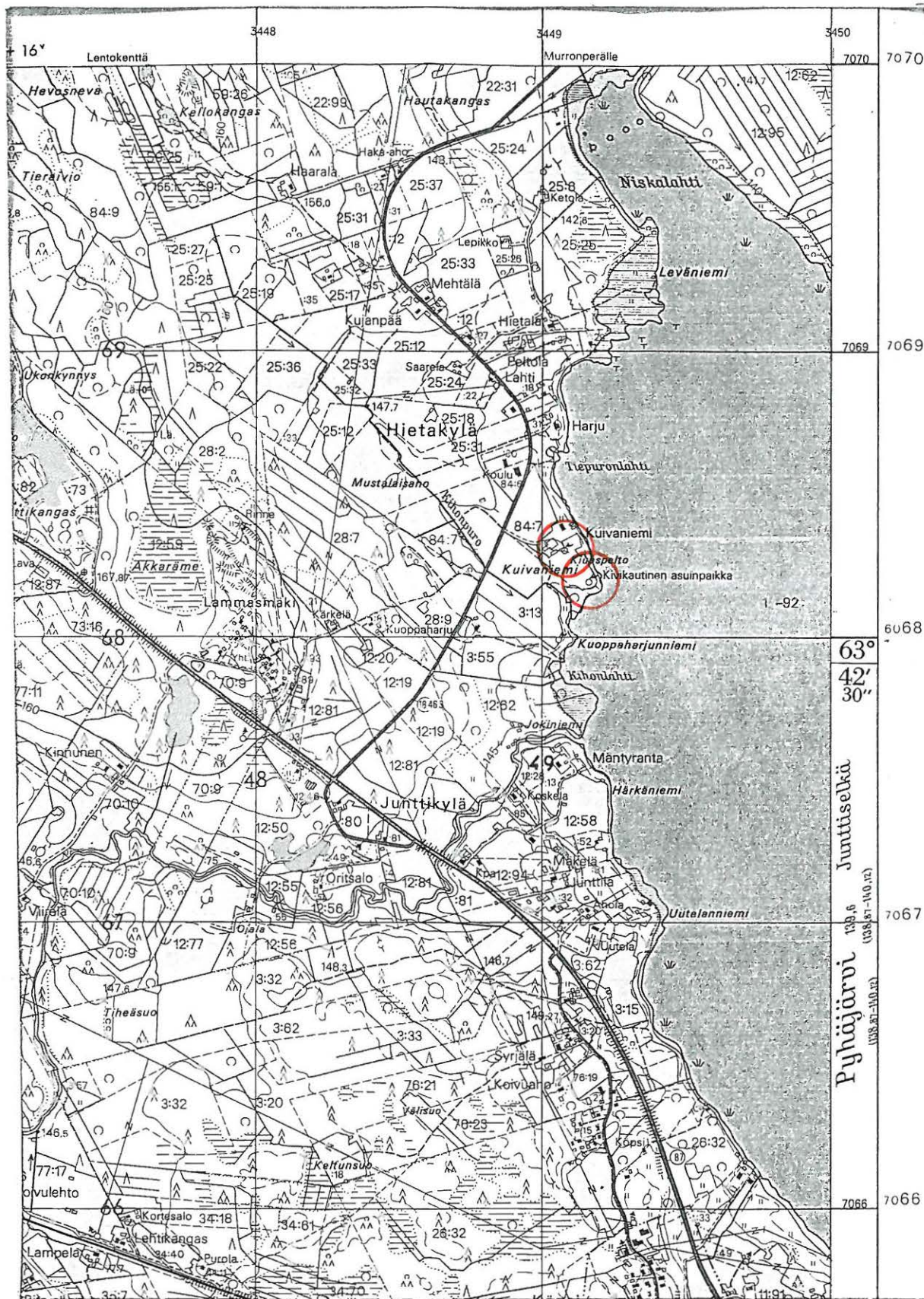
Kohde tarkastettu: 13.9.1995

Aiemmat tutkimukset: V. Luho, tark. 1949
V. Luho, kaiv. 1950
M. Sarkkinen, inv. 1995

Aiemmat löydöt: KM 2477:9, 3564:3, 5218:26, 5415:34, 10250:1-3,
12291:1-3 ja 12588:1-28 sekä PPM 4305:3

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 09/D, p. 1986

3321 09 PYHÄJÄRVI

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 17

Kohteen nimi: Junttila
Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. III.
Peruskartta: 3321 09 PYHÄJÄRVI
Koordinaatit: x = 7067 15, y = 3449 04, z = n. 157,5
(Junttilan päärakennus)
Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, Junttikylä
Tila:
Rek:No: 12:?
Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 6,5 km pohjoiseen, Pyhäjärven Junttiselän länsirannalla, Parkkimajoen suusta n. 500 m etelään. Junttilan talosta on kokoelmiin saatu kourutaltoa, joka on talossa kulkenut taikakaluna.

Vaikka esineen alkuperästä ei ole tietoa, tarkastettiin Junttilan talon tienootakin, joka maastollisesti on hyvinkin potentiaali paikka muinaisasutusta ajatellen. Junttilassa ei kiviesineitä ole löydetty, eikä vastaavaa ollut tapahtunut muissakaan alueen taloissa, joissa talonväkeä tavattiin. Tainnut taikakalu kulkeutua jostain muualta.

Kohde tarkastettu: 13.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 3564:4

Valokuvat: -

Kartta: -

PYHÄJÄRVI 18

Kohteen nimi: Sammallahti

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II(?).
rautakautinen löytöpaikka. III
kiukaanjäännöksiä. III.

Peruskartta: 3321 09 PYHÄJÄRVI ja
3321 08 KÄTKYTNIEMI

Koordinaatit: ruudut 60/48 ja 59/48

Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, Emoniemi

Tila ja rek:no: Sammallahden kantatila no 17

Pyhäjärven kirkosta n. 1,2 - 1,7 km länteen ja lounaaseen, Sammallahden länsirannalla. Sammallahden talon maalta on Juho Nybacka löytänyt kourutaltan. Nybackan jälkeläisiä asuu Emoniemen Hynynkylässä ja he kertoivat hänen asuneen vuosisadan vaihteen tienoilla Työrön talossa (x = 7059 38, y = 3448 54), joka on entisiä Sammallahden maita. Paikalla käydessä talonväki oli poissa. Talon itäpuolella maasto muodostaa pienen poukaman rantatasanteineen, mutta se oli nurmella. Eteläpuoliset naapurit eivät olleet kiviesineitä varmuudella löytäneet, yhdestä puhuttiin, mutta sitä ei löytynyt. Heillä oli perunapelto paikallistien lounaispuolella, mutta siitäkään ei tarkastettaessa mitään löytynyt. Kun lisäksi on mahdollista, että J. Nybacka on voinut tehdä töitä Sammallahden talon pelloillakin, voi esine olla peräisin mistä tahansa kantatilan (nro 17) alueelta.

Rautakauden lopulle ajoittuva kirves on Europaeuksen mukaan pohjoiseen päin Myllymäestä. Alue on pääosin viljelysmaana, rannempana on jonkin verran asutusta. Alue on ilmeisesti ainakin osin raivattu kirveen löytymisen jälkeen. Paikalta ei löydetty mitään vanhan asutuksen tms. merkkejä. Tapaamani henkilöt eivät myöskään tieneet alueelta mitään erikoista löydetyn.

Jättiläisten haudoista ja raunioista ei kukaan mitään tiennyt, eikä sellaisia alueelta löytänyt. Onnelankangas on ainakin pohjoisreunaltaan ollut alunperin jokseenkin kivikkoinen, mutta vähitellen raivattu. Viimeksi mainituista, kuten myös muista löydöistä kyseltiin Erkki ja Väinö Castrenilta, Kalevi Manniselta sekä Esko ja Kaino Leppäharjulta.

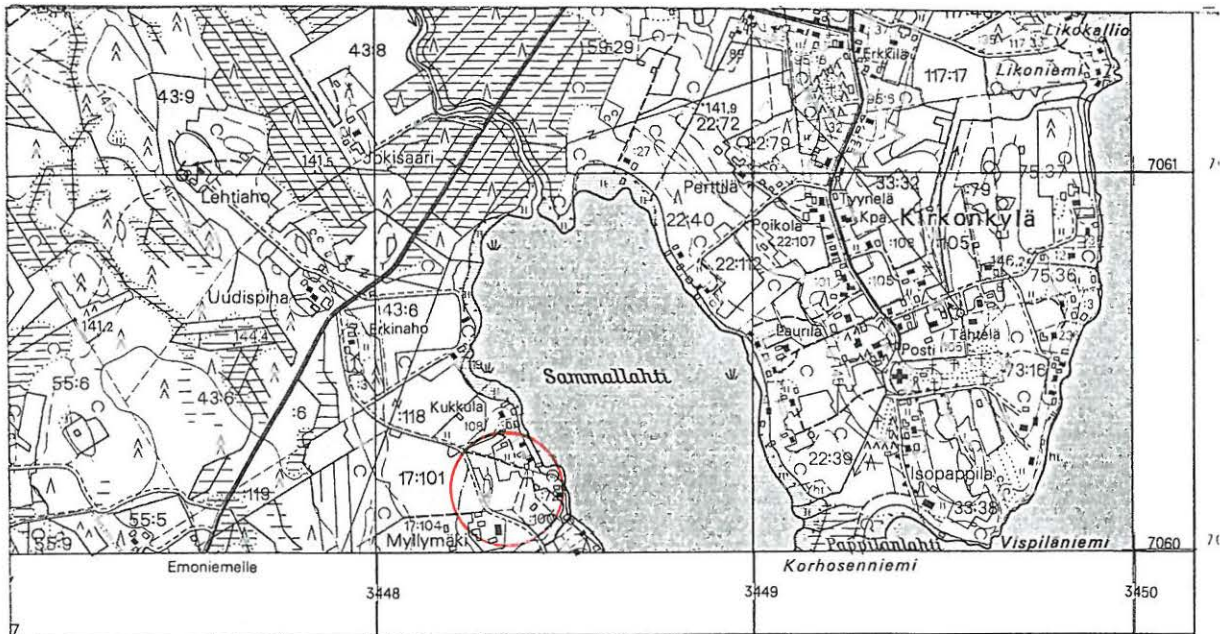
Kohde tarkastettu: 12.9. ja 3.10.1995

Aiemmat tutkimukset: -

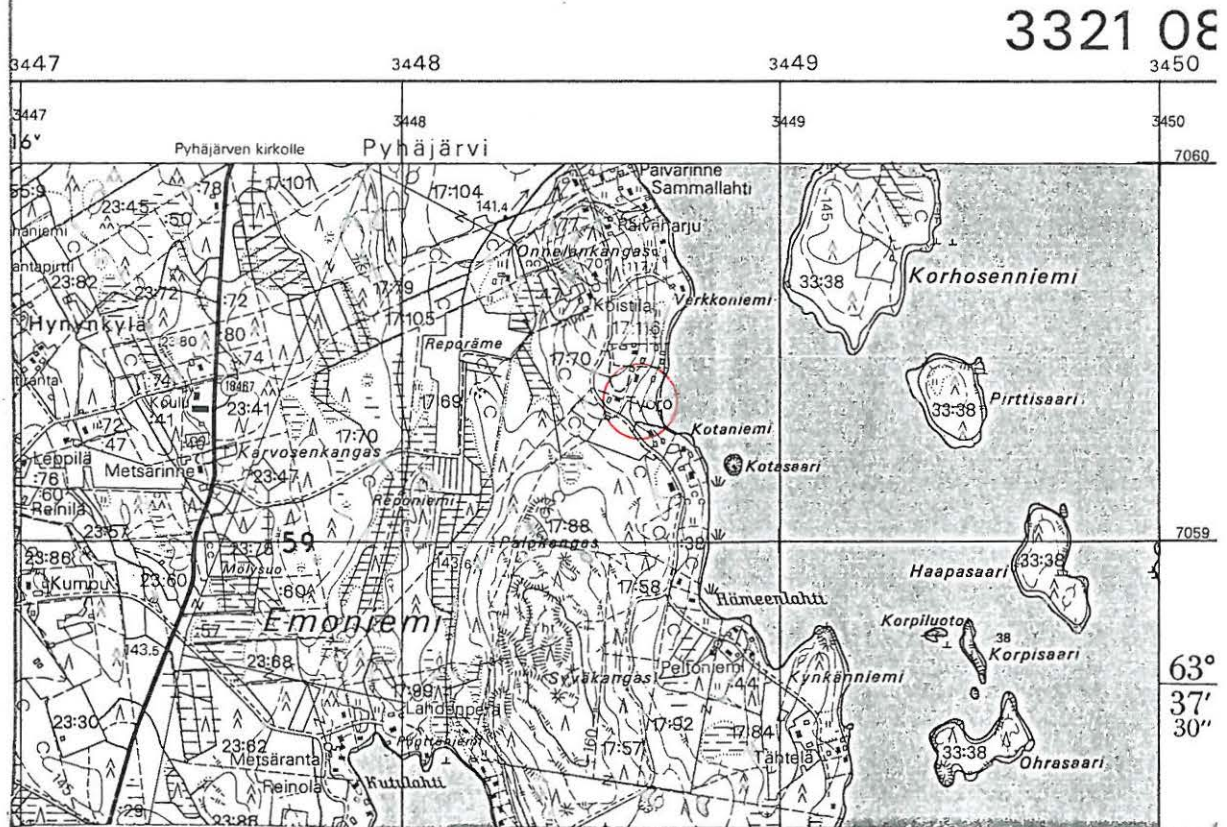
Aiemmat löydöt: KM 3564:5 ja 3564:29

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 08/C ja 3321 09/D, p. 1986

47 3:48 3:49 3:50
 A). I. Etelämäki (B). P. Kanste (C). J. Pasanen (D). MAANMITTAUSHALLITUKSEN KARTTAPAINO, HELSINKI 1986

3321 09 PYHÄJÄRVI ja 3321 08 KÄTKYTNIEMI
 Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 19

Kohteen nimi: Emolahden W-ranta, Niemipelto

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II(?).
jättiläishautoja ja raunioita. III.

Peruskartta: 3321 09 PYHÄJÄRVI

Koordinaatit: ruutu 62/45 (?)

Kylä ja seutu:

Tila:

Rek:No:

Maaomistaja:

Emolahden länsirannalla on arkistotietojen mukaan jättiläisten hautoja, raunioita ja kivikautinen löytöpaikka. Kiviesineitä on ilmeisesti ollut useampia, mutta ne ovat kadonneet. Paikka, jossa mainittu muinaisjäännökset ovat olleet, on ollut Niemipelloksi kutsuttu. Tämän nimistä peltoa ei varmuudella n. 3 km pitkältä Emolahden länsirannalta löydetty.

Mahdollisesti kyseinen paikka on sijainnut Hämeenniemessä (ruutu 60/44) tai Ahoharjuniemessä (ruutu 62/45). Hämeenniemessä oleva pelto tarkastettiin ilman tulosta. Talonväki ei ollut paikalla. Ahoharjuniemestä n. 700 m länsilounaaseen olevien Pikkulan ja Nätilän isäntien mukaan Niemipelto saattaisi tarkoittaa Ahoharjuniemellä olevaa pientä peltoa, joka on merkitty peruskartalle pienenä niittynä niemen korkeimmalle kohdalle. Nätilän isännän, joka paikan omistaa, opastuksella alue käytiin tarkistamassa. Hän kertoi paikalla olleen asutusta n. 100 vuotta sitten. Paikalla oli ollut raunioita, jotka on kivetty pois peltoa tehtäessä. Pellossa oli kasvatettu perunaa ja käynnin aikana se oli perunannoston jäljiltä. Kvartsia tai muuta kivikautiseen asutukseen viittaavaa paikalla ei havaittu.

Kohde tarkastettu: 29.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: kadonneita kiviesineitä(?)

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 09/AC, p. 1986

PYHÄJÄRVI 19 EMOLAHDEN W-RANTA, NIEMIPELTO

7062

3321 09 PYHÄJÄRVI

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 20 (=24)

Kohteen nimi: Niemelä (=Kunnallis- eli Vanhainkoti)
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka. II.
 Peruskartta: 3321 12 RUOTANEN
 Koordinaatit: x = 7060 14-32, y = 3452 02-22,
 z = n. 142,5
 Kylä ja seutu: Mäkikylä
 Tila:
 Rek:No: 51:29
 Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 2,5 km itään, Pyhäjärven itärannalla Komu-
 joen suusta n. 1,2 km pohjoisluoteeseen. Alue on loivasti kohti
 rantaa viettävää viljelysmaata. Kynnöksellä olleelta pellolta löy-
 dettiin inventoinnin yhteydessä kuusi kvartsi-iskosta, mutta selviä
 keskittymiä ei havaittu. Löytöalueen luoteispuolelta on ilmeisesti
 aiemmin löydetty tasataltta. Tämän löytöalue oli entistä peltoa?,
 joka nyt kasvoi istutettua mäntymetsää, eikä maastotarkastelu tuot-
 tanut tulosta. Suurin osa pelloilla tavatuista kvartseista sijaitti
 alueen pohjoisosassa, siis lähellä ilmeistä taltan löytöpaikkaa.
 Mustaniemestä (Mustamäestä?) on peräisin toinenkin kiviesine. Vrt.
 kohde 24, joka todennäköisesti tarkoittaa samaa löytöaluetta.

Kohde tarkastettu: 3.10.1995

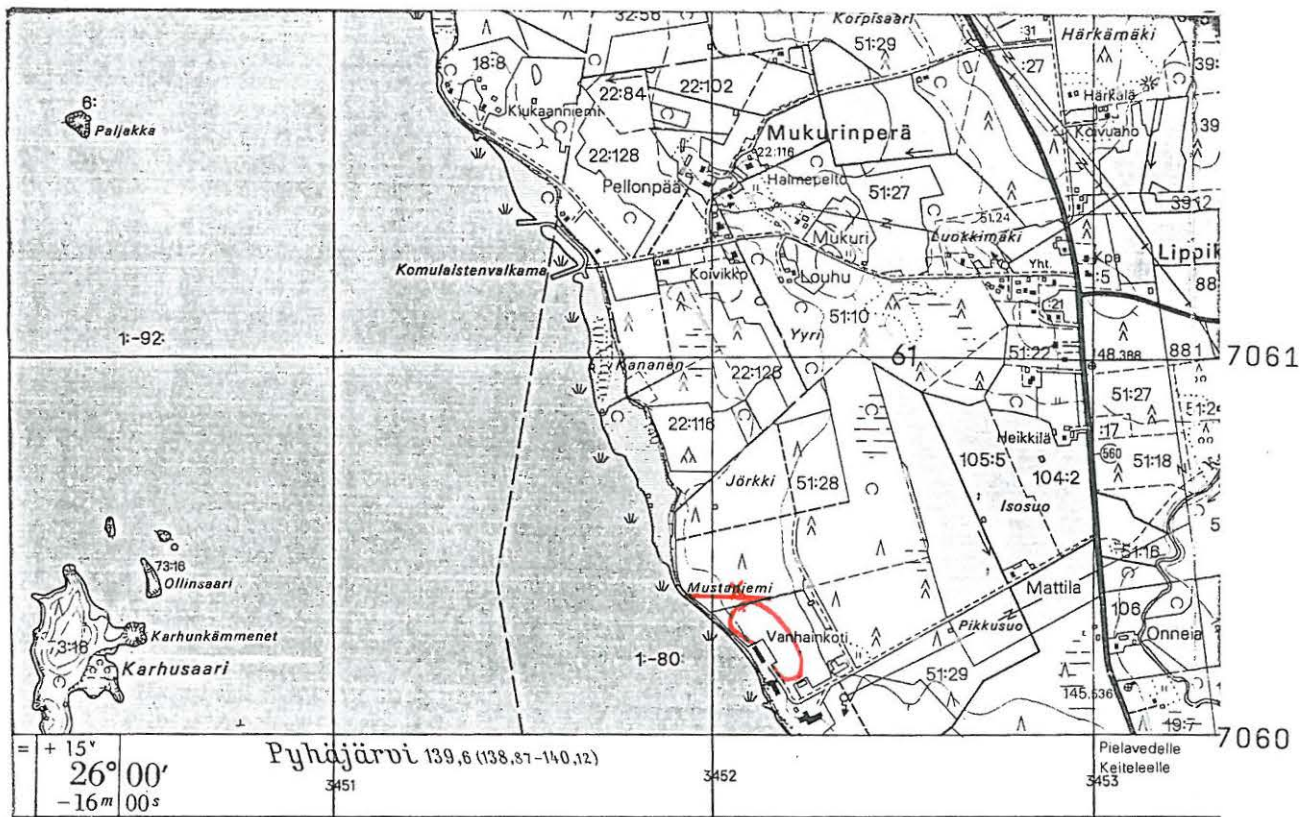
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 3763:1 ja 4512:3

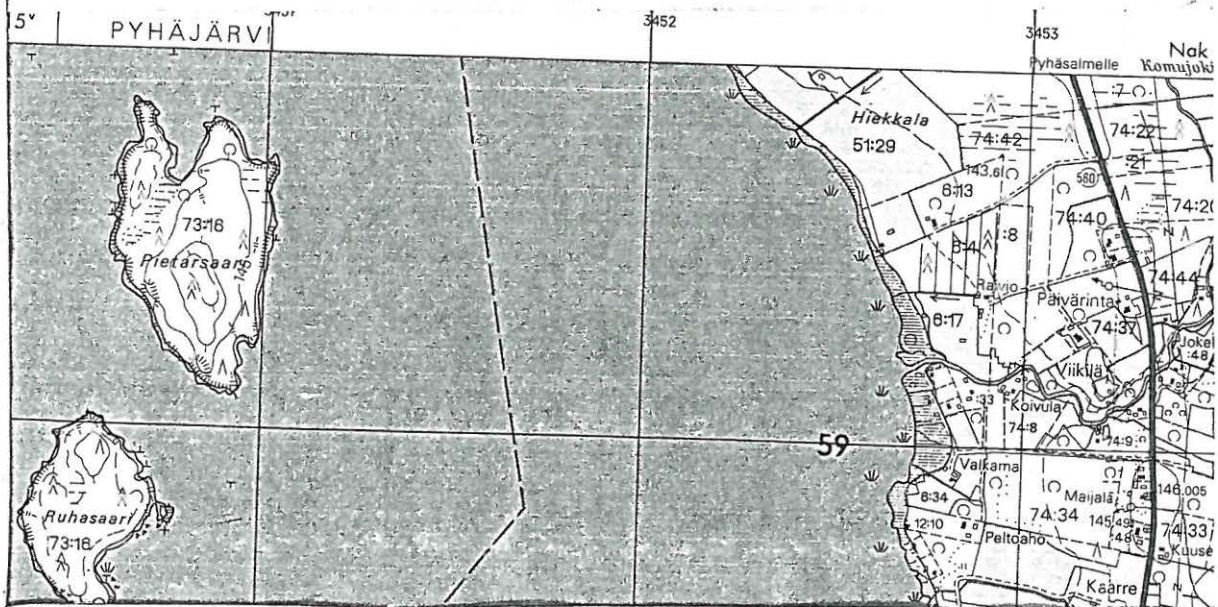
Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 12/A, p. 1986

PYHÄJÄRVI 20 (=24) NIEMELÄ (KUNNALLISKOTI)

+ 15° 26° 00' - 16m 00s	Pyhäjärvi 139,6 (138,87-140,12)	3451	3452	3453
USHALLITUS, HELSINKI 1986		Karttarunkona stereokarttoitus Aviograph 88 -kojeella 1:10 000. Ilmakuvaus 1979. Alueella magneettisia häiriöitä		

3321 12 RUOTANEN

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 21

Kohteen nimi: Orava
Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka. II.
Peruskartta: 3321 08 KÄTKYTNIEMI
Koordinaatit: x = 7055 12, y = 3440 95, z = 147,5-150
Kylä ja seutu: Hiidenkylä, Oravankylä
Tila:
Rek:No: 6:
Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 10 km lounaaseen, Kätkytniemen etelätyvässä, kivilahden rannasta n. 750 m pohjoiseen. Alue on lounaaseen viettävää hiekkapohjaista viljelysmaata. Suurimmaksi osaksi alue oli heinäällä, mutta koordinaattien ilmoittamassa kohdassa oli kynöksellä ollut perunapello. Paikalla havaittiin muutamia kvartsi-iskoksia, jotka jätettiin paikoilleen. Löytöpaikasta vajaan 100 m luoteeseen olevan talon isännän mukaan lähipelloilta olisi löydetty kiviesineitä useampiakin. Olivat joutuneet kadoksiin, eikä ilmeisesti sen kummemmin talteen pistettykään. Alueen pellot ovat yleensäkin hiekkapohjaisia ja kvartsien löytökohdasta etelään on kolme rinteessä olevaa lähdeä.

Aiemmin alueelta on löydetty kourutaltoa. Ilmeisen asuinpaikan laajuutta ei tarkemmin pystytty määrittämään. Alue olisi hyvä tarkastaa peltojen ollessa kynöksellä.

Kohde tarkastettu: 28.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 4206:3

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 08/AB, p. 1986

3440

3441

3321 08 KÄTKYTNIEMI

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

9:24

PYHÄJÄRVI 22

Kohteen nimi: Risula (=Laurikkala)
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka(?). II.
 Peruskartta: 3321 12 RUOTANEN
 Koordinaatit: ruutu 62/57
 Kylä ja seutu: Mäkikylä, Komu
 Tila:
 Rek:No:
 Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 8 km itäluoteeseen, Komujärven koillisrannalla, Välijoen suun eteläpuolella. Kansallismuseon kokoelmissa olevan kivikirveen löytötiedot vaikuttavat tarkoilta, mutta eivät sitä ole. Mäkikylän Risula löytyy on kartalla ilmoitetussa ruudussa, sen eteläpuolella vajaan 200 m päässä on vanha talonpaikka, joka on vanha Laurikkala. Näin kivikauden lappuluettelon ja löytöluettelon tiedot viittaavat jokseenkin samaan paikkaan. Alue tarkastettiin tuloksetta inventoinnin yhteydessä. Pellot paikalla kasvoivat paksua heinää. Risulan isäntä Tuomo Komu ei tiennyt alueelta kiviesineitä löytyneen.

Lappuluettelossa kuitenkin mainitaan, että esine on löydetty Niemen talon vanhasta pellostä ja että löytäjä on asunut Risulassa. Inventoinnin aikana selvisi, että Tuoriniemet ja Niemet ovat samaa lähtöä ja että löytäjäksi mainittu Samuli Tuoriniemi on ollut tuttu mies myös Niemen talossa. Kun Niemen talon alueelta tunnetaan asuinpaikka (kohde 7), voi kyseinen kirves olla täältäkin lähtöisin. Täyttä varmuutta ei asiasta saatu.

Kohde tarkastettu: 3.10.1995

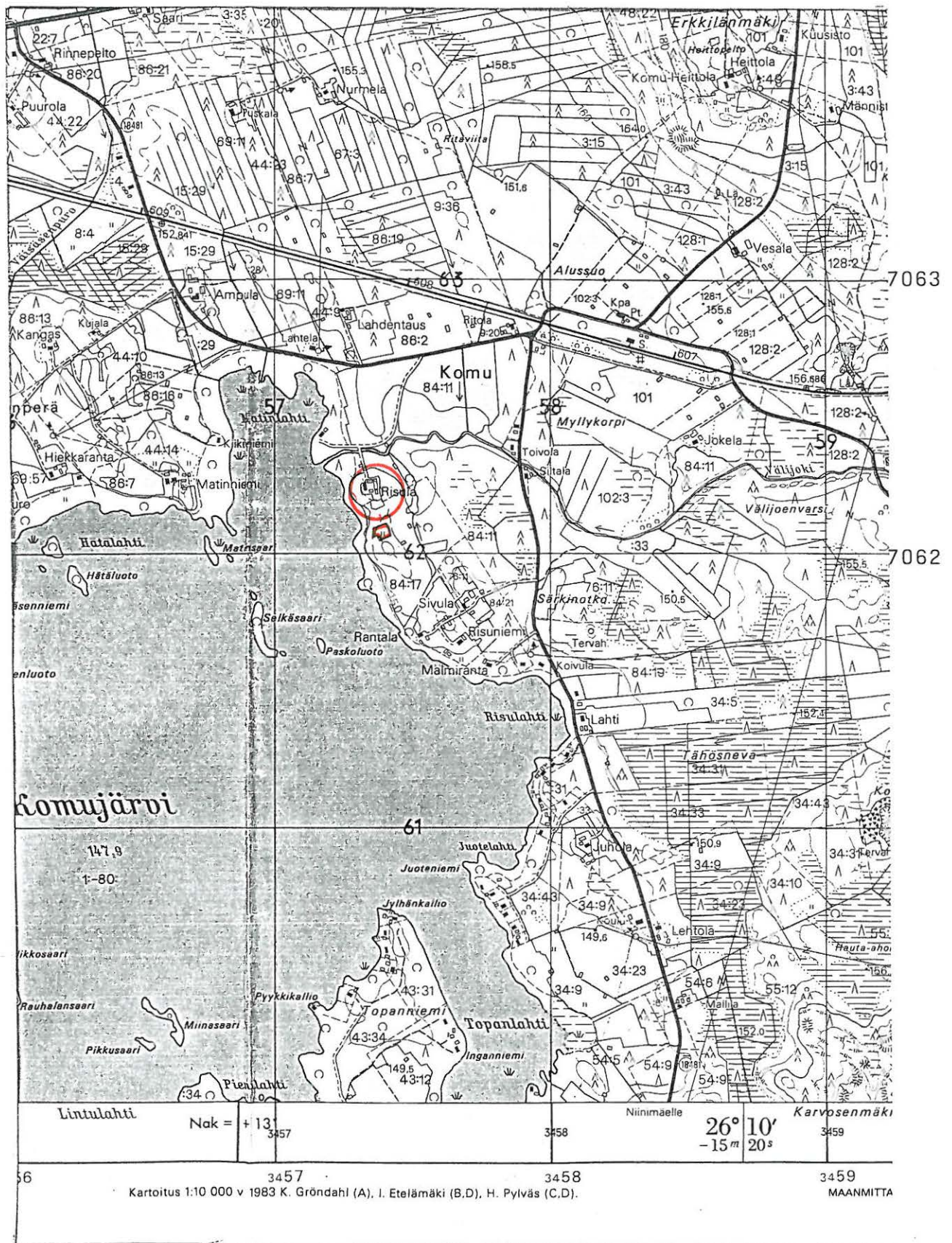
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 4206:4

Valokuvat: -

Kartta: -

PYHÄJÄRVI 22 RISULA (=LAURIKKALA)

3321 12 RUOTANEN

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 23

Kohteen nimi: Jatkola (=Tähtelä)
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II-III.
 Peruskartta: 3321 09 PYHÄJÄRVI
 Koordinaatit: ruutu 60/49
 Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, Kirkonkylä
 Tila:
 Rek:No:
 Maaomistaja:

Kansallismuseon kokoelmissa oleva tasatalta on löydetty Jatkolan perunapellosta. Jatkolan päätila ja kantapaikka on kirkon luoteispuolella. Jatkolan entisiä maita on myös kirkon koillispuolella oleva Tähtelä, joka nimi myös esiintyy löytötiedoissa. Tähtelän mailta ei kiviesineitä ole talon väen mukaan löytynyt. Talon pellot olivat heinäällä lukuunottamatta talon länsipuolella ollutta perunamaata, jonka tarkastus ei tuottanut tulosta. Löytöpaikkaa ja mahdollisia myöhempiä löytöjä yritettiin kylän alueella selvittää, mutta ilman tulosta. Edesmennyt Heikki Ruha on ilmeisesti jonkin kiviesineen löytänyt, mutta näidenkään löytöpaikkaa ei selville saatu. Hän on asunut kirkolla kaupan lähellä (rek:no 22:3). Kohdetta ei pystytty tarkemmin paikantamaan.

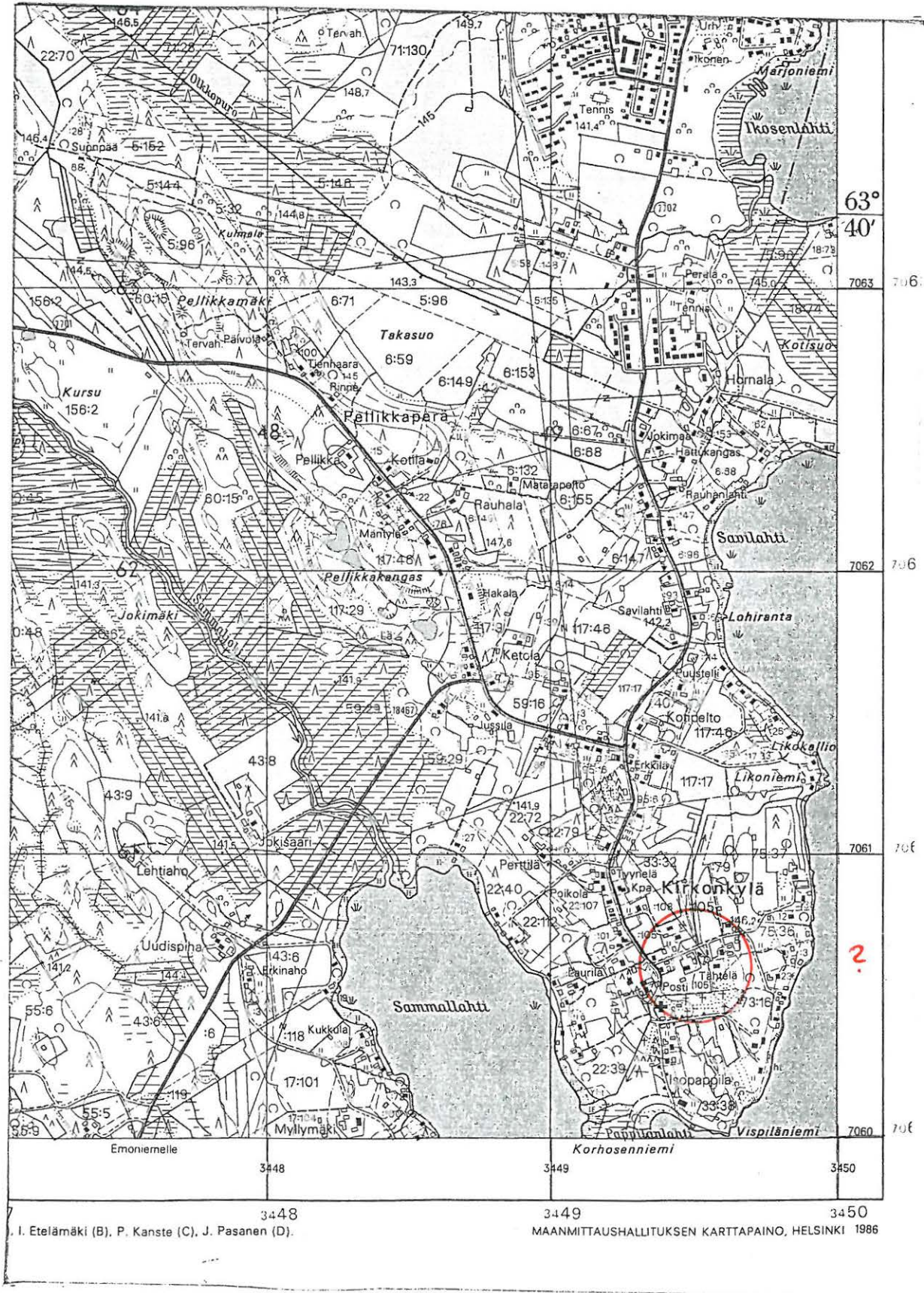
Kohdetta jäljitetty: 12.9, 21.9 ja 4.10.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 4300:2

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 09/C, p. 1986

3321 09 PYHÄJÄRVI

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 24 (= kohde 20)

Kohteen nimi: Mustaniemi (Vanhainkoti)
Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytö/asuinpaikka. II.
Peruskartta: 3321 12 Ruotanen
Koordinaatit: x = 7060 14-32, y = 3452 02-22,
z = n. 142,5
Kylä ja seutu: Mäkikylä
Tila:
Rek:No:
Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 2,5 km itään, Pyhäjärven länsirannalla. Mustaniemen vanhaan peltoon ojaa kaivettaessa on löytynyt tasataltta. Kyseessä oleva kohde on sama kuin kohde 20, joka todettiin asuinpaikaksi.

Kohde tarkastettu: 3.10.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 4512:3

Valokuvat: -

Kartta: -

PYHÄJÄRVI 25

Kohteen nimi: Harju
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3321 09 PYHÄJÄRVI
 Koordinaatit: x = 7068 73, y = 344904, z = n. 142,5
 (päärakennuksen koordinaatit)
 Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, Hietakylä
 Tila:
 Rek:No: 25(:?)
 Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 8,3 km pohjoiseen, Pyhäjärven Junttiselän länsirannalla, n. 1,2 km etelälounaaseen Pyhäjoen suusta. Harjun talosta n. 200 m länteen on löydetty kansallismuseon kokoelmissa oleva kivitaltta. Harjun talosta lounaaseen 200 m sijaitsee Hietakylän koulu. Kuivaniemen isännän mukaan koulun perustuksia kaivettaessa on löytynyt kiviesine, jonka kohtaloa hän ei tarkemmin tuntenut. Koulurakennuksia ympäröi pihamaa ja pellot, jotka inventoinnin aikana olivat nurmella ja ojanpenkat kasvaneet umpeen. Mitään merkkejä asuinpaikasta paikalta ei löydetty, vaikka kaksi kiviesinettä sellaiseen näyttäisi viittaavan. Alue olisi syytä tarkistaa koulun lähipeltojen ollessa kynnöksellä.

Harjun talon isäntää en yrityksistä huolimatta onnistunut tavoittamaan. Kylällä kerrottiin, että Harjun talon lähipelloista olisi löydetty useita kiviesineitä, jotka on heitetty järveen periaatteella "kuka heittää pisimmälle". Harjun Kartanopellosta, talosta 10 m etelään, onkin löydetty kokoelmiin saatu kivitaltta. Nyt löytöpaikka oli pihamaana.

Kohde tarkastettu: 13.9. ja 3.10.1995

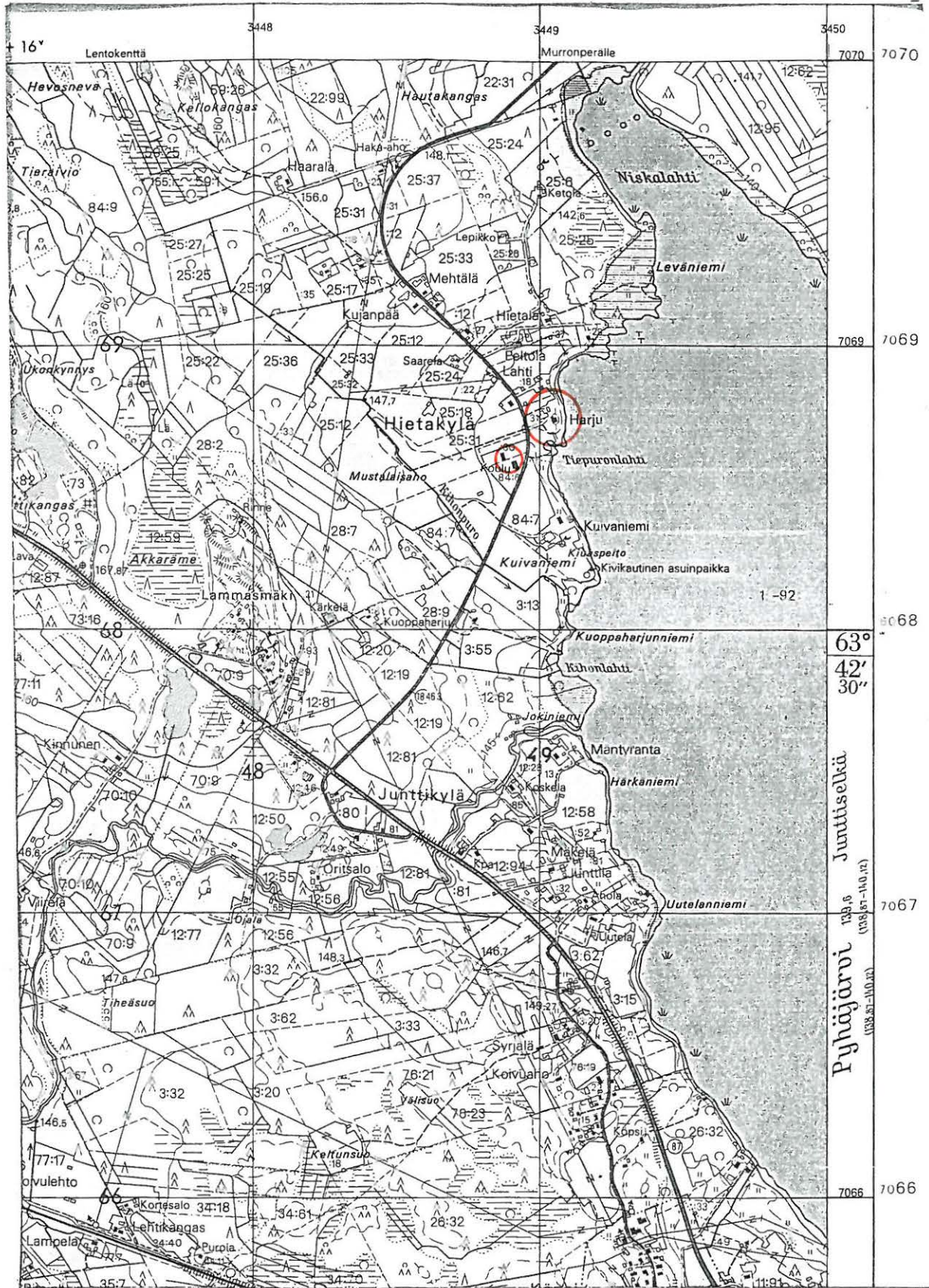
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 5218:24-25

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 09/D, p. 1986

PYHÄJÄRVI 25 HARJU

3321 09 PYHÄJÄRVI

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 26

Kohteen nimi: Juhola
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3322 07 PARKKIMA
 Koordinaatit: x = n. 7077 20, y = n. 3448 55,
 z = n. 132,5
 Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, Jokikylä
 Tila:
 Rek:No: 44:8 tai 44:10
 Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 16,5 km pohjoiseen, Pyhäjoen itärannalla, jokeen laskevien Hirvi- ja Susipurojen suusta n. 400 m eteläkaakkoon. Juholan talon Huvikankaan torppaa ei enää löydy, mutta ilmoitetulla löytöalueella on pieni ympäröivää aluetta korkeampi kumpare, jonka päällä on Vilho Heinosen omistama Kujalan talo. Hän ei ole pelloiltaan kiviesineitä löytänyt. Nyt löytöpaikka oli nurmella, mutta sen pohjoispuoliset pellot olivat kynnöksellä. Mitään kivikautiseen asutukseen viittaavaa ei paikalta löydetty. Talon ja kumpareen länsi- ja eteläpuoliset pellot olisi hyvä tarkastaa niiden ollessa kynnöksellä.

Kohde tarkastettu: 25.9.1995

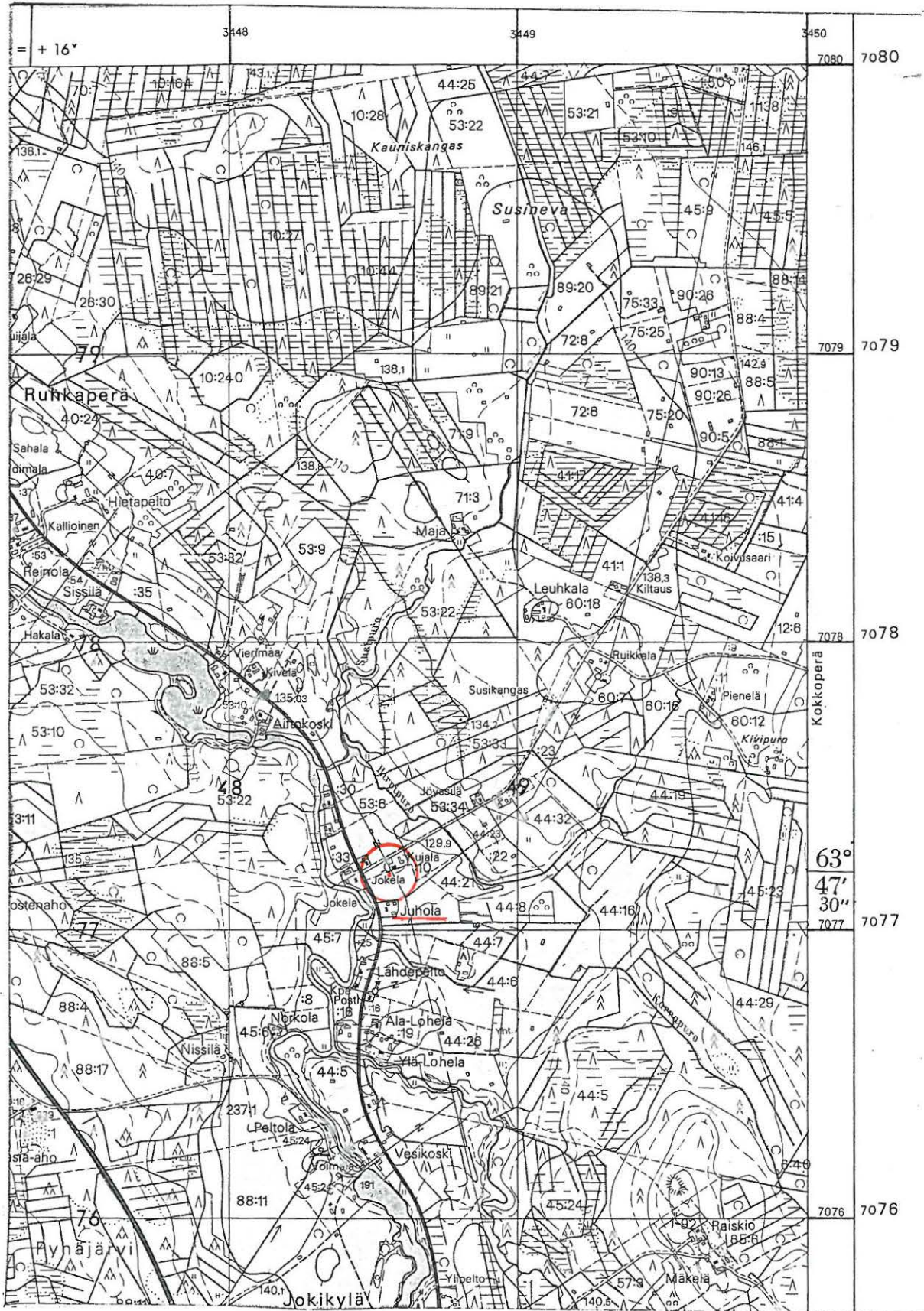
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 5218:27

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 07/B, p. 1985

PYHÄJÄRVI 26 JUHOLA

3322 07 PARKKIMA

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 27

Kohteen nimi: Ketola

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka. II.

Peruskartta: 3321 09 PYHÄJÄRVI

Koordinaatit: x = 7069 62, y = 3449 00, z = 142,5-145

Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, Hietakylä

Tila: Ketola

Rek:No: 25:6

Maaomistaja: Marja Leppänen, Pyhäsalmi
Esteri Aho, Pyhäsalmi ja
Jorma Aho, Rovaniemi

Pyhäjärven kirkosta n. 9 km pohjoiseen, Pyhäjärven pohjoisimman perukan, Niskalahden länsirannalla, Pyhäjoen niskasta n. 400 m lounaaseen. Alue on peltoa, jonka keskellä on hieman ympäröivää aluetta korkeampi kumpare. Maaperä löytöalueella on hiekkamultaa, joka n. 142,5 korkeuskäyrän alapuolella muuttuu murakoksi. Inventoinnin aikana paikalla käytiin useaan otteeseen ja viimeisen käynnin aikana aiemmin viljalla ja sängellä ollutta peltoa oltiin kyntämässä. Tuolloin alueella havaittiin muutamia kvartseja arviolta n. 70 x 50 m alalta. Kvartsit jätettiin paikoilleen.

Ketolan talo oli tyhjillään, ilmeisesti kesäkäytössä. Peltoja vuokraviljeli Kujanpään isäntä Kyösti Junttila, joka ei mitään erikoista ollut havainnut, vaikka oli yrittänyt kyllä katsella. Kohde on merkitty peruskartalle.

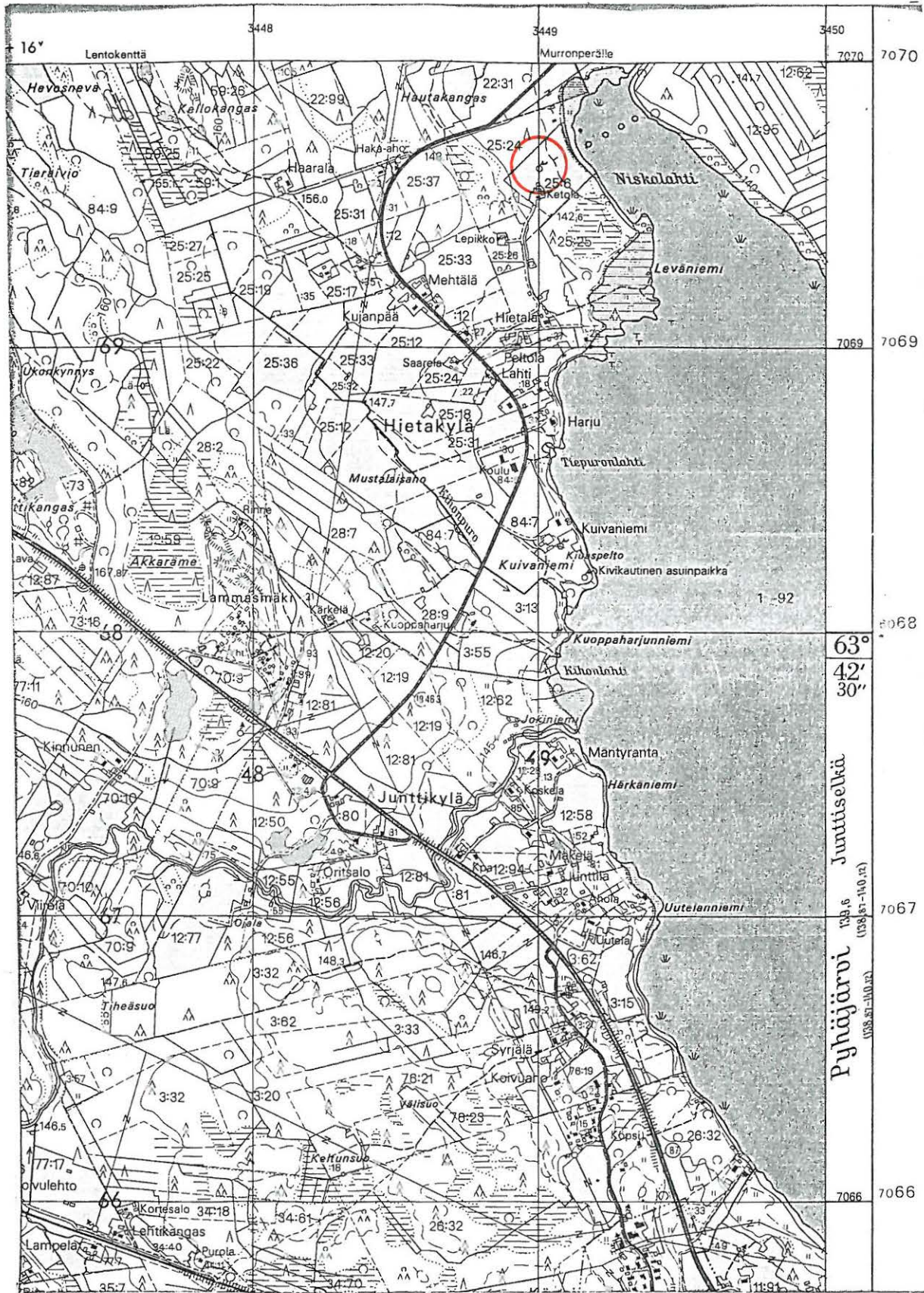
Kohde tarkastettu: 13.9. ja 3.10.1995

Aiemmat tutkimukset: Torvinen, tark.

Aiemmat löydöt: KM 9067:1-2, 10002:5, 10089, 10245:1-2, 10250:4,
10258, 10539 ja 11052

Valokuvat: f. 102997-8

Kartta: Peruskarttaote 3321 09/B, p. 1986

3321 09 PYHÄJÄRVI

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 28

Kohteen nimi: Malila (Niemi-Malila)
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka. II.
 Peruskartta: 3322 07 PARKKIMA
 Koordinaatit: x = 7072 20-40, y = 3440 92 - 3441 10,
 z = n. 150 - 152,5
 Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, Parkkima
 Tila: Niemi-Malila
 Rek:No: 2:13
 Maaomistaja: Eero Malila
 PPA 2, 86810 Pyhäjärvi

Pyhäjärven kirkosta n. 14,5 km luoteeseen, Parkkimajärven eteläran-
 nassa Malilanniemessä. Alue on pääosin hiekkapohjaista viljelysmaa-
 ta. Niemen kärjessä on Niemi-Malilan talo pihapiireineen. Alueelta
 on aiemmin löydetty kourutaltoa, talosta n. 100 etelään. Inventoin-
 nin yhteydessä samalta paikalta löydettiin myös useita kvartsi-is-
 koksia, jotka jätettiin paikoilleen, ja jokunen palanut kivi.
 Yksittäiset kvartsit tavattiin myös päärakennuksesta n. 50 m län-
 teen ja n. 50 luoteeseen olevalta pellolta. Talon vanha isäntä ei
 kiviesineitä näiltä pelloilta ollut löytänyt. Malilanlahden toisel-
 la puolella uudessa omakotitalossa olevaa uutta isäntää en tavan-
 nut. Asuinpaikka saattaa jatkua lähemmäs kohti kaakossa olevaa Ma-
 lilan taloa.

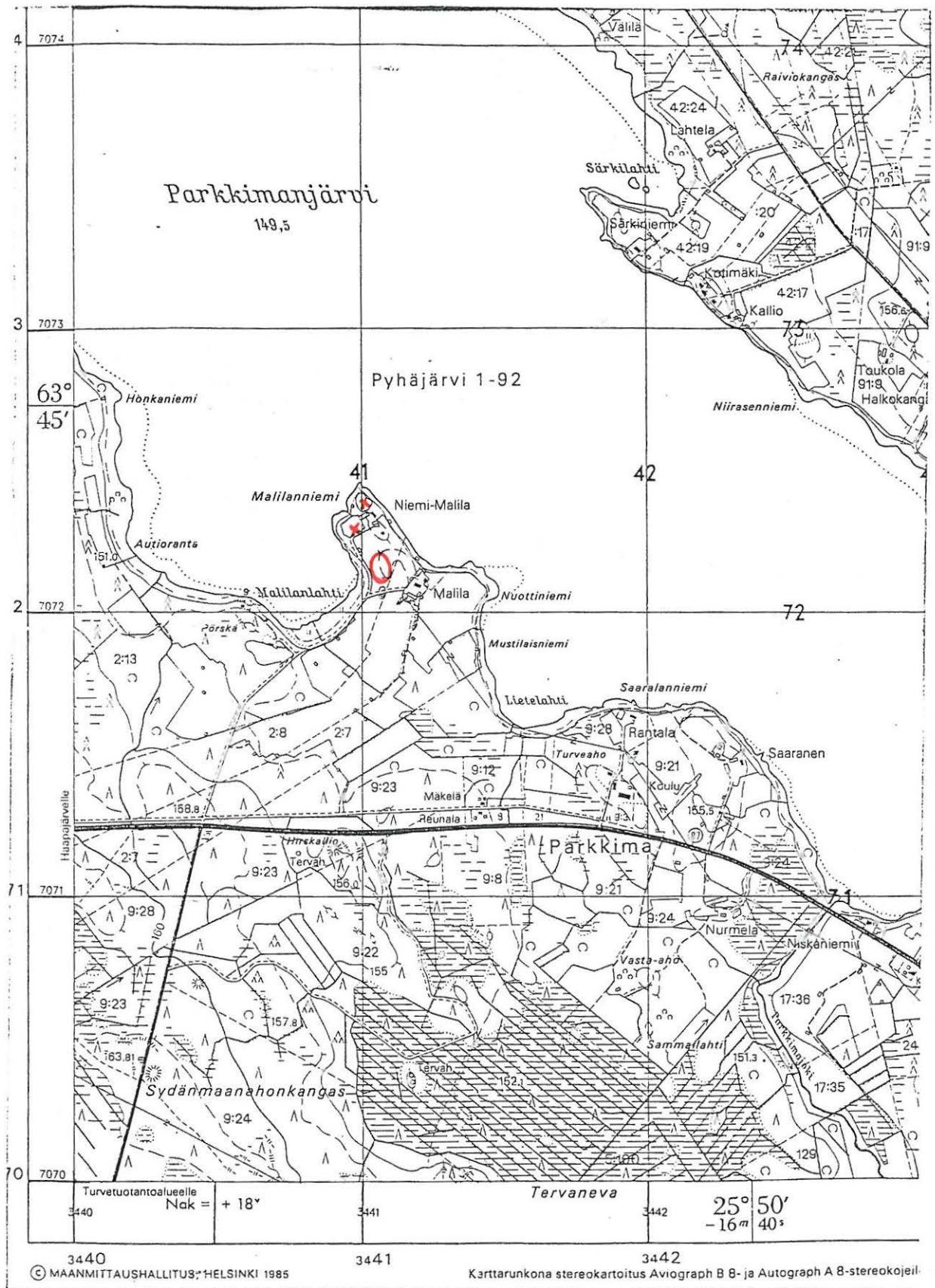
Kohde tarkastettu: 2.10.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 9434

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 07/A, p. 1985

3322 07 PARKKIMA

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 29

Kohteen nimi: Pyhäjoen uomasta n. 1,5 km alas niskasta
 Määrittys ja mj-luokka: kivistä kivikautinen löytöpaikka. III.
 Peruskartta: ~~3322 07 PARKKIMA~~ 3322 07 PARKKIMA
 Koordinaatit: ruutu 70/49
 Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, Hietakylä
 Tila:
 Rek:No:
 Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 11 km pohjoiseen ja Pyhäjoen niskasta alaspäin n. 1 -1,5 km löydettiin jokea perattaessa useita kiviesineitä (2 kirvestä, reikäkivi ja tasakantainen kvartsinuolenkärki).

Joen rannat ovat noilla tienoin alavaa rämettä. Purolan talon luona on hieman kuivempaa maastoa, mutta talon pihalla ollut pieni perunamaa ei mitään erikoista paljastanut. Talonväki ei ollut kotona. Löytöpaikka lienee jokea perattaessa tuhoutunut.

Kohde tarkastettu: 13.9.1995

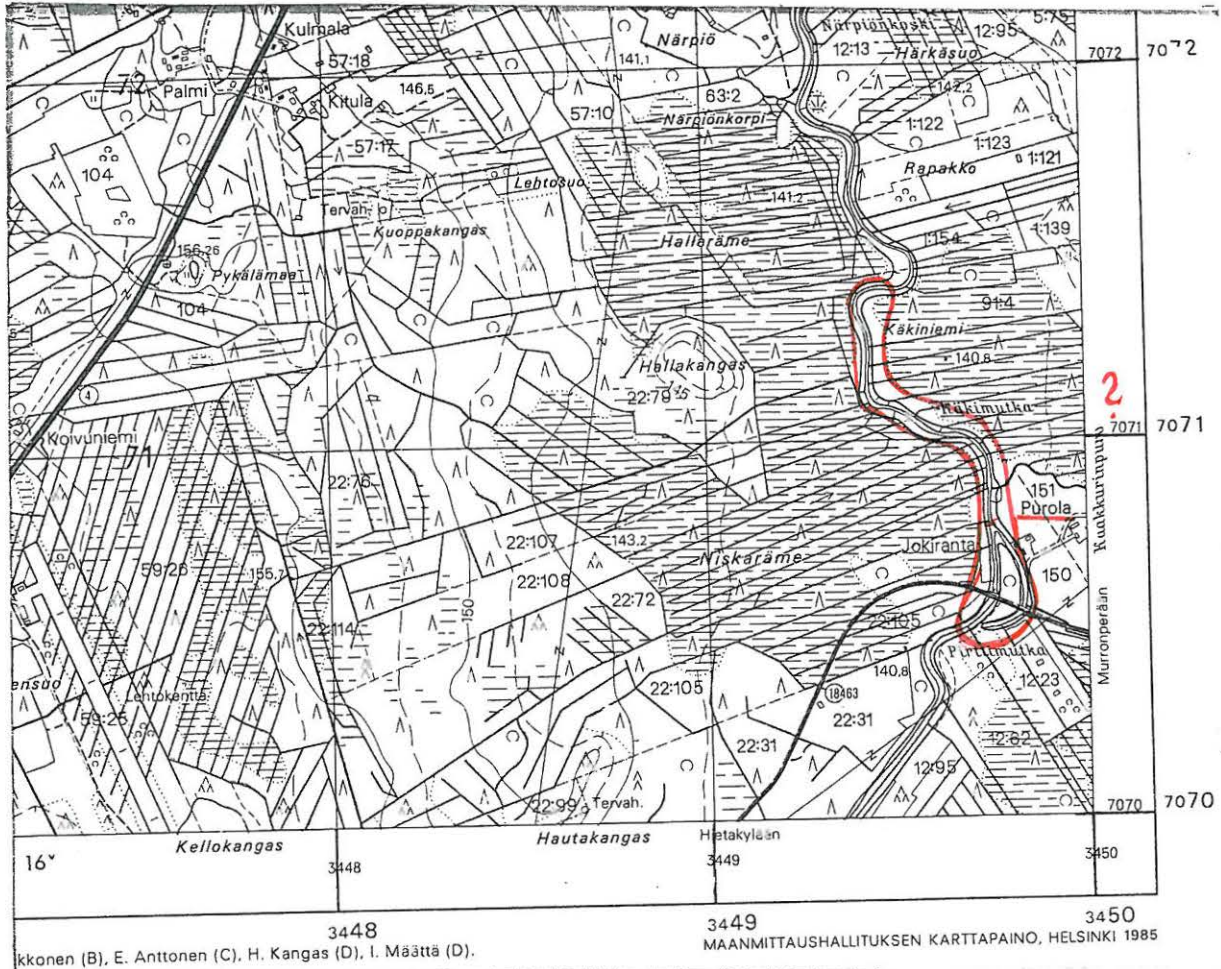
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 10002:1-4

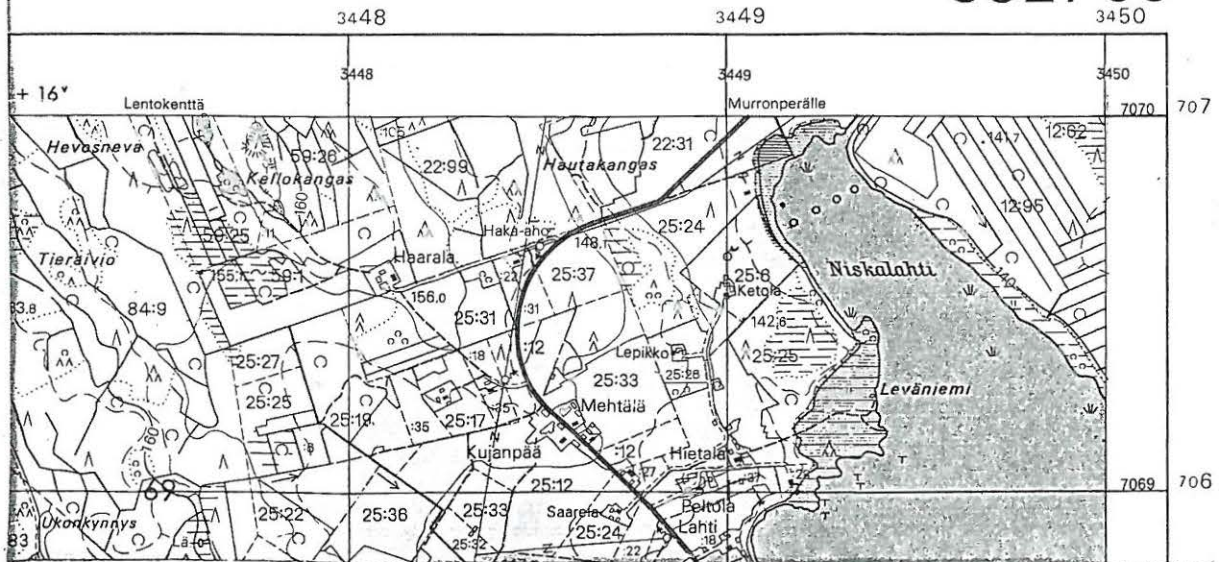
Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 07/C, p. 1985

PYHÄJÄRVI 29 PYHÄJOEN UOMASTA, 1,5 KM ALAS NISKASTA

3321 09

3322 07 PARKKIMA

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 30

Kohteen nimi: Pyhäjoen niska
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. III.
 Peruskartta: 3321 09 PYHÄJÄRVI
 Koordinaatit: x = n. 7069 94, y = n. 3449 30,
 z = n. 140
 Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, Hietakylä
 Tila:
 Rek:No:
 Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 9,5 km pohjoiseen. Pyhäjokea ruopattaessa on joen niskasta löydetty useita kiviesineitä (kivataltta, reikäkivi, lehdenmuotoinen piinuolenkärki).

Joen niskan länsipuoli on tasaista alavaa maata, ehkä osin tasoitettua, ja paikalla on kesämökkejä. Niskan itäpuolella oleva alue on alavaa koivikkoa. Paikalle oltiin inventoinnin aikana rakentamassa kesämökkiä. Paikalle oli ajettu maata ja piha-alue oli kuorittu. Paikalla ei havaittu mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa. Kohde lienee tuhoutunut jokea ruopattaessa.

Kohde tarkastettu: 13.9.1995

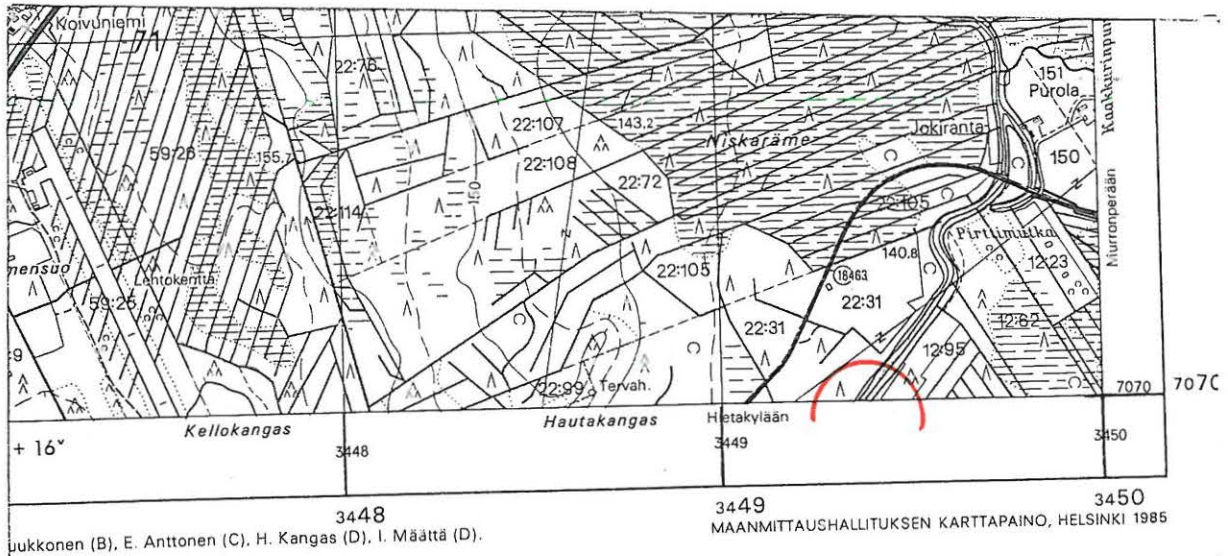
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 10124, 10203 ja 10735:2

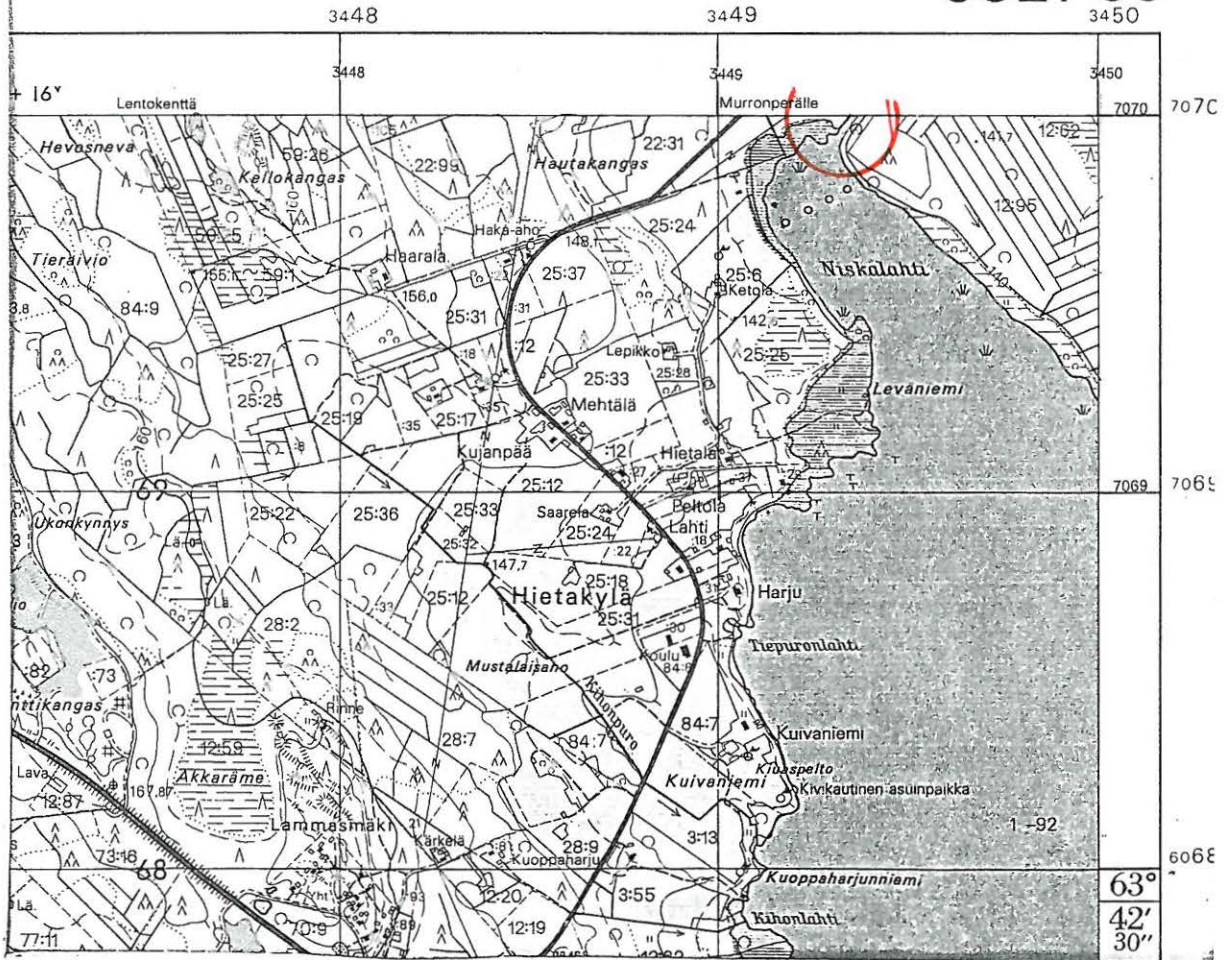
Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 09/D, p. 1986

PYHÄJÄRVI 30 PYHÄJOEN NISKA

3321 09

3321 09 PYHÄJÄRVI ja 3322 07 PARKKIMA

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 31

Kohteen nimi: Sittoniemi
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka. II.
 Peruskartta: 3321 08 KÄTKYTNIEMI
 Koordinaatit: x = 7053 18, y = 3448 48, z = n. 140
 Kylä ja seutu: Mäkikylä, Vuhtonieniemi
 Tila:
 Rek:No: 38:1
 Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 7,5 km etelään, laajan Vuhtonienemen luoteisrannan Sittoniemessä. Kyseessä on kivikkoinen niemi, jonka pohjoispuolella on suojaisa pieni poukama. Poukamasta, niemen tyvestä ja koillisrannalta, aivan rantavedestä tavattiin inventoinnin aikana kvartsi-iskoksia. Iskokset jätettiin paikoilleen. Inventoinnin aikana vesi oli poikkeuksellisen matalalla, joten normaalissa nykytilanteessa iskokset olisivat muutaman kymmenen sentin syvyisessä vedessä. Kvartseista osan reunat oli veden ja hiekan kuluttamia, mutta teräväsärmäisiäkin iskoksia paikalla oli puolenkymmentä. Ranta paikalla oli hiekkaa, jossa oli runsaasti kiveä ja kalliopohjaakin jonkin verran näkyvillä. Kun paikalla käytiin vallitsi kova lännenpuoleinen tuuli. Matalan niemen todettiin antavan hyvän suojan. Ylempänä niemen rantoja kiersi vankka rantakivikko.

Aiemmin paikalta on löydetty reikäkivi. Esineen löytänyt Veikko Tikkanen on aikoinaan asunut jonkin aikaa Paavolan talossa, joka sijaitsee löytöpaikasta n. 1 km eteläkaakkoon.

Kohde tarkastettu: 26.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 10597

Valokuvat: f. 103001

Kartta: Peruskarttaote 3321 08/C, p. 1986

PYHÄJÄRVI 32

Kohteen nimi: Peltola
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka. II.
 Peruskartta: 3321 09 PYHÄJÄRVI
 Koordinaatit: x = n. 7068 96, y = n. 3449 04,
 z = n. 142,5 - 145
 Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, Hietakylä
 Tila: Peltola
 Rek:No: 25:37
 Maaomistaja: Martti Pennanen
 Latvustie 8, Oulu

Pyhäjärven kirkosta n. 8,5 km pohjoiseen, Pyhäjärven Junttiselän länsirannalla, Pyhäjoen niskasta n. 1 km etelälounaaseen. Alue on eteläkaakkoon kohti järveä laskevaa hiekkapohjaista viljelysmaata. Inventoinnin aikana pelto oli kynnöksellä. Paikalla tavattiin puolenkymmentä kvartsi-iskosta talon itäpuolella. Iskokset jätettiin paikoilleen.

Aiemmin Peltolan talon pelloista on löydetty kivitaltta. Talo oli tyhjillään, mutta siitä n. 250 m itää olevan talon isäntä kertoi kaarrellen, että Peltolan talosta itään ja kaakkoon olevilta pelloilta olisi joskus jotain löytynyt.

Kohde tarkastettu: 13.9. ja 3.10.1995

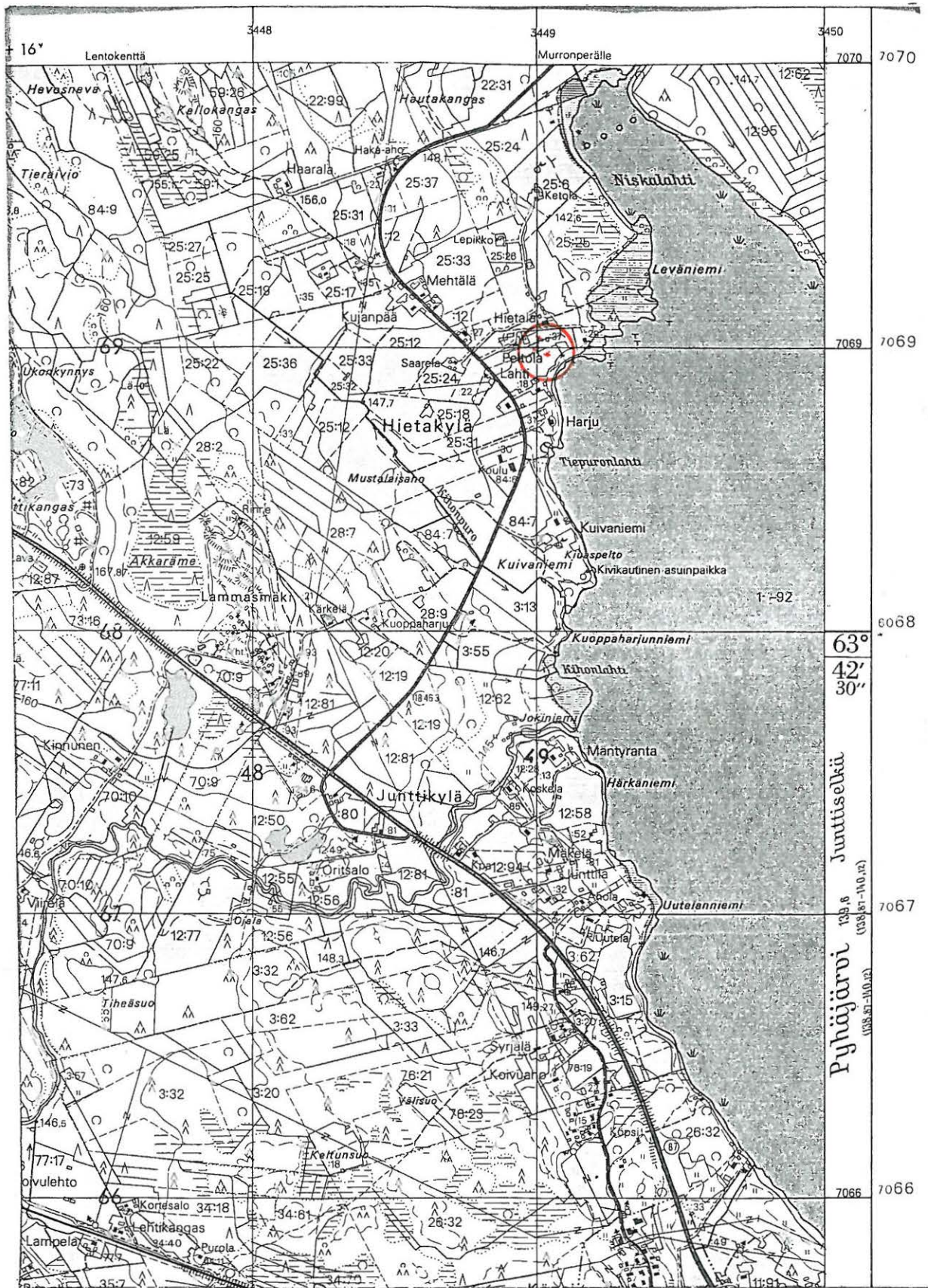
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 10683

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 09/D, p. 1986

PYHÄJÄRVI 32 PELTOLA

3321 09 PYHÄJÄRVI

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 33

Kohteen nimi: Laitila (= Metsäpelto)
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka(?). II.
 Peruskartta: 3321 08 KÄTKYTNIEMI
 Koordinaatit: x = 7054 30, y = 3440 12, z = n. 145
 Kylä ja seutu: Hiidenniemi
 Tila: Metsäpelto
 Rek:No: 35:22 (ja 35:6)
 Maaomistaja: Toivo Laitinen, Nivala

Pyhäjärven kirkosta n. 11 km lounaaseen, Oravankylän koulusta n. 200 m kaakkoon, Pyhäjärven Huitukanlahden pohjassa. Metsäpellon talo ja sen kaakkoispuolinen pelto on korkeahkolla kumpareella, jonka eteläpuolella naapuripalstan alueella maasto jatkaa laskemistaan kohti Huitukanlahden pohjaa. Laaksomaisen peltoalan ja lahdenperän pohjoispuolella on pitkänomainen kallio. Metsäpellon vanha isäntä Eelin Laitinen ei ollut paikalta kiviesineitä löytänyt, mutta kertoi talon itäpuolella pellossa olleista ilmeisistä historiallisen ajan raunioista. Talosta eteläkaakkoon olleista karhituista pelloista tavattiin kolme kvartsi-iskosta, mutta muuta asuinpaikkaan viittaavaa ei havaittu. Iskokset jätettiin paikoilleen.

Kansallismuseon kokoelmissa oleva kivitaltta on löydetty Laitisen talon maalta Hannuksen solan pellostä. Inventoinnin aikana saatiin selville, että kyseinen pelto on juuri Huitukanlahden pohjukassa oleva pelto. Tämä palstan 35:6 pelto oli heinällä. Se olisi ehkä hyvä tarkastaa pellon ollessa kynnöksellä.

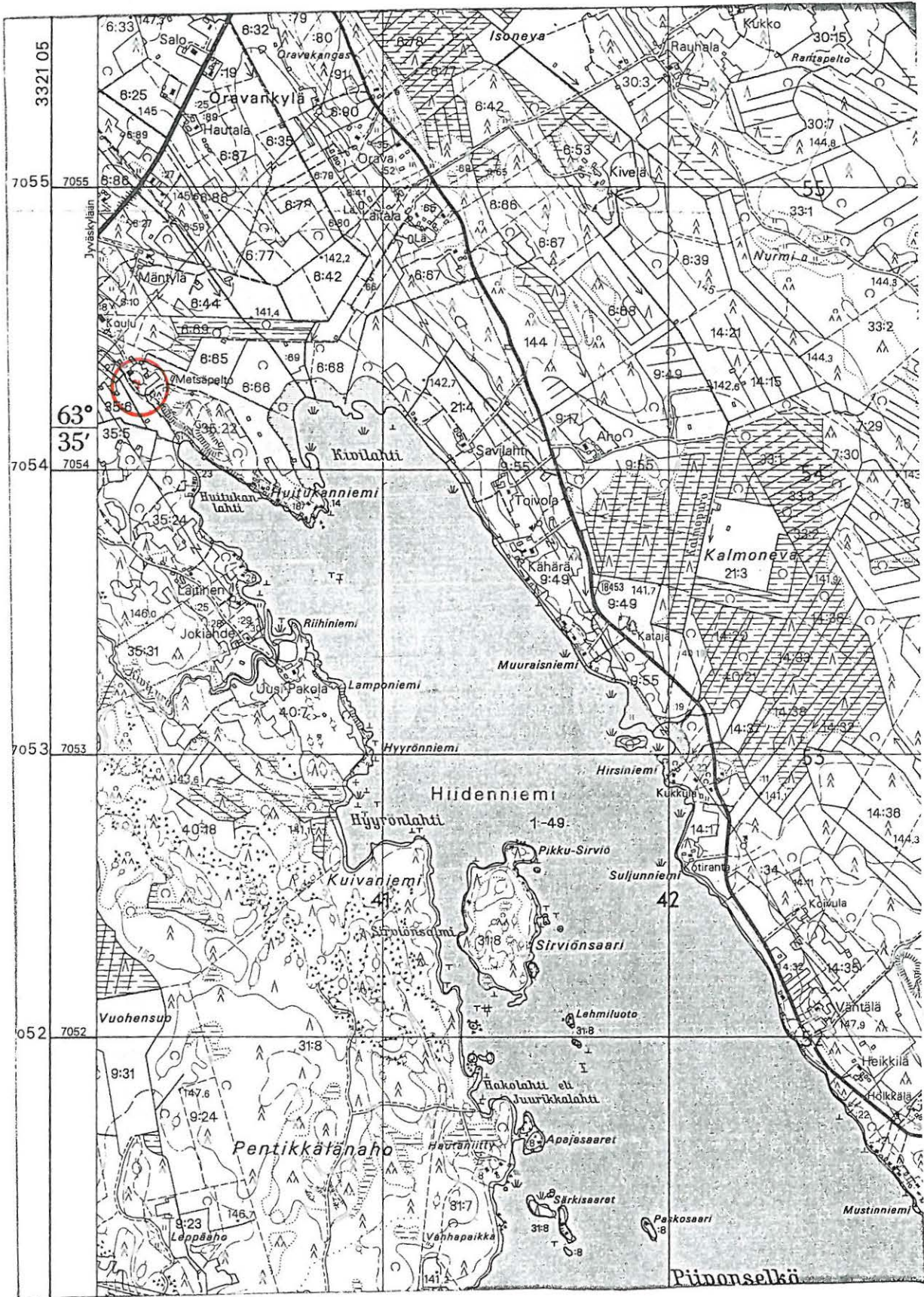
Kohde tarkastettu: 28.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 10735:1

Valokuvat: f. 103004

Kartta: Peruskarttaote 3321 08/A, p. 1986

3321 08 KÄTKYTNIEMI

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 34

Kohteen nimi: Rantala

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II.

Peruskartta: 3321 05 HIIDENKYLÄ

Koordinaatit: $x = 7050\ 36$, $y = 3439\ 52$, $z = n. 142,5$

Kylä ja seutu: Hiidenniemi, Kutrinniemi

Tila: Rantala

Rek:No: 3:60

Maaomistaja: Reijo Saastamoinen
86850 Hiidenniemi
p. 984-788 027

Pyhäjärven kirkosta n. 14 km lounaaseen, Kutrinniemen etelärannalla, Hämeenlahden pohjoisrannalla. Alue on suhteellisen tasaista, heikosti rantaan laskevaa viljelysmaata. Paikalta on löydetty vuonna 1989 katkelmallinen tasatalta. Inventoinnin aikana pelto oli sängellä. Paikalla havaittiin pari luonnonkvartsia ja yksi noin nyrkinkokoinen kvartsia ollut kivi. Siinä oli vähän lohelmia, jotka voivat olla peltokoneiden aikaansaamia. Yksiselitteisiä asuinpaikan merkkejä ei paikalta löydetty, joten kohde jää irtolöytöpaikaksi. Paikka olisi hyvä tarkastaa sen ollessa kynöksellä.

Lisäksi Reijo Saastamoinen kertoi isänsä löytäneen kiviesineen 1930-luvun lopulla ilmoitetusta löytöpaikasta n. 500 m itäkaakkoon ($x = 7050\ 06$, $y = 3439\ 90$, $z = n. 142,5$). Paikka oli heinäällä. Mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa paikalla ei havaittu. Saastamoisen mukaan esine on toimitettu Helsinkiin johonkin museon kokoelmiin, ei kotiseutumuseoon. Rantalan tasatalta KM 10909, jonka löytäjäksi mainitaan Martti Ylimäki sopii löytöajaltaan (1938) hyvin täksi nimismiehen kokoelmiin välittämäksi esineeksi. Löytötietojen mukaan se on löydetty Pyhäjärven Rantalan talosta. Rantalaita Pyhäjärvellä on kolme, Kutrinniemessä, Kätkytniemessä ja Pitäjänmäen suunnalla. Viimeksi mainittu on perustettu vasta 1960-70-luvulla. Martti Ylimäen nimi Saastamoiselle ei ollut tuttu. Rantalassa on ollut kortteerissa miehiä pellonteossa 1930-luvun lopulla, yksi näistä tilalle jäänyt R. Saastamoisen isä. Lähellä on ajatus, että myös Martti Ylimäki olisi ollut paikalla. Ongelma on siinä, että myös Ylimäen kotipaikalla Hietakylän Lahden talon mailla on kivikautinen asuinpaikka, mistä on esineitä. Katso myös kohde 76.

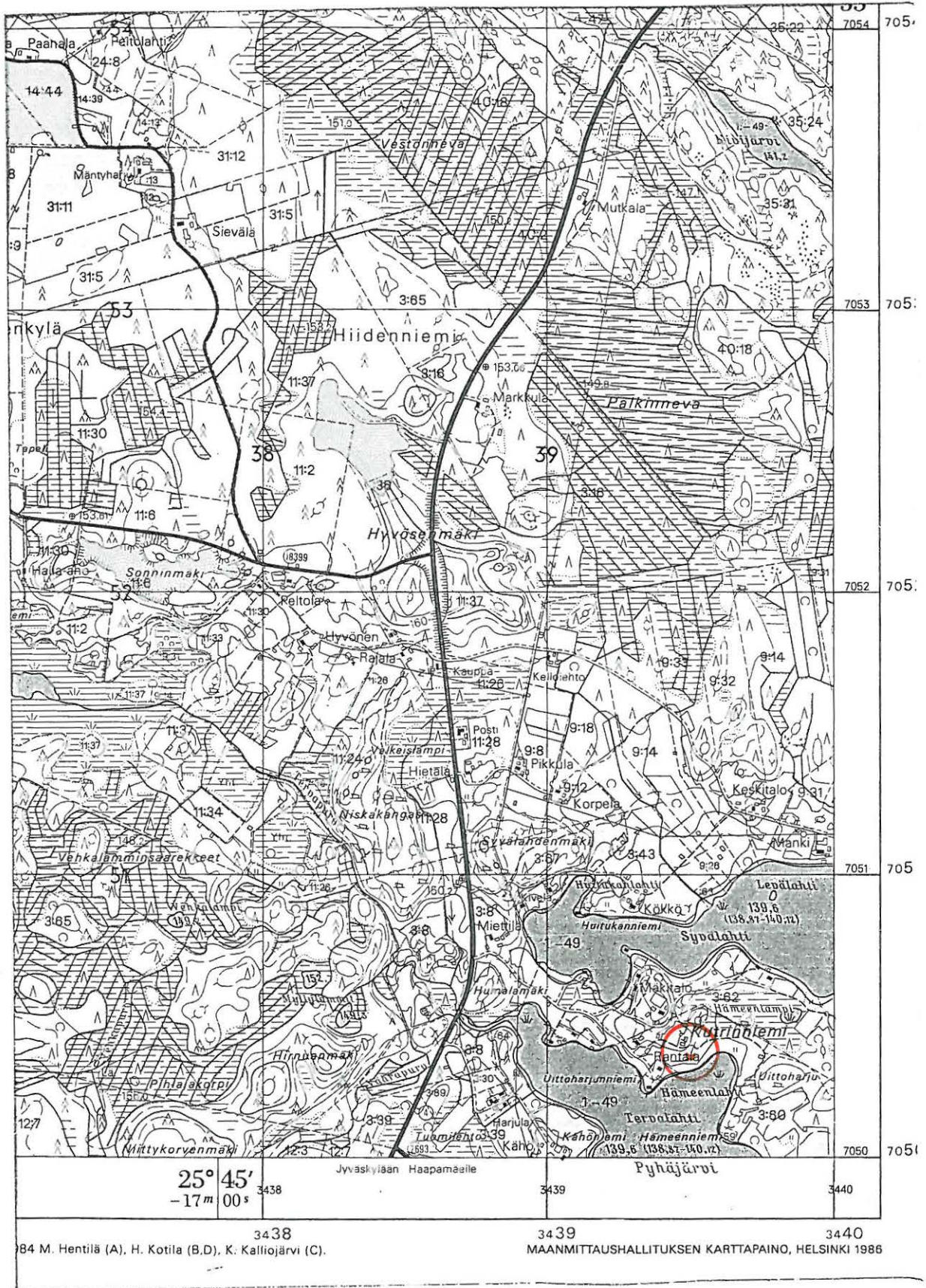
Kohde tarkastettu: 19.9.1995

Aiemmat tutkimukset: M. Mäkivuoti, tark. 1991

Aiemmat löydöt: KM 10909 ja KM

Kartta: Peruskarttaote 3321 05

PYHÄJÄRVI 34 RANTALA

3321 05 HIIDENKYLÄ

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 35

Kohteen nimi: Kynkänniemi
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. III.
 Peruskartta: 3321 08 KÄTKYTNIEMI
 Koordinaatit: ruutu 58/49
 Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, Emoniemi
 Tila: Tähtelä
 Rek:No: 17:84
 Maaomistaja: Mikkonen
 Emoniemi, Pyhäjärvi

Pyhäjärven kirkosta n. 1,8 km etelälounaaseen, Emoniemen itärannan Syväniemen pohjoisimmassa kärjessä. Kynkänniemen rantavedestä metsästysreissullaan kivikirveen löytänyt maalari Albert Jatkola oli tuttu mies Kynkänniemen eteläpuolella olavan Tähtelän talon isännälle. Samainen isäntä ei kuitenkaan tiennyt mitään löydetyistä kiviesineistä. Kynkänniemen rannat kierrettiin, mutta mitään ei löydetty. Vanhan rantavallin kivikko oli sammalen peittämä ja alemmat rannat olivat kasvillisuuden peittämät. Alueelta ei löydetty mitään kivikautiseen asutukseen viittaavaa. Kyseessä irtolöytö.

Emoniemen länsirannalla (ruutu 59/46) on toinen Kynkänniemi, mutta se on vanhastaan asuttu, eikä metsästyspaikaksi sopiva. Itärannan Kynkänniemi on metsästyspaikkana ollut käytössä.

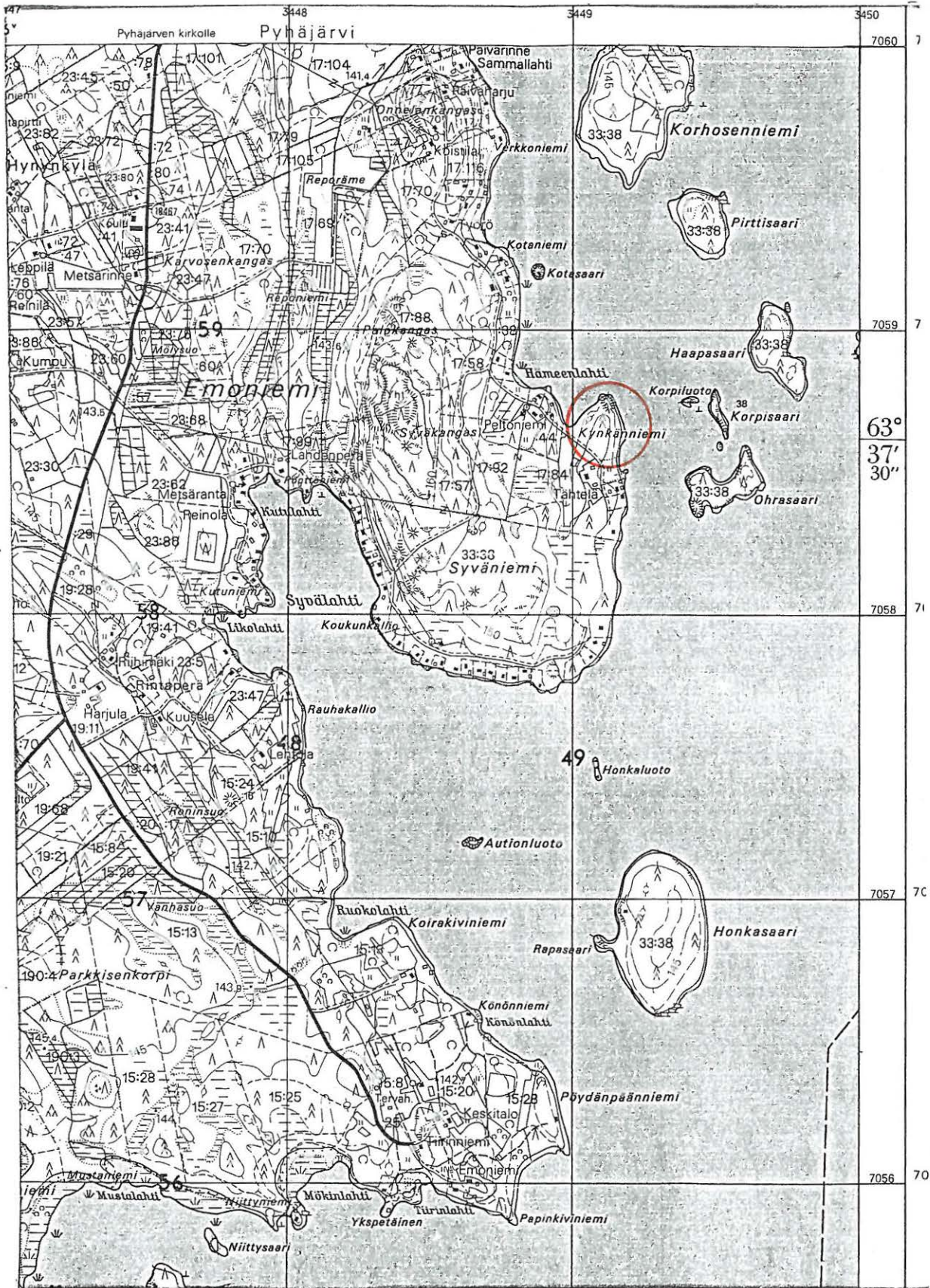
Kohde tarkastettu: 12.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 10964

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 08/D, p. 1986

3321 08 KÄTKYTNIEMI

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 36

Kohteen nimi: Likoniemi
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka. II.
 Peruskartta: 3321 09 PYHÄJÄRVI
 Koordinaatit: x = 7061 42, y = 3449 86, z = n. 140
 Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, kirkonkylä
 Tila:
 Rek:No: 117:33
 Maaomistaja: Erkki Suvilehto
 JL 51, 86810 Pyhäjärvi

Pyhäjärven kirkosta n. 1 km pohjoiskoilliseen, Pyhäjärven Savilahden suussa, lahden etelärannalla. Alue on kivikkoista hiekkapohjaista rantatörmää. Paikalla on Suvilehdon huvila. Erkki Suvilehto asuu kirkonkylän vanhan hautausmaan ja sen vieressä olevan kotiseutumuseon eteläpuolella olevassa vanhassa pappilassa. Hän oli löytänyt paikalta joitakin kvartseja ja piitä, jotka hänellä oli hallussa. Kohdetta on kaivettu 1949 ja 1950, eikä tilanne käytännössä ole paikalla muuttunut.

Paikalta on löydetty kampakeramiikkaa, KA II:1,2.

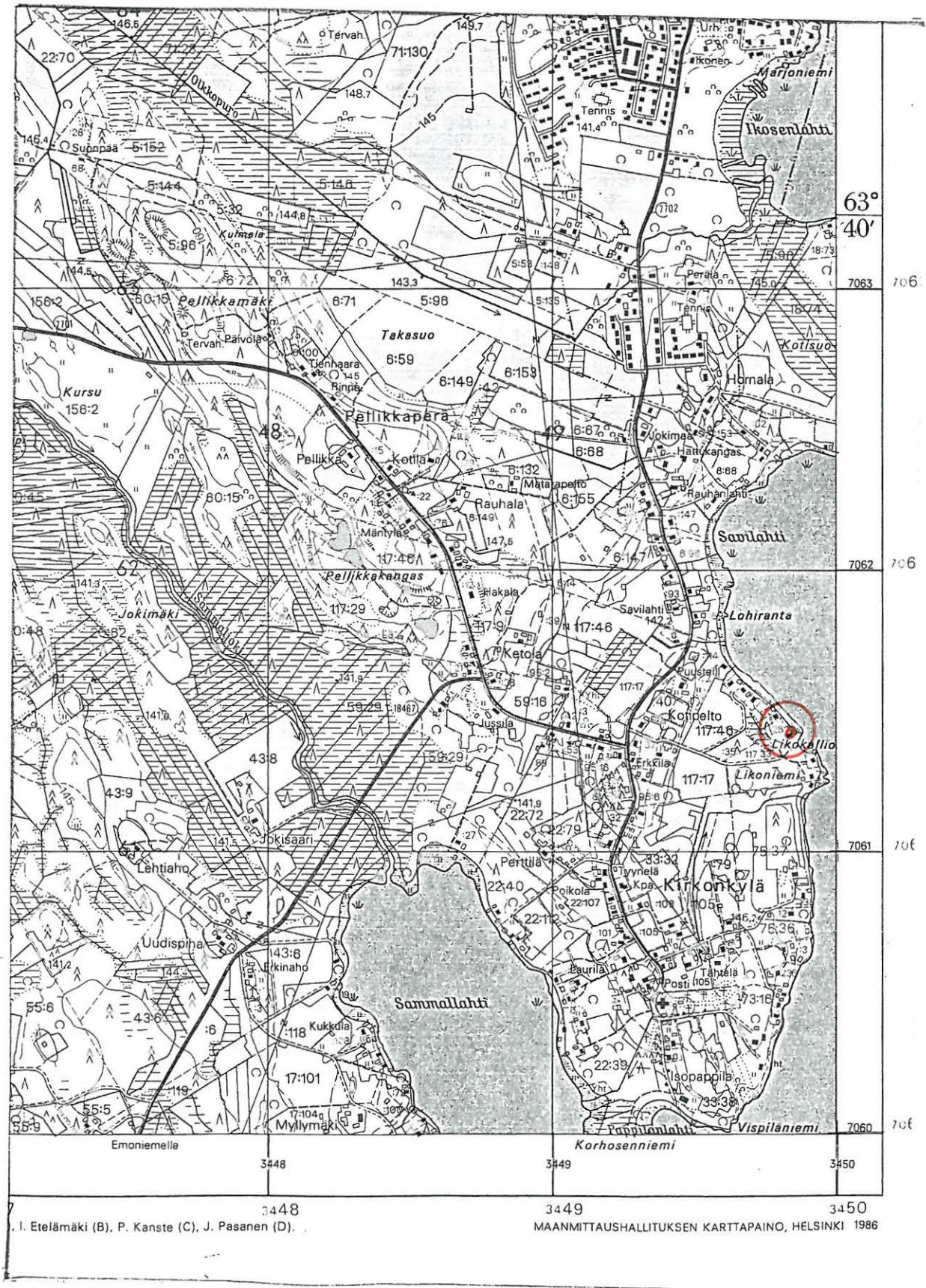
Kohde tarkastettu: 12.9.1995

Aiemmat tutkimukset: V. Luho, kaiv. 1959
 V. Luho, kaiv. 1959

Aiemmat löydöt: KM 12224:1-3 ja -:5, 12290:1-43, 13030 sekä
 12587:1-52

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 09/C, p. 1986

3321 09 PYHÄJÄRVI

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 37

Kohteen nimi: Simuna

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytö/asuinpaikka. III(?).

Peruskartta: 3321 12 RUOTANEN ja
3321 09 PYHÄJÄRVI

Koordinaatit: x = n. 7065 12, y = n. 3449 96,
z = n. 150 (kvartsien löytöpaikka?)

Kylä ja seutu: Pyhäsalmi, keskusta

Tila:

Rek:No:

Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 4,7 km pohjoiskoilliseen, Iisalmen radan ja Kiuruveden tien välisessä. Alue on rakennettu ja paikalla on matalia kerrostaloja pihapiireineen. Paikalta on löydetty kvartsi-iskoksia, jotka kansallismuseon kokoelmiin on lähettänyt löytäjä Eino Leskelä. Löytötiedoissa silloisen pellon omistajiksi mainitaan Yrjö ja Lauri Leskelä. Heidän kotitaloan Leskelänkatu 6:ssa piti Aino Leskelä, joka muisteli kvartsien löytöpaikaksi ilmoitettua aluetta. Nyt paikka oli rakennettu ja ainakin suurelta osin ilmeisesti tuhoutunut.

Aino Leskelä kertoi lisäksi, että talon itäpuolinen ranta nykyisten tiepenkkojen välissä on ollut kaunista hiekkarantaa, mutta penkereiden vaikutuksesta umpeenkasvanut ja liettynyt. Tämän alueen pelot olivat paksulla heinäällä ja ojat vesakoituneet. Aluetta olisi ehkä hyvä jatkossa seurata. Talon vieressä, sen pohjoispuolella oli perunapello, jonka tarkastus ei tuottanut tulosta.

Epämääräisiä tietoja mahdollisista löydöistä saatiin emännältä myös Kiuruveden tien pohjoispuolisilta alueilta, missä Eino Leskelä on asunut. Pikainen tarkastus paikalla ei tällä kertaa tuottanut tuloksia.

Mainittakoon, että myös Eero Niemi kertoi Simunan peltojen jääneen asutuksen alle.

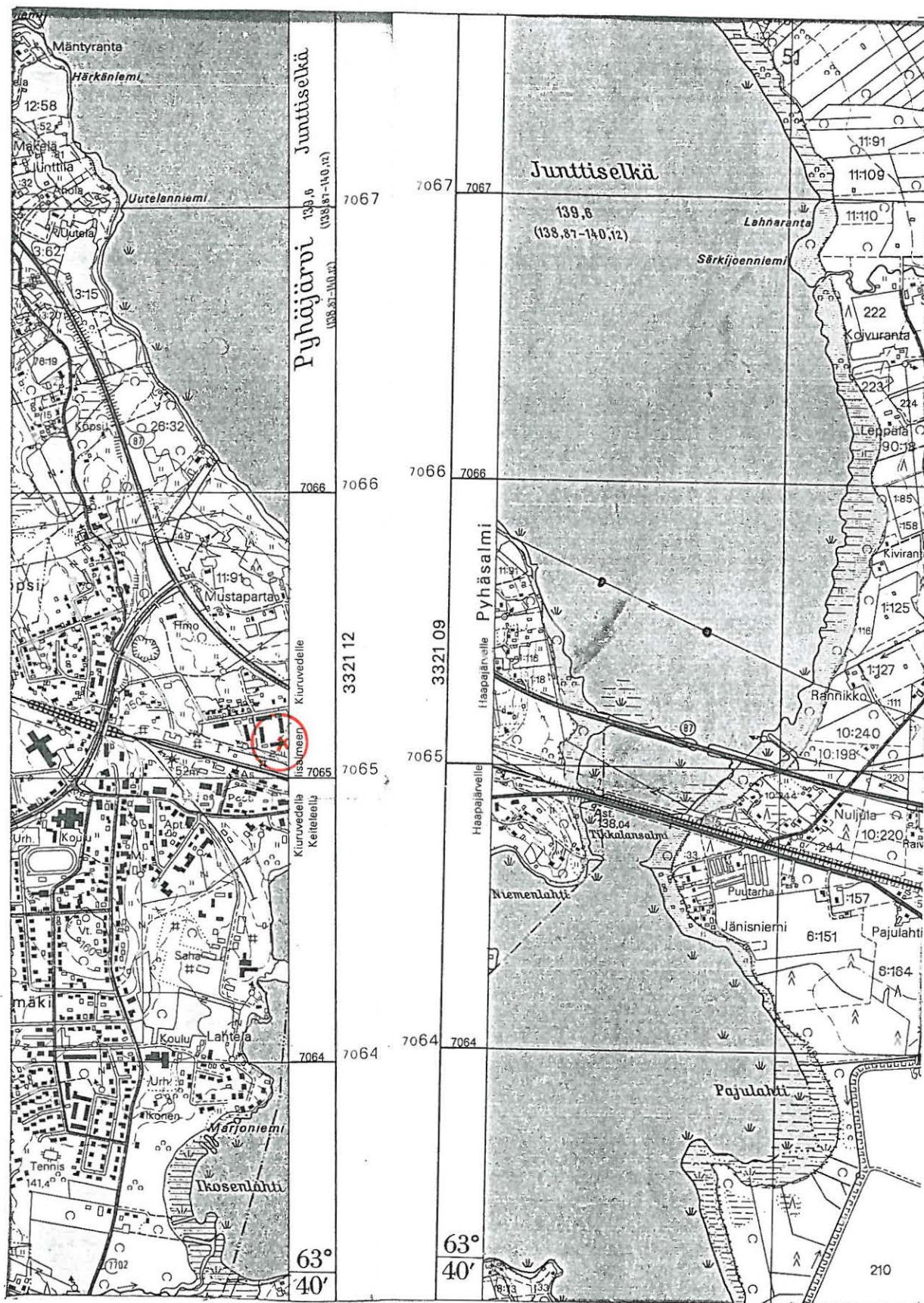
Kohde tarkastettu: 22.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 12293

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 09-3321 12, p. 1986

3321 09 PYHÄJÄRVI ja 3321 12 RUUTANEN
 Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 38

Kohteen nimi: Ojala
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3322 04 KUONANJÄRVI
 Koordinaatit: x = 7071 45, y = 3434 60, z = n. 145
 Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, Ojakylä
 Tila: Ojala
 Rek:No: 9:4
 Maaomistaja: Matti ja Anja Myllylä
 PPA 3 Kotkamaa 15, 67100 Kokkola

Pyhäjärven kirkosta n. 18 km länsiluoteeseen, Haapavedelle johtavan tien ja Vittoudenojan välissä, Vittoudenjärvestä n. 2 km länsilounaaseen. Alue on tasaista ojanvarren peltomaata, paikoin kivikkoista mullikkoa. Talon länsipuolelta on aiemmin löytynyt reikäkivi. Löytöpaikka oli kesannolla ja osin sängellä. Kiinteään muinaisjäännökseen viittaavia merkkejä paikalta ei löydetty. Tilalla vuokralla asuva perhe oli kaivanut viemärin talosta löytöpaikkaa kohti ja viljelleet muutaman vuoden peltoja, mutta he eivät olleet havainneet paikalla mitään erikoista. Kyseessä irtolöytöpaikka.

Kohde tarkastettu: 2.10.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: PPM 4305:2

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 04/AC, p. 1985

PYHÄJÄRVI 39

Kohteen nimi: Annala
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3322 07 PARKKIMA
 Koordinaatit: $x = 7076\ 85$, $y = 3448\ 82$, $z = n. 132,5$
 (Annalan päärakennuksen koordinaatit)
 Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, Jokikylä
 Tila:
 Rek:No: 44:6(?)
 Maaomistaja:

Annalan talo sijaitsee Pyhäjärven kirkosta n. 16 km pohjoiseen, Pyhäjoesta n. 350 m itään, Vesikosken voimalasta n. 750 m pohjoiskoilliseen. Löytötietojen mukaan Annalan talosta n. 80 m pohjoiseen Pyhäjärven(?) rantatörmästä 50 m olisi löytynyt kourutaltilta. Pyhäjärven rannalta Annalan taloa ei löytynyt. Löytötiedoissa lienee virhe, sillä esineen löytäjän Juho Heinosen aikoinaan asuma Annalan talo sijaitsee Jokikylässä ilmoitetussa paikassa. Talo on palanut, mutta sen rauniot ja pihapiiri löytyvät vielä kartaltakin. Alueen lähimaasto tarkastettiin ilman tulosta. Savihiekkaa olevat pellot olivat heinällä.

Löytöpaikkaa ei varmuudella kyetty paikantamaan.

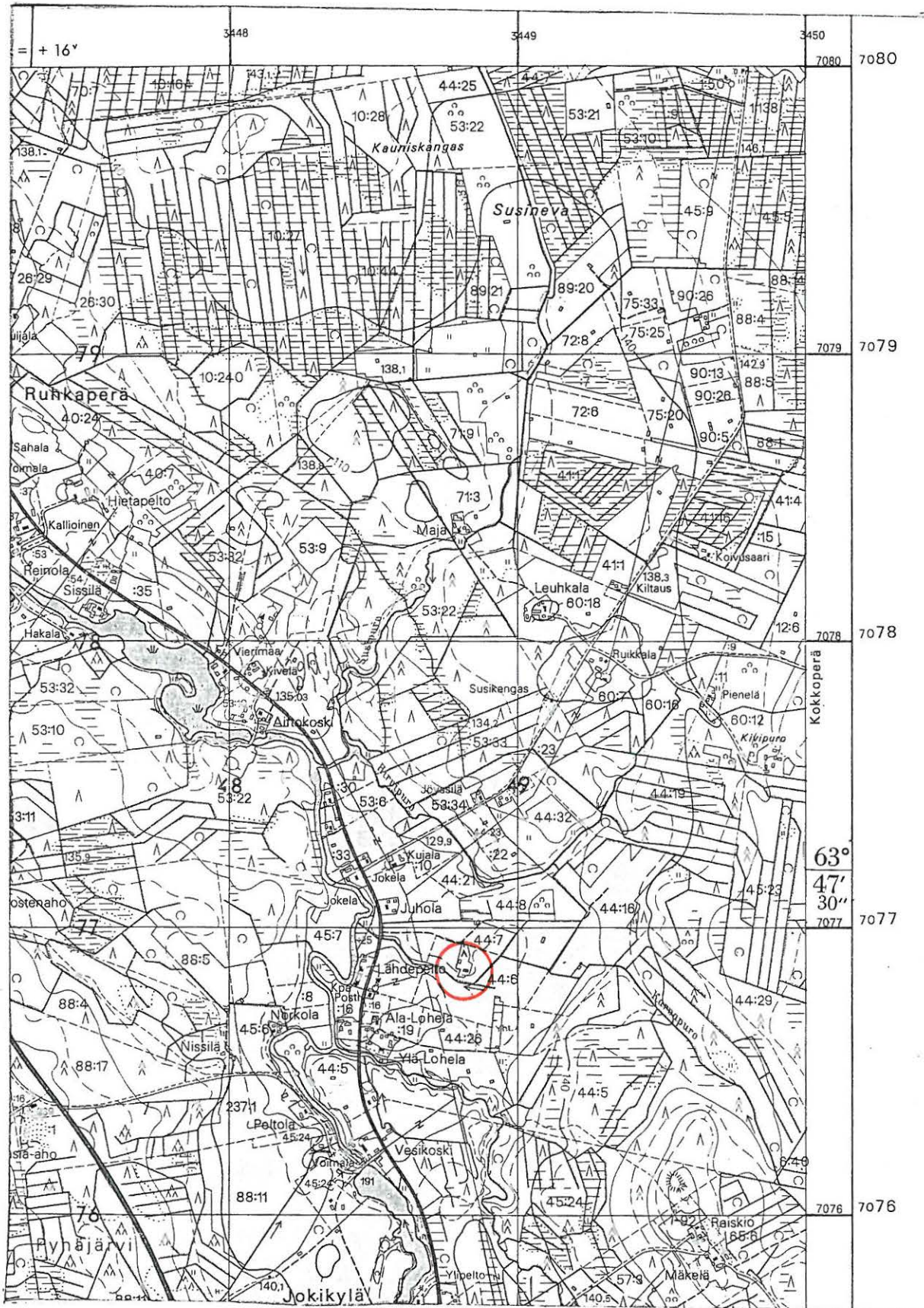
Kohde tarkastettu: 25.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: PPM 4305:1

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 07/D, p. 1985

3322 07 PARKKIMA

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 40

Kohteen nimi: Kallio
 Määrittys ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. III.
 Peruskartta: 3321 09 PYHÄJÄRVI
 Koordinaatit: ruutu 63/49
 Kylä ja seutu: Pyhäsalmi, keskusta
 Tila:
 Rek:No:
 Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 4 km pohjoiseen, Pyhäjärven länsirannalla jossain sahan alueella. Kallion talon mailta on löydetty reikäkivi. Kallion tilaa etsiessäni kävi ilmi, että kyseinen talon on jäänyt nykyisen saha-alueen jalkoihin. Kohdetta voidaan pitää täysin tuhoutuneena.

Mainittakoon, että Eero Niemen hallussa on yksi kiviesine, jonka hän on löytänyt saha-alueen pohjoisosasta (ks. kohde 7 Niemi).

Kohde tarkastettu: -

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 26219:56 (entinen Haapaveden opiston kokoelma)

Valokuvat: -

Kartta: -

PYHÄJÄRVI 41

Kohteen nimi: Paljakka
 Määrittys ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka. II.
 Peruskartta: 3321 12 RUOTANEN
 Koordinaatit: x = 7061 62, y = 3450 32, z = n. 140
 Kylä ja seutu: Pyhäjärvi
 Tila:
 Rek:No: 6:(?)
 Maaomistaja: Kirurgi Läksy Iisalmesta

Pyhäjärven kirkosta n. Pyhäjärven kirkolta n. 1,5 km pohjoiskoilliseen, Toivolanniemen eteläkärjestä n. 700 m etelään ja Likoniemen asuinpaikasta n. 450 m länteen. Kyseessä on pieni kupera saari, jossa nykyään on yksityinen loma-asunto. Käynti saarella kuuluu olevan rajoitettua. Paikalla en käynyt.

Aiemmin saarella on todettu asuinpaikka (kvartssia ja reikäkivi). Tavatessani Likoniemen omistajan (ks. kohde 36) Erkki Suvilehdon hän esitteli saarelta tekemiään löytöjä. Hallussansa oli lehdenmuotoinen piikärki (ei luopunut), keramiikkaa, kvartssia, piitä, koristeltu liuskepala ja mahdollinen tilapäisesine. Lisäksi hän kertoi, että paikalta olisi löydetty kaksi vihertävää kiveä olevaa kiviesinettä (kirves ja taltta?), jotka löydetty rakennuksen pohjaa kaivettaessa koskemattoman maan alta. Hän epäili niiden olevan kansallimuseossa, missä ne eivät kuitenkaan ole. Nuolenkärki on löydetty saaren pohjoiskärjestä, samoilta seuduilta ja saaren länsirannalta ovat muutkin löydöt. Löydöt on tehty aivan rannasta, rantavedestä ja ovat paikat nyt ainakin osittain veden alla. Samat tiedot kvartsin esiintymisestä saatiin myöhemmin Jorma Tulkulta.

Suvilehdolle jäi osa löydöistä, mutta keramiikasta otettiin esimerkit kaikista missä koristelu näytti olevan vähänkin erilaista. Saimoin jäi hänelle piikärki, piitä ja kvartssia, etupäässä iskoksia.

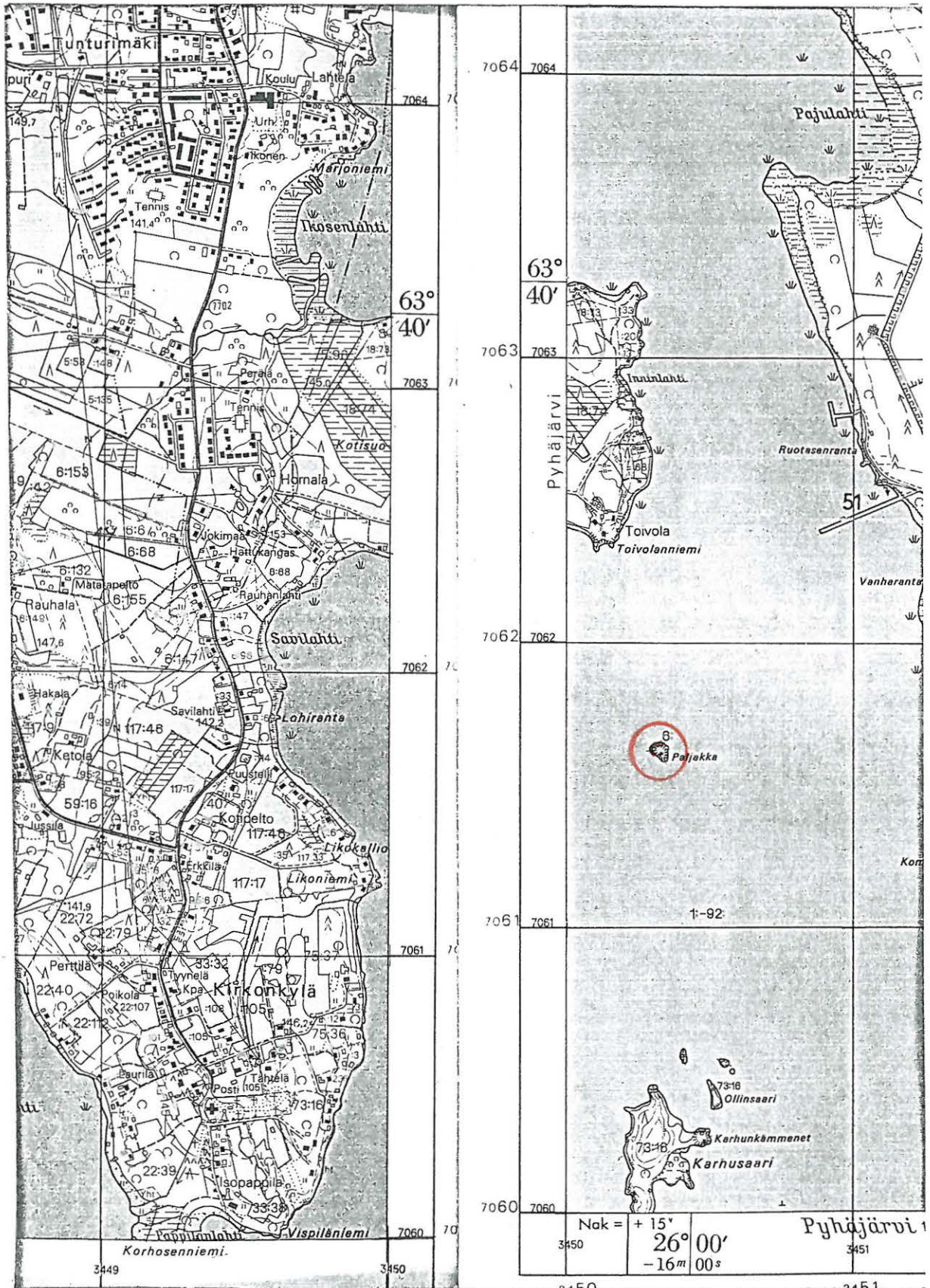
Aiemmat tutkimukset: M. Huurre, tark. 1958

Aiemmat löydöt: KM 14516:1-11 ja reikäkivi saaren entisellä omistajalla Otto Alarinteellä

Inventointilöydöt: KM 29377:1-13
 Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 12/A, p. 1986

PYHÄJÄRVI 41 PALJAKKA

3321 12 RUOTANEN (ja 3321 09 PYHÄJÄRVI)

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 42

Kohteen nimi: Haarala
Määrittely ja mj-luokka: kiviesineen löytöpaikka. III.
Peruskartta: 3321 09 PYHÄJÄRVI
Koordinaatit: x = 7062 72, y = 3442 36, z = 155-157,5
(Haaralan päärakennuksen koordinaatit)
Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, Lamminaho
Tila:
Rek:No: 68:7
Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 7,5 km länsiluoteeseen. Lamminahon entisellä on (ainakin ollut) säilytteillä kivisiera eli hioin. Esine ei arkistotietojen mukaan ole esihistoriallinen. Paikka käytiin kuitenkin katsastamassa. Maastoltaan ei ainakaan talon lähiympäristö vaikuttanut mitenkään otollisesta kivikautista asutusta ajatellen. Kyseessä ehkä historialliselta ajalta oleva esine.

Kohde tarkastettu: 29.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: kivisiera Lamminahon kansakoululla (lakkautettu)

Valokuvat: -

Kartta: -

PYHÄJÄRVI 43

Kohteen nimi: Palmi
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3322 07 PARKKIMA
 Koordinaatit: x = 7072 06, y = 3447 62, z =152,5-155
 (päärakennuksen koordinaatit)
 Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, Jokikylä
 Tila: Palmi
 Rek:No: 104
 Maaomistaja: Osmo Tolonen
 Vesikoski

Pyhäjärven kirkosta n. 11,5 km pohjoisluoteeseen, Jokikylän koulusta n. 2,8 km etelälounaaseen, Oulu-Jyväskylä tien länsipuolella, Pyhäjoesta n. 1,7 km länteen. Palmin tilan aitantauspelloilta on löydetty tasataltta tai paremminkin taltan teräkatkelma (n. 75 x 40 x 25 cm). Aitantauspelto sijaitsee talosta runsaat 50 m suoraan etelään. Paikalla oli tätä nykyä hevoshaka ja perunapellot. Talonväen mukaan muita kiviesineitä ei paikalta ole löydetty. Tarkastukseen ei paljastanut mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa. Peltokerros paikalla oli hiekansekaista muramultaa, paikoin kivikkoista. Myös talon ympärillä olleet muut kynnöksellä olleet pellot tarkastettiin ilman tulosta.

Esine oli koululla edelleen tallessa.

Kohde tarkastettu: 25.9.1995

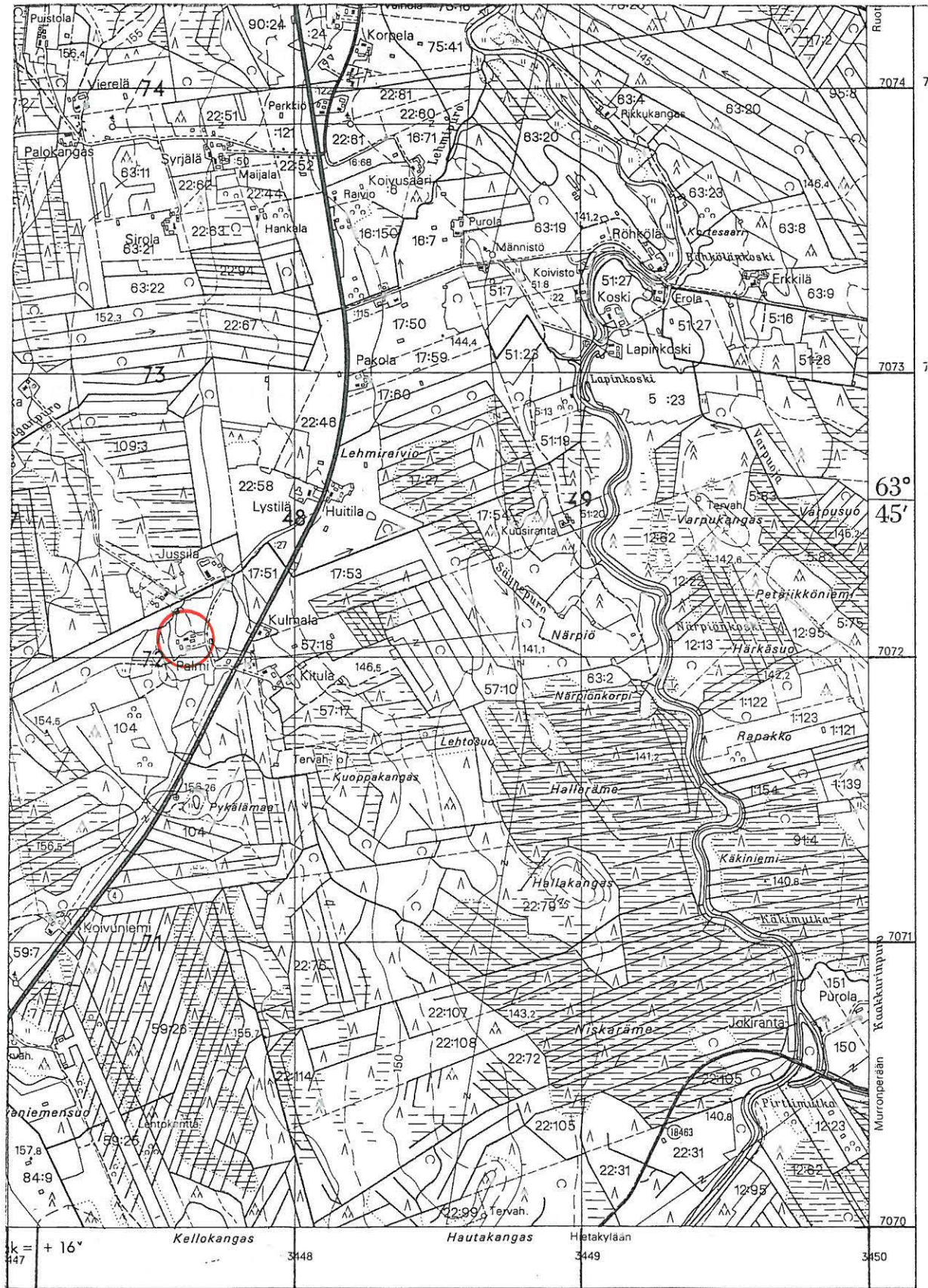
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: taltan teräkatkelma Jokikylän koululla

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 07/C, p. 1985

PYHÄJÄRVI 43 PALMI

3322 07 PARKKIMA

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 44

Kohteen nimi: Kohisevan puron suu
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3321 10 MAASELÄNLAHTI
 Koordinaatit: x = 7044 28, y = 3453 15, z = n. 140-145
 Kylä ja seutu: Mäkikylä
 Tila:
 Rek:No: 72:13
 Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 16,5 km eteläkaakkoon, Maaselänlahden pohjukan lounaisrannalla, Lahdenjoen suusta n. 500 m länteen. Paikalla on kaksi vierekkäistä lähdeettä jyrkässä rantatörmässä. Lähteiden kerrottiin saavan alkunsa niistä lounaaseen olevasta Rimpinevasta ja maan alaisena purona paikalle virtaavan. Kun paikalla käy, ymmärtää miksi paikkaa kutsutaan Kohisevaksi. Lähteiden kaakkoispuolella on leiripaikka ja alue on rauhoitettu.

Paikalta, jomman kumman puron eli lähteen suusta, on löydetty suiponsoikea reikäkivi. Jyrkät hiekkaiset rantatörmät olivat rehevän kasvillisuuden peitossa ja kasvoivat leppää ja muuta lehtipuuta. Purot lähteiden suupuolella tarkastettiin samoin hiekkaranta, mikä matalan veden ansiosta onnistui. Mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittavaa ei paikalta löydetty.

Kohteesta n. 2,5 km luoteeseen olevan Lyhytniemen talon isäntä kertoi vanhojen Kohisevan puron suuta aarrepaikaksi maininneen.

Kohde tarkastettu: 20. ja 29.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 16869

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 10/AB, p. 1988

PYHÄJÄRVI 45

Kohteen nimi: Emoniemi
Määrittys ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. III.
Peruskartta: 3321 08 KÄTKYTNIEMI
Koordinaatit: ?
Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, Emoniemi
Tila:
Rek:No:
Maaomistaja:

Kansallismuseon kokoelmissa oleva kivikirves on arkistotietojen mukaan löydetty suomudasta yli 1 m syvältä Emoniemestä. Löytötiedot ovat sellaiset, ettei kohdetta pystytty paikantamaan. Varmuudeksi käytiin Emoniemen talossa (ruutujen 55-56/48 rajalla) mahdollisesta löydöstä kyselemässä, mutta ilman tulosta.

Kohde tarkastettu: -

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 18259

Valokuvat: -

Kartta: -

PYHÄJÄRVI 46

Kohteen nimi: Hietakylä (epäm.)
 Määrittely ja mj-luokka: rautakautinen löytöpaikka. III.
 Peruskartta: 3321 09 PYHÄJÄRVI
 Koordinaatit: ruudut 68-9/48-49 ?
 Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, Hietakylä
 Tila: ?
 Rek:No:
 Maaomistaja:

Pyhäjärven kotiseutumuseon kokoelmissa oleva rautakautinen kirves on löytötietojen mukaan löydetty Pyhäjärven Hietakylästä. Tarkemmat löytötiedot puuttuvat. Kirves on ns. c-tyyppiä, sen kapeampaa alatyyppiä.

Kylällä ei juuri tämän kirveen löytymistä tunnettu. Sen sijaan kerrottiin kuinka rautakirveitä on löytynyt useampia. Puhuivat niistä jämsäläisten kirveinä eli muinaisten hämäläisten jälkeensä jättäminä. Olivatpa yhden kirveen varttaneet ja antaneet lahjaksi jämsäläisille eräässä kotiseutujuhlassa ikään kuin menneet kahinat sovittaakseen. Kirveiden iästä ei tarkempaa tietoa ole.

Kohde tarkastettu: -

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: PyhäjM 283:7

Valokuvat: dia 33894

Kartta: -

PYHÄJÄRVI 47

Kohteen nimi: Emolahti
 Määrittely ja mj-luokka: Uhrikivi. III.
 Peruskartta: 3321 09 PYHÄJÄRVI
 Koordinaatit: ruutu 62/45
 Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, Emolahti
 Tila:
 Rek:No:
 Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 4,5 km länsiluoteeseen, Emolahden pohjukassa. Aiemman tarkastuksen yhteydessä V. Luho epäili ilmoitetun uhrikiven olevan luonnonkivi. Tämän puolesta puhuu se, että ilmoitus kivestä on saatu 1956. Tuolloin kiven kerrotaan olevan aivan vesirajassa. Kun tiedetään, että 1930-luvulla Pyhäjärven pintaa on laskettu, niin silloin voidaan ajatella 1950-luvulla vesirajassa olleiden kivien olleen aiemmin reilusti veden alla.

Nykyisellään ranta on perkattu Emolahden pohjukassa olevan leirintäalueen kohdalta ja paikalle on ilmeisesti myös tuotu hiekkaa. Koulun ranta on sijainnut jokseenkin leirintäalueen rannan paikkeilla. Lahdenperukan itärannan luona oli joitakin kookkaita kiviä matalassa vedessä pilkottamassa, mutta niitä en päässyt katsomaan. Ne näkyivät vedestä vain osin, vaikka vesi oli poikkeuksellisen matalalla, joten mitään esihistoriallisia uhrikiviä nekään tuskin ovat olleet.

Kaikin puolin vaikuttaa siltä, että Emolahden uhrikiveä ei ole ollut. Se mahdollinen luonnonkivi, joka Luholle on näytetty, on ilmeisesti hävitetty rantaa perkattaessa.

Kohde tarkastettu: 29.9.1995

Aiemmat tutkimukset: V. Luho, tark. 1957

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: -

Kartta: -

PYHÄJÄRVI 48

Kohteen nimi: Pieni Luokkimäki
 Määrittely ja mj-luokka: kivikehä. II.
 Peruskartta: 2343 11 + 3321 02 LATVASTENJÄRVI
 Koordinaatit: x = n. 7056 40, y = n. 3427 80,
 z = n. 165
 Kylä ja seutu: Hiidenniemi, Latvanen
 Tila:
 Rek:No: 112:3
 Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 22 km länsiluonaaseen, Ison Karsikkonevan luoteispuolisen Pienen Luokkimäen kaakkoispäässä, lähellä nevan reunaa. Alue on kivikkoista mäntykangasta. Aiemman tarkastuksen mukaan paikalla on soikea umpinainen kivikehä, jonka koko on n. 1,5 x 2 m. Kehä on ladottu suurehkoista tasaisista kivistä, joita on paikoin kaksikin päällekkäin. Kehän keskellä on päällekkäin kaksi laattamaista kiveä. Kehän vierellä on palaneiden kivien kasa ja pieni kuoppa.

Kehää ei inventoinnin aikana paikalta siis onnistuttu varmuudella löytämään. Kivikkoisella kankaalla oli kuvausta heikosti muistuttavia "kivikehiä", mutta kuvauksen mukaiselle kivikehälle en osannut. Jorma Tulkun mukaan se siellä on, tosin sammaloituneena. Samoin Latvasessa Myllypuron talon isäntä Kalevi Kekkonen kehän muisti hyvin, olipa poikasena ollut isänsä Leevi K:n ja Huurteen mukana heidän paikalla käydessään. Viimevuosina hän tosin ei ollut kehään kiinnittänyt huomiota sen kummemmin, mutta paikallaan sen pitäisi olla. Alue oli hakattu 20-30 v sitten ja kasvoi nyt sen ikäistä mäntyä. Lähellä nevan reunaa kulki traktorin ajoura.

Kohde tarkastettu: Yritetty 15.9.1995

Aiemmat tutkimukset: M. Huurre, tark. 1963

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 2343 11 + 3321 02/D, p. 1987

PYHÄJÄRVI

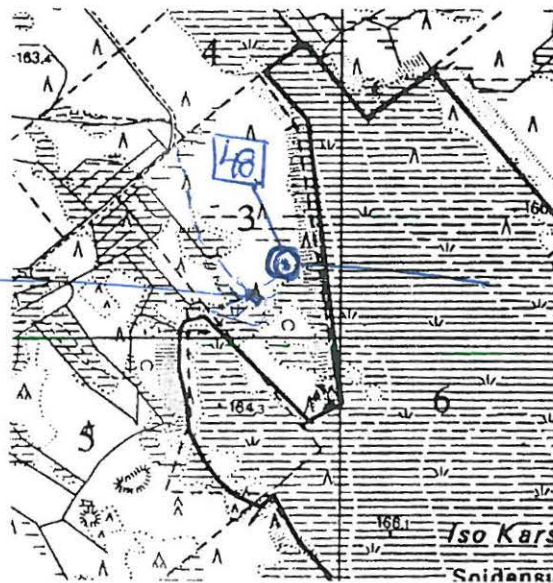
48

Pieni duokkimäki

(Mj-luettelossa kohde 2., s. 86)

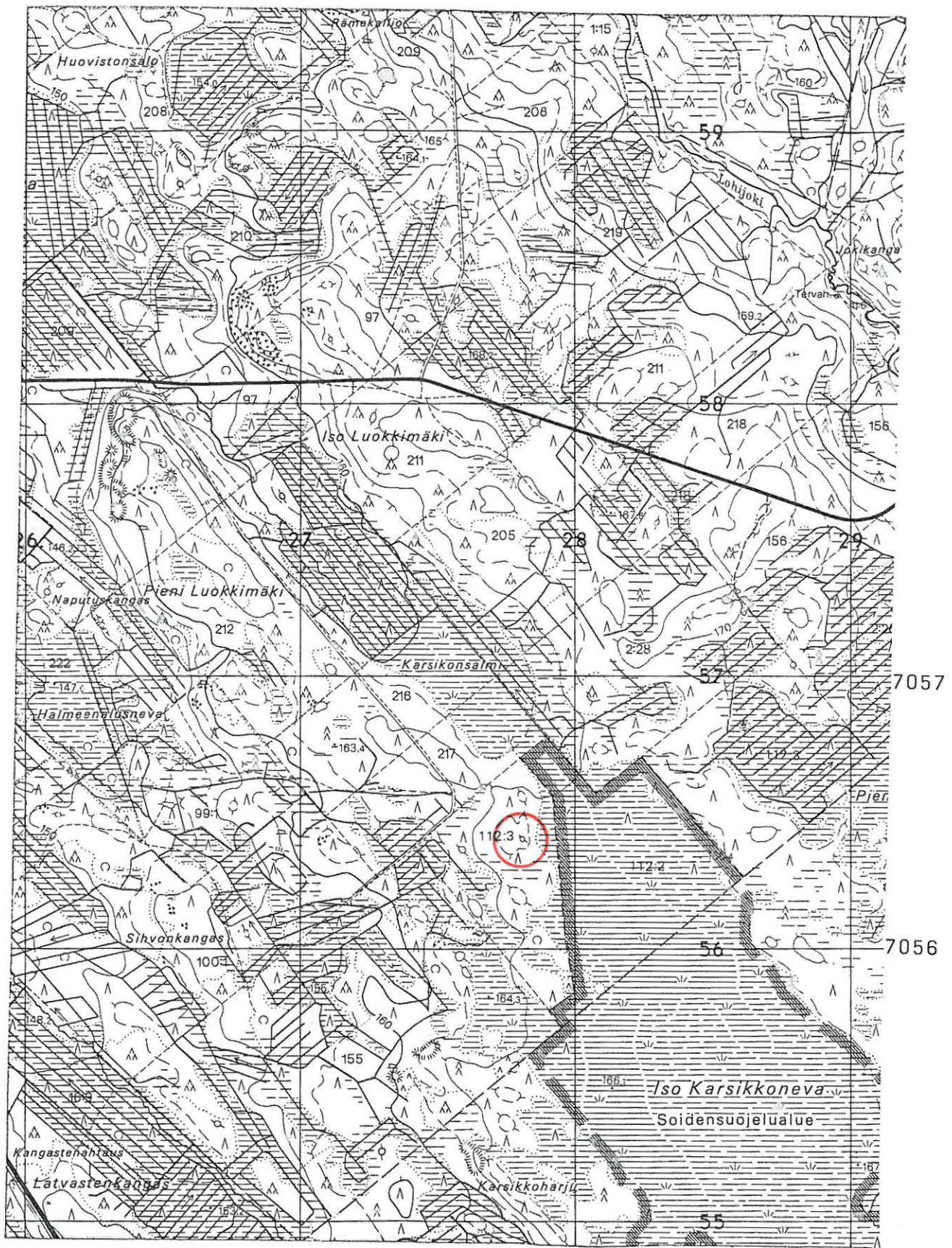
- Paikannus väärä?
- oikea sijainti vajaaat 200 m NF uudesta kämpästä
eli $x = n. 7056 22$, $y = n. 3427 90$
- kohteen kuvaus oE

Uusi kämppi

- Jorma Tulken löytänyt uudelleen ja käynyt paikalla.
- Tiedot Tulkelta Heinäkuisssa 2001

Mika S

2343 11 + 3321 02 LATVASTENJÄRVI

Pyhäjärveninventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 49

Kohteen nimi: Emolahden länsipuoli, Hämeenniemi
 Määrittely ja mj-luokka: kiukaansijoja. II(?).
 Peruskartta: 3321 09 PYHÄJÄRVI
 Koordinaatit: ruutu 60/44
 Kylä ja seutu: Pyhäjärvi
 Tila:
 Rek:No: 78:6
 Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 4,5 km länteen, Emolahden länsirannalla, Malilanlahden pohjoispuolella. Arkistotietojen mukaan paikalla pitäisi olla kiukaansijoja. Niitä yritettiin maastossa paikallistaa mutta ilman tulosta. Hämeenniemi on kivinen niemi, jonka lounaisosa on raivattu pelloksi. Pellon alueella ei tavattu mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa - kiviaitaa ja peltoraunioita ei laske- ta -, kuten ei myöskään sen koillispuolisessa metsikössä. Metsikkö on melko alavaa, maasto nousee tasaisesti länteen.

Talonväki ei paikalla käytässä ollut kotona, joten sitäkään kautta ei kiukaansijoista vihiä saatu.

Kohde tarkastettu: 29.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 09/AC, p. 1986

PYHÄJÄRVI 49 EMOLAHDEN LÄNSIPUOLI, HÄMEENNIEMI

3321 09 PYHÄJÄRVI

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 50

Kohteen nimi: Pärtynlahden ranta
 Määrittely ja mj-luokka: kiukaansijoja. III(?).
 Peruskartta: 3321 08 KÄTKYTNIEMI
 Koordinaatit: ruutu 58/46
 Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, Emoniemi
 Tila:
 Rek:No:
 Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 3,5 km lounaaseen, Emoniemen länsirannalla, kalasatamasta n. 1 km pohjoiseen. Arkistotietojen mukaan Pärtynlahden rannassa olisi kiukaansijoja. Näitä ei kuitenkaan paikalta löydetty. Lahden pohjoisrannalla on peruskartalle merkityn vanhan niityn alueella noin 20 matalaa rauniomaista kiviladeltaa, joiden halkaisija on n. 3-4 m. Ne ovat kuitenkin peltoraunioita. Sarkojen ojat ovat paikalla näkyvissä. Lisäksi vapaa-ajan asunnollaan ollut vanha paikkakuntalainen Reino Leväpelto osoitti pohjoisrannalla mökkinsä lähellä kaksi kivikasaa, jotka nekin vaikuttivat enemmän peltoraunioilta kuin kiukailta. Pärtynlahden rannoilla on ilmeisesti ollut pitkään talonpoikaista asutusta, mihin mahdolliset kiukaatkin liittyvät.

Kohde tarkastettu: 12.9.1995

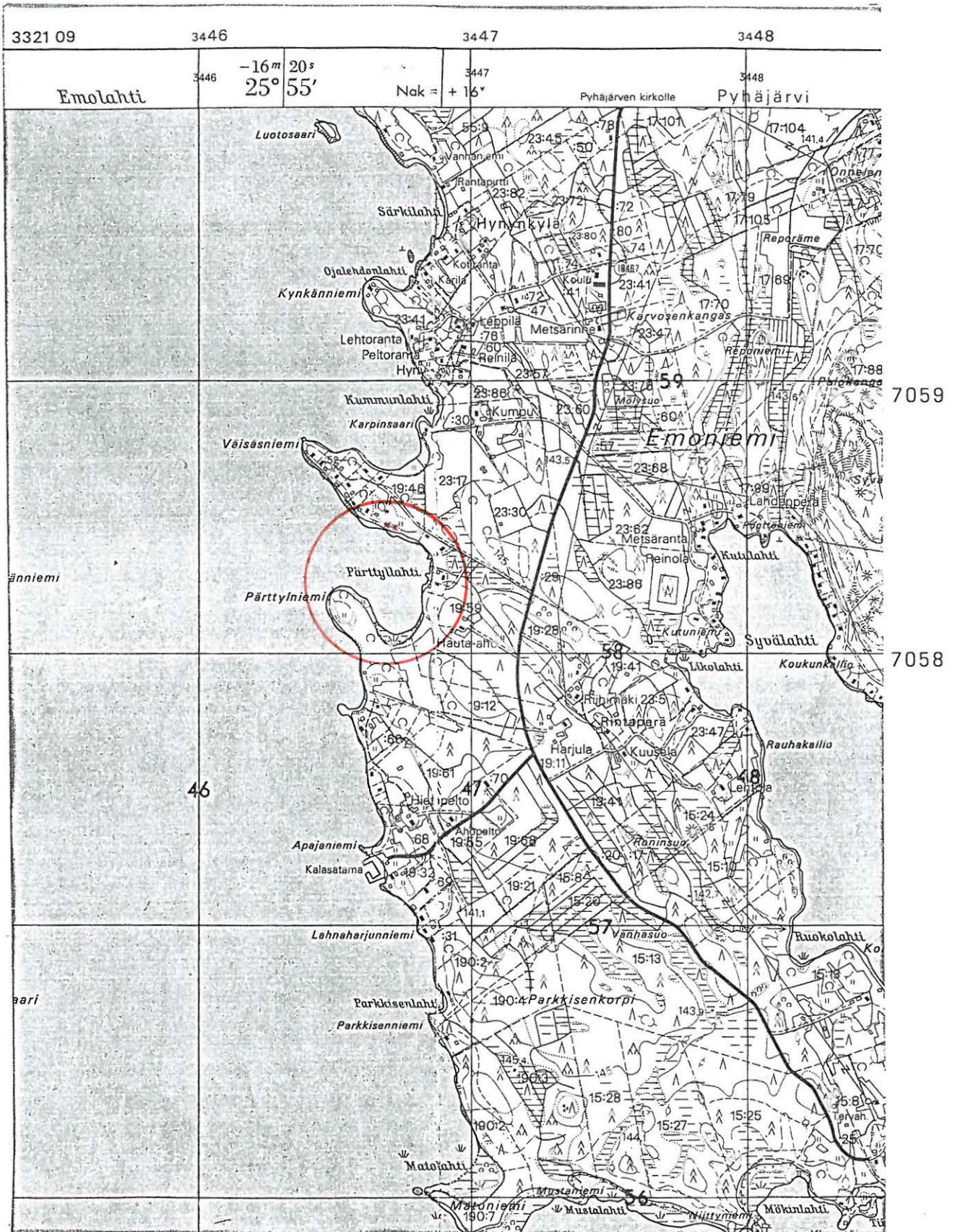
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 08/C, p. 1986

PYHÄJÄRVI 50 PÄRTYNLAHDEN RANTA

3321 08 KÄTKYTNIEMI

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 51

Kohteen nimi: Tuoriniemi
Määrittäminen ja mj-luokka: kiukaansijoja. III(?).
Peruskartta: 3321 08 KÄTKYTNIEMI
Koordinaatit: ruudut 57-8/44-45
Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, Lamminaho
Tila:
Rek:No: 32:?
Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 5 km länsilounaaseen, Emolahden länsirannalla, lahden suussa. Tuoriniemi on n. 2 km pitkä kapea niemi, joka on pääosin tehty pelloksi. Kiukaansijojen paikkaa ei pystytty tarkemmin määrittämään. Tuoriniemen ja Tyvelän taloissa ei paikalla käytäessä ollut ketään kotosalla.

Kohde tarkastettu: 29.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 08/BD, p. 1986

PYHÄJÄRVI 51 TUORINIEMI

7058

7057

.3321 08 KÄTKYTNIEMI

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 52

Kohteen nimi: Hiidenniemi
 Määrittely ja mj-luokka: kiukaansijoja. III(?).
 Peruskartta: 3321 07 HIIDENNIEMI
 Koordinaatit: x = n. 7049 90, y = n. 3442 40
 z = n. 145 (?)
 Kylä ja seutu: Hiidenniemi
 Tila:
 Rek:No:
 Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 13 km lounaaseen, Hiidenmäen lounaispuolella. Paikalla on Jorma Tulkun mukaan pieni, hyvin maatunut raunio tai kiuas, jonka hän on nähnyt muutamia vuosia sitten. Tiedon sen sijainnista sain vasta aivan inventoinnin lopussa enkä ehtinyt käydä tarkastamassa kohdetta maastossa.

Hiidenniemen kivikautisia löytöpaikkoja tarkastaessani en alueelta arkistotiedoissa mainittuja kiukaansijoja onnistunut löytämään. Myöskään tapaamani Mattilan ja Syrjälän isännät eivät sellaisista tienneet. Viimeksimainittu kertoi tarinan Ison vihan aikana mökkiin poltetuista n. 20 venäläisestä. Syrjälän talon itä-koillis -puolella olevilla pelloilla on yhä paljon hiiltä, joka kynnettäessä tulee näkyviin.

Kohde tarkastettu: -

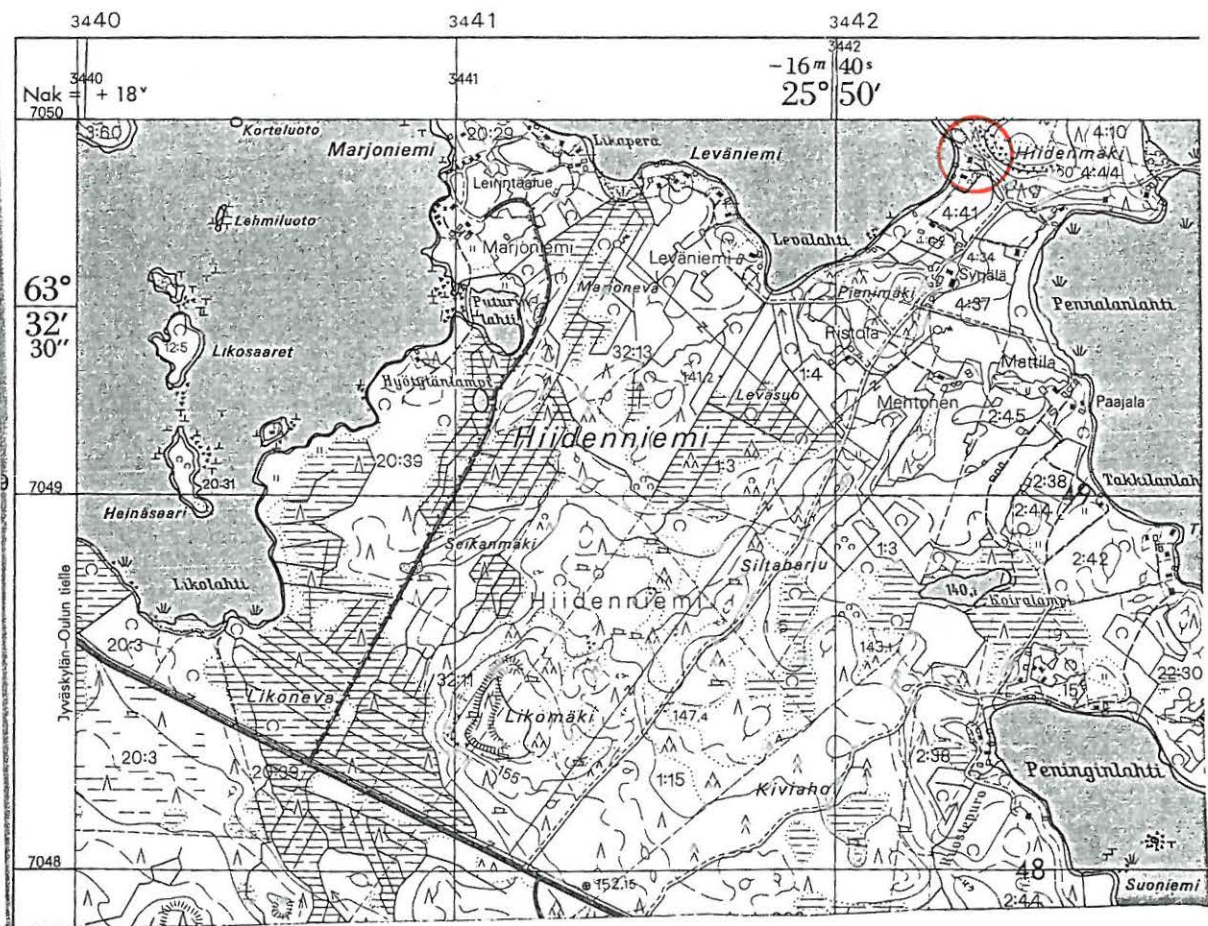
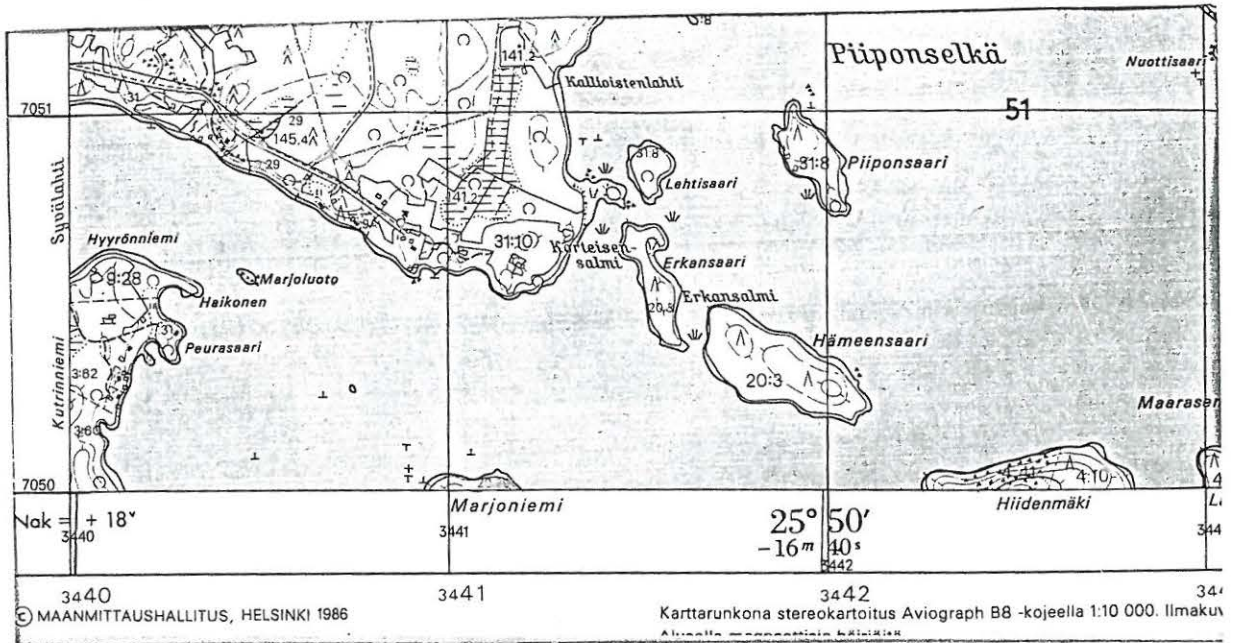
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 07/B, p. 1986

PYHÄJÄRVI 52 HIIDENNIEMI

3321 07 HIIDENNIEMI ja 3321 08

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 53

Kohteen nimi: Pirttijärven ranta
 Määrittely ja mj-luokka: kiukaansijoja. III.
 Peruskartta: 3321 07 HIIDENNIEMI
 Koordinaatit: ruutu 46/47
 Kylä ja seutu: Hiidenniemi, Tolvanniemi
 Tila:
 Rek:No:
 Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 14 km etelälounaaseen, Tolvanniemen tyvessä, aivan Hiidenkylältä Haapaniemeen johtavan paikallistein pohjoispuolella. Arkistotietojen mukaan Pirttijärven rannalla olisi kiukaansijoja. Niitä en kuitenkaan alueelta onnistunut löytämään.

Järvestä n. 500 m länteen olevan Kannaksen talon isäntä ei kiukaansijoista tiennyt. Hän kertoi järven olleen joskus matalana niittynä (kuivattuna?) ja kirkonkyläläisten käyneen siellä heinässä. Heinää on vanhojen kertoman mukaan tehty sukset jalassa. Tämäkin mainittu kiukaansija lienee siis talonpoikainen. Järven länsipuolella Pirttiräme ja Pirttikangas.

Kohde tarkastettu: 19.9.1995

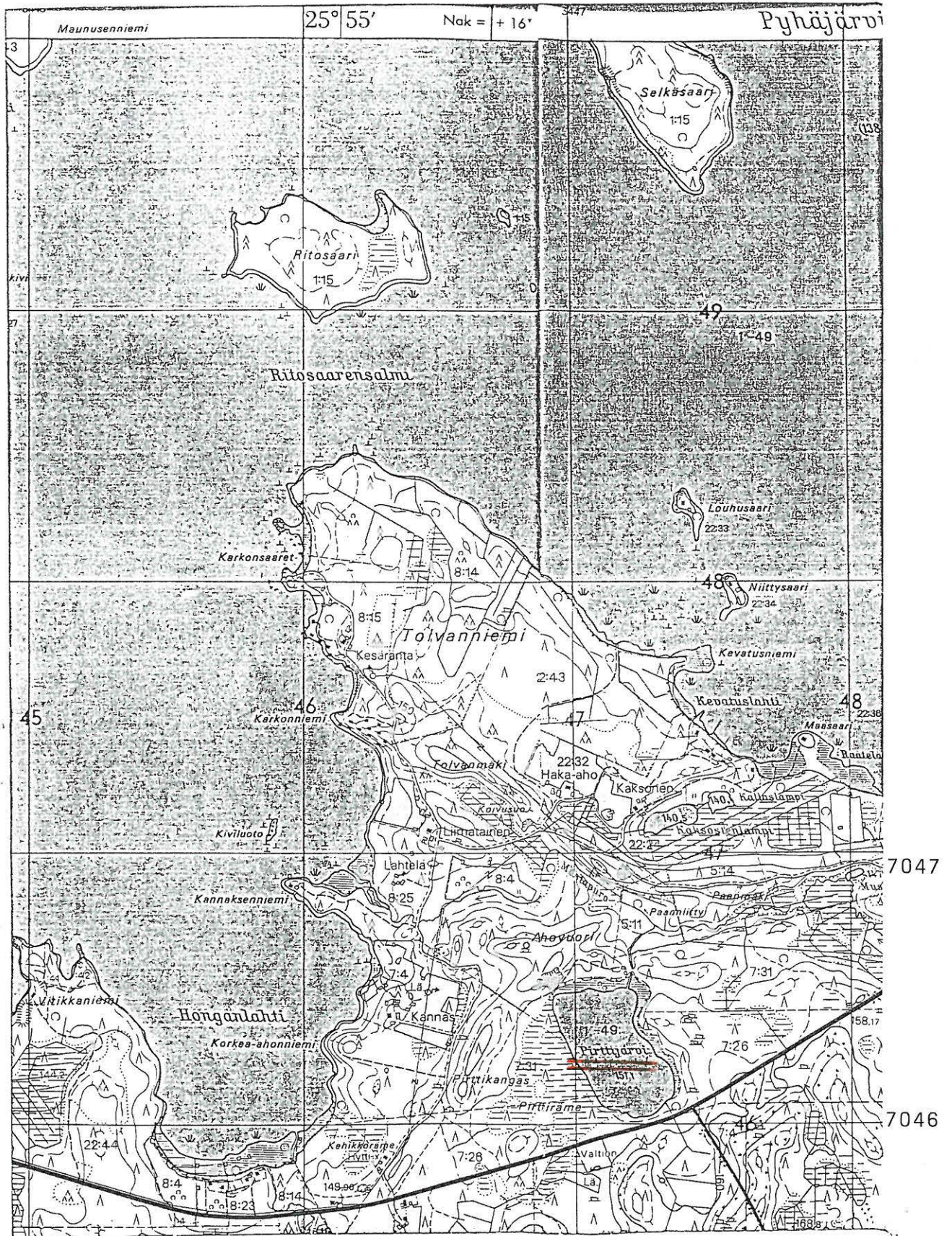
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 07/D, p. 1986

PYHÄJÄRVI 53 PIRTTIJÄRVEN RANTA

3321 07 HIIDENNIEMI

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 54

Kohteen nimi: Tervalahdi
 Määrittely ja mj-luokka: hämäläisten katiskoita. II(?).
 Peruskartta: 3321 05 HIIDENKYLÄ
 Koordinaatit: ruutu 50/39 ?
 Kylä ja seutu: Hiidenniemi
 Tila:
 Rek:No:
 Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 14 km lounaaseen, Kutrinniemen lounaispuolella. Arkistotietojen mukaan Tervalahdessa pitäisi olla liistekatiskoita. Vaikka paikkakunnalla kerrottiin useista liistekatiskoista, en sellaisia Tervalahden osalta tavannut. Liistekatiskoista ks. erillinen luettelo kertomuksen lopulla.

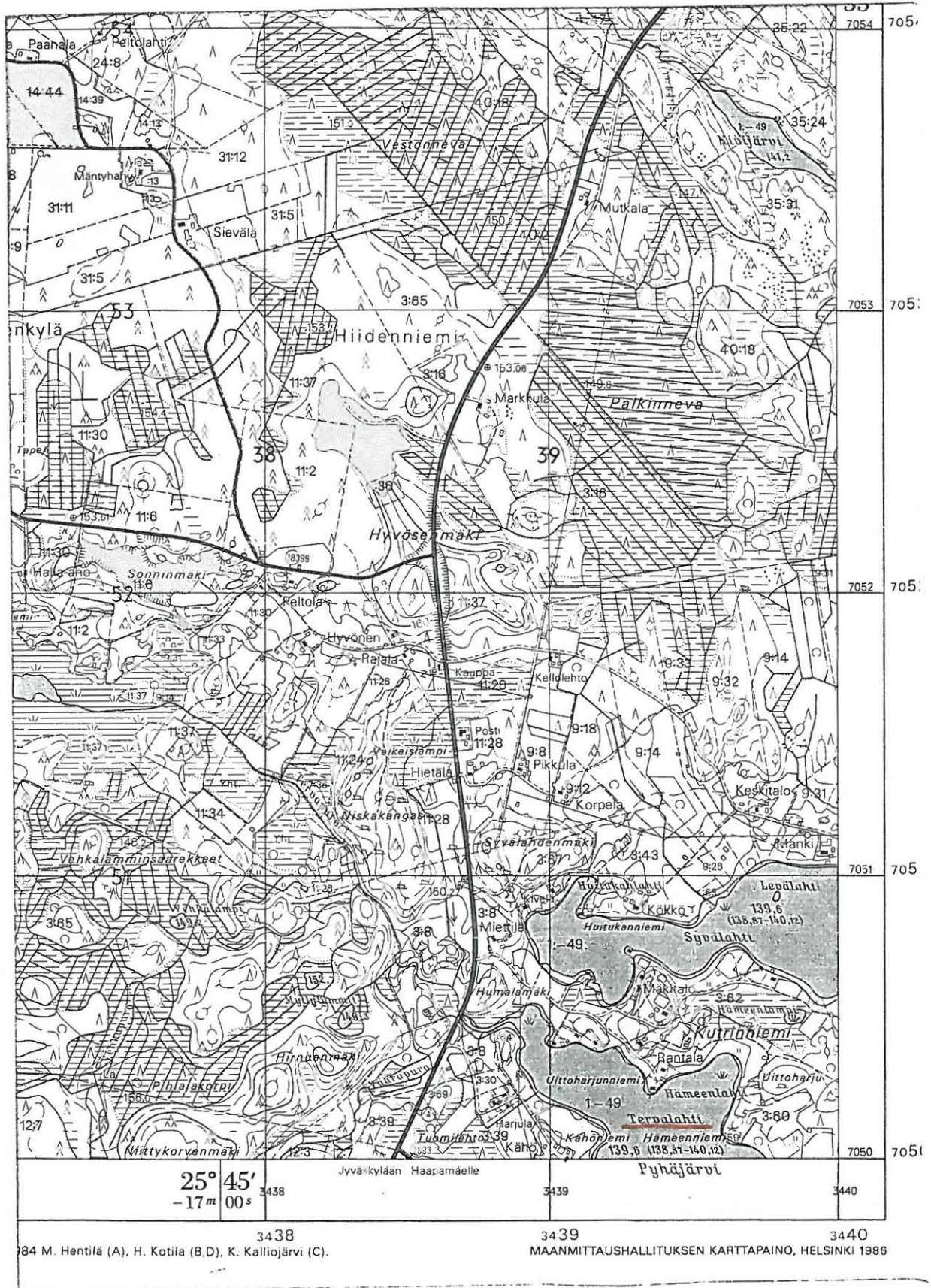
Kohde tarkastettu: -

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 05/C, p. 1986

3321 05 HIIDENKYLÄ

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 55

Kohteen nimi: Lintuniemen tausta
 Määrittys ja mj-luokka: Hämäläisten katiskoita. II(?).
 Peruskartta: 3321 11 VUOHTOMÄKI (ja
 3321 12 RUOTANEN)
 Koordinaatit: ruutu 59/56-7
 Kylä ja seutu: Mäkikylä, Komujärvi
 Tila:
 Rek:No: 43:?
 Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 7,5 km itään, Komujärven eteläosassa. Lintu-
 lahden suun pohjoispuolisella niemellä. Arkistotietojen mukaan Lin-
 tuniemen taustalla on hämäläisten katiskoja. Lintuniemen talo on
 nykyään tyhjillään. Samaan kantatilaan kuuluneen Aholan isännän
 Teuvo Laukkasen mukaan hukassa ovat katiskat. Hän ei sellaisista
 mitään tiennyt. Josko talon taustalla tarkoitetaan kulkutiehen näh-
 den takana olevaa aluetta, saattaisi kyseeseen tulla Lintuniemen
 talon länsipuoliset niemenrannat. Kohde jäi paikantamatta.

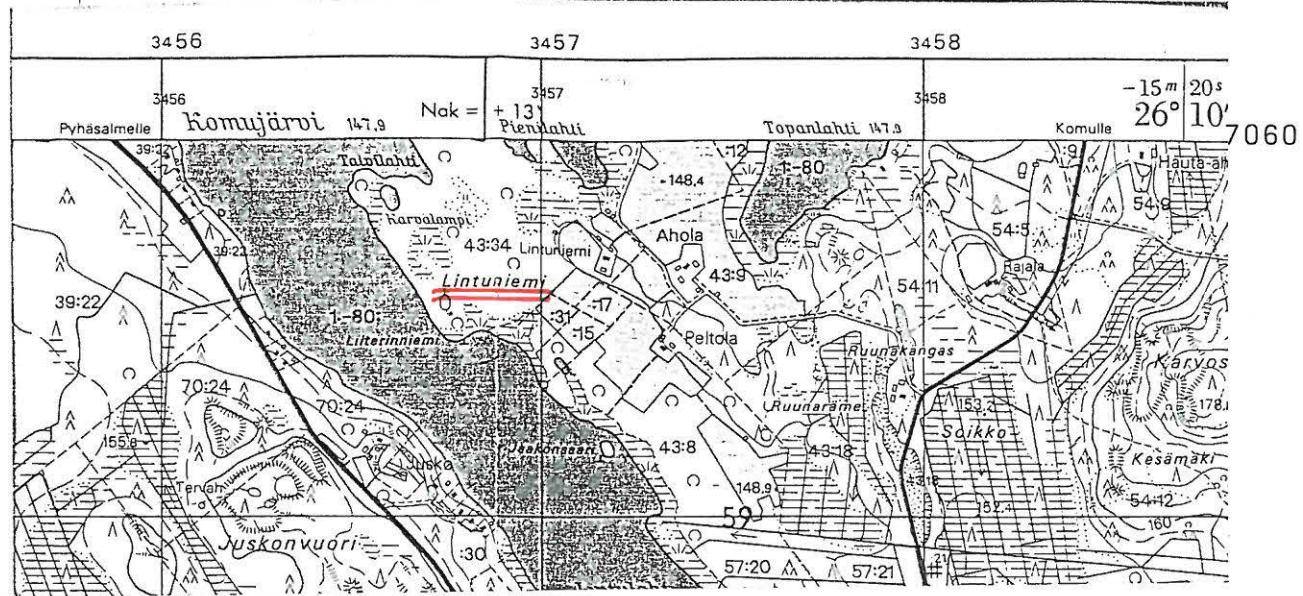
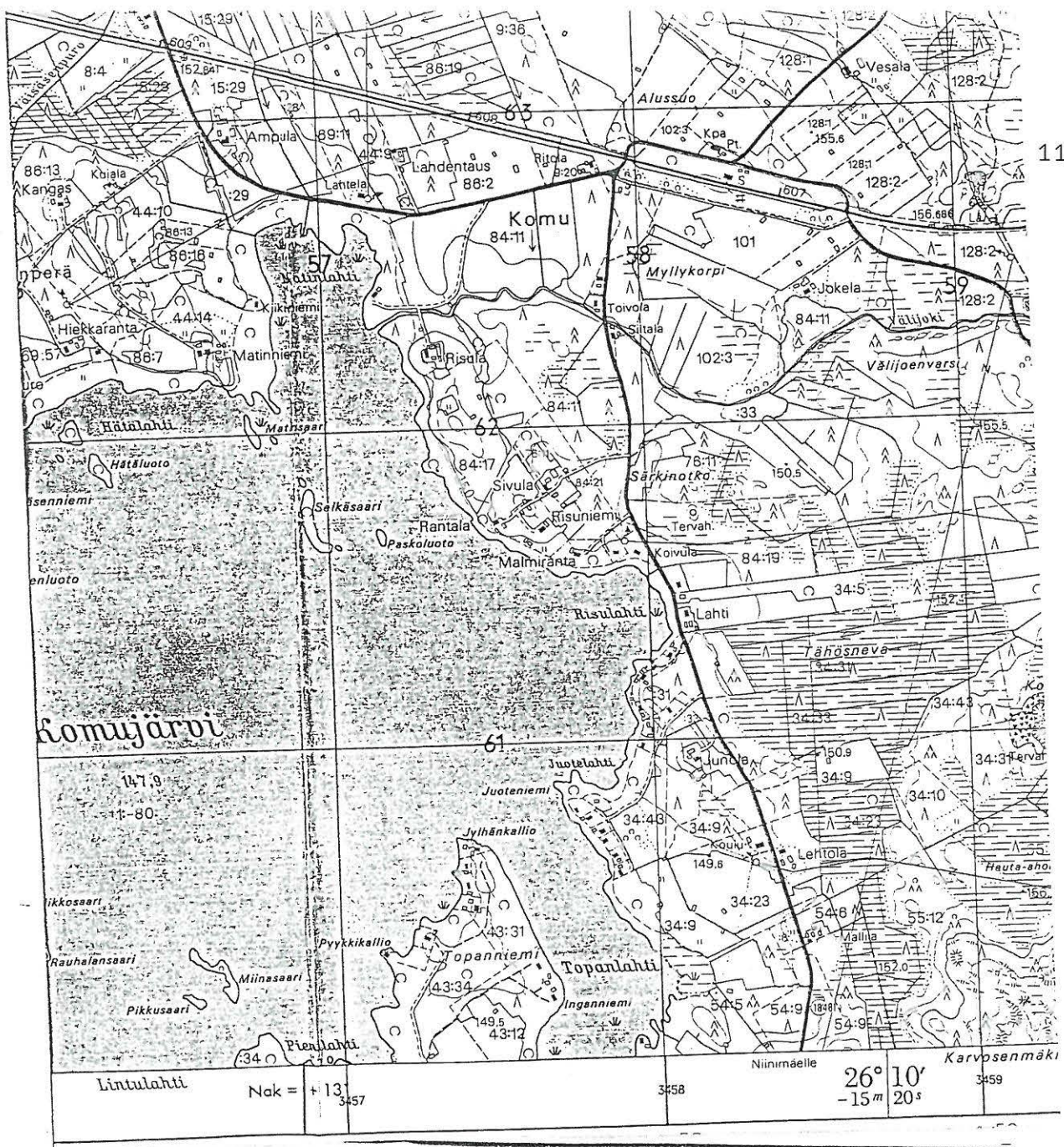
Kohde tarkastettu: 27.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 11/D, p. 1986

PYHÄJÄRVI 55 LINTUNIEMEN TAUSTA
 3321 11 VUOHTOMÄKI (ja 3321 12 RUOTANEN)
 pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 56

Kohteen nimi: Rantakari
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka. II.
 Peruskartta: 3321 12 RUOTANEN
 Koordinaatit: x = 7061 18, y = 3457 96, z = n. 150
 Kylä ja seutu: Mäkikylä, Komu
 Tila: Rantakari
 Rek:No: 34:31
 Maaomistaja: Jukka Tikanmäki
 Nissiläntie 26 B, 86800 Pyhäsalmi

Pyhäjärven kirkosta n. 8,5 km itään, Komujärven itärannan Risulahden kaakkoisrannalla. Alue on kivikkoisen rantatörmän päällä olevaa tasaista terassia ja sen sen päällä kasvavaa koivikkoa ja vanhaa peltoa. Paikalla on vapaa-ajan asunto. Hirsisen päärakennuksen itäpuolella enimmillään n. 20 m päässä olleista olleista kasvi- ja perunamaista tavattiin kvartsi-iskoksia ja kvartsikaavin, joka otettiin talteen. Päärakennuksen länsipuolelle on ajettu sepeliä parkkipaikalle. Asuinpaikan laajuutta ei voitu tarkemmin määrittää, mutta se saattaa jatkua lähinnä itään. Osa asuinpaikasta on saattanut tuhoutua kesämökkiä rakennettaessa. Muutoin se lienee säilynyt melko hyvin. Aiemmin paikalta on löydetty poikkikirves.

Kohde tarkastettu: 27.9.1995

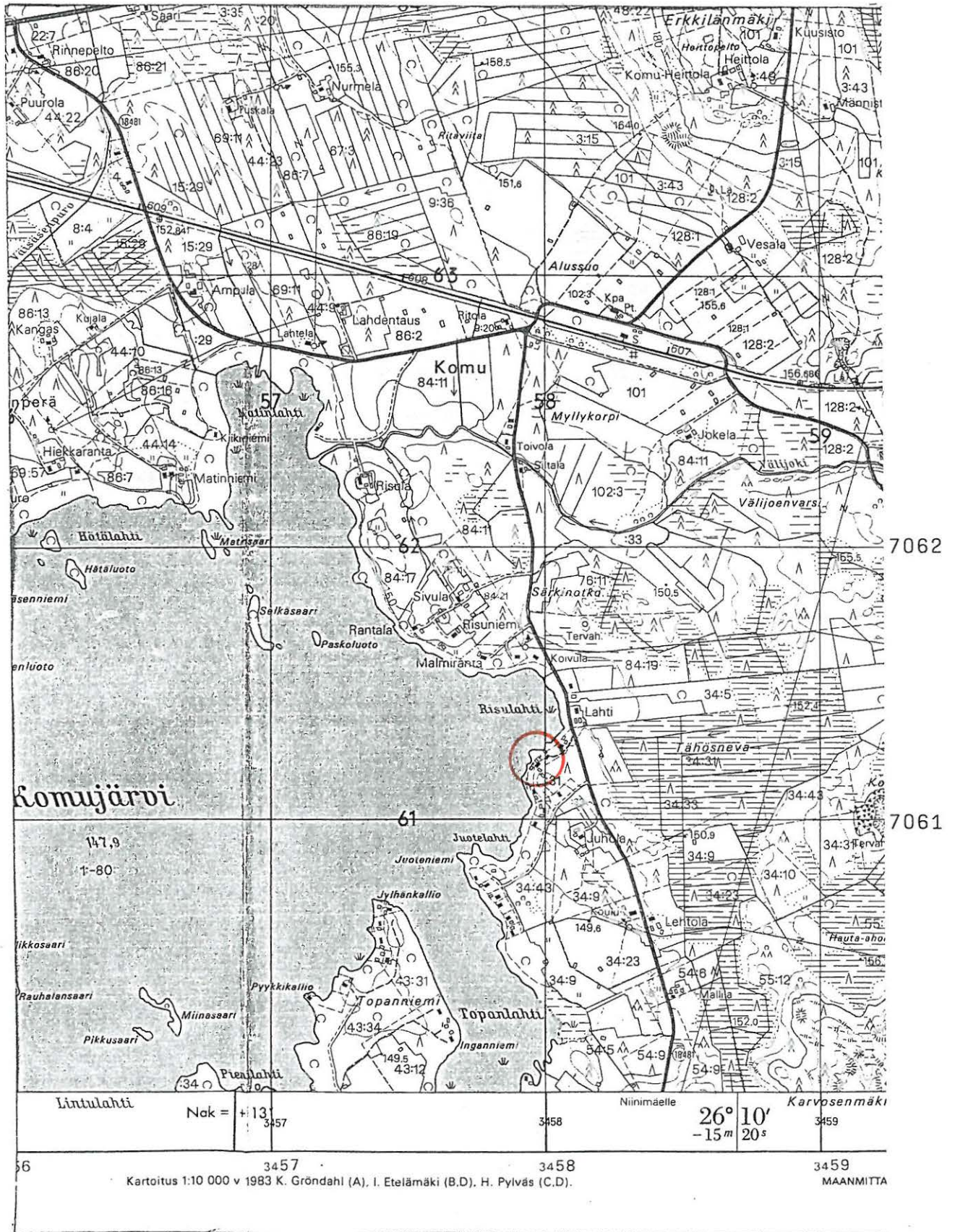
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 19994

Inventointilöytö: KM 29378, kvartsikaavin

Valokuvat: f. 103003, asuinpaikka lännestä

Kartta: Peruskarttaote 3321 12/C, p. 1986

3321 12 RUOTANEN

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 57

Kohteen nimi: Verkkoranta
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka (?). II.
 Peruskartta: 3321 09 PYHÄJÄRVI
 Koordinaatit: x = 7061 20, y = 3449 89, z = n. 140
 Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, kirkonkylä
 Tila:
 Rek:No: 75:37
 Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 1 km koilliseen, Likoniemen eteläpuolella pienen lahdelman pohjukassa, lahdelmaan laskevan ojan suussa. Alue on matalaa mudan peittämää hiekkarantaa laidunmaan reunassa. Paikalta on aiemminh löydetty tasataltta.

Inventoinnin yhteydessä tavattiin yhteensä kolme kvartsi-iskosta vanhan rantapalteen järven puolella, ojansuun molemmin puolin. Kvartsit jätettiin paikoilleen. Löytöpaikan yläpuolinen alue oli tasaista kalutun nurmen peittämää laidunta, pohjoispuoli rantavittikkaa. Etelässä kartalle merkitty kapea peltoalue oli kynnetty, mutta kynnökseltä ei kvartssia tms. löydetty. Maaperä paikalla oli hiekkaa, mutta se oli enimmäkseen ohuen muta- ja liejunkerroksen peittämä niin, että havaintoja oli hankala tehdä.

Kohde tarkastettu: 12.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 24241

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 09/C, p. 1986

Tullalta 3.7.01

PYHÄJÄRVI 57
Verkkoranta

Seloneita muistelmia
Verkkorannasta 1935-39 (1944?)

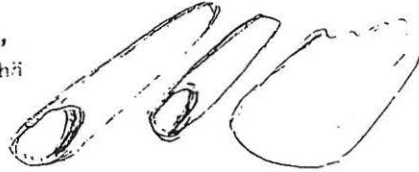
Jukka Jutila

Seloneita muistelmia
Verkkorannasta 1935-39 44

Arkeologina

Seuraavaksi muisteltavilla esineillä,
jotka kaikki kolme niin ikään ovat yhä
tallassa, onkin jo takanamperäti
10 000 vuotta - noin yhteisesti!

Jukka ja minä olimme tapamme
mukaisesti taas kerran lähteneet kotirannasta kauaksi Haanhiekka-
rantaan, jonne niihin aikoihin laski pieni puro. Satuain huomaa-
maan puron hiekkaisessa penkereessä oudon muotoisen kiven. Sepä
osoittautuikin aika suureksi (22 cm) kourutaltaksi. Tosi mukava
työkalu etenkin kovan hiekan kaivamiseen! Ilo jäi lyhyeksi, sillä
joku aikuinen otti kivitaltan pois. Minähän läksin etsimään uut-
ta ja kun löysinkin uuden (16 cm), koetin piilotella aarrettani.
Nyt lelupoisottaja oli kyllä varmasti Paavo-eno, joka lapio
mukanaan tuli kanssani Haanhiekkarantaan, kaivoi ja löysi vielä
kivikirveen. Enempää ei sitten löytynytäkään, vaikka eno mylläsi
varsin suuren alueen kyntöpellon nappiseksi.

- Esineiden olemassaolo ei tiedossa
- Ehdokkaita löytäjien jäljiltä, voivat
olla myös Pyhäjärven Museon
esineiden joukossa

(3321 09) PYHÄJÄRVI 57

VERKKORANTA (luettelo s. 90 k. 1949)

obj. vert. inveniointi -95
7.10.1949 onko täällä
-käyttö kyllä on paikalla

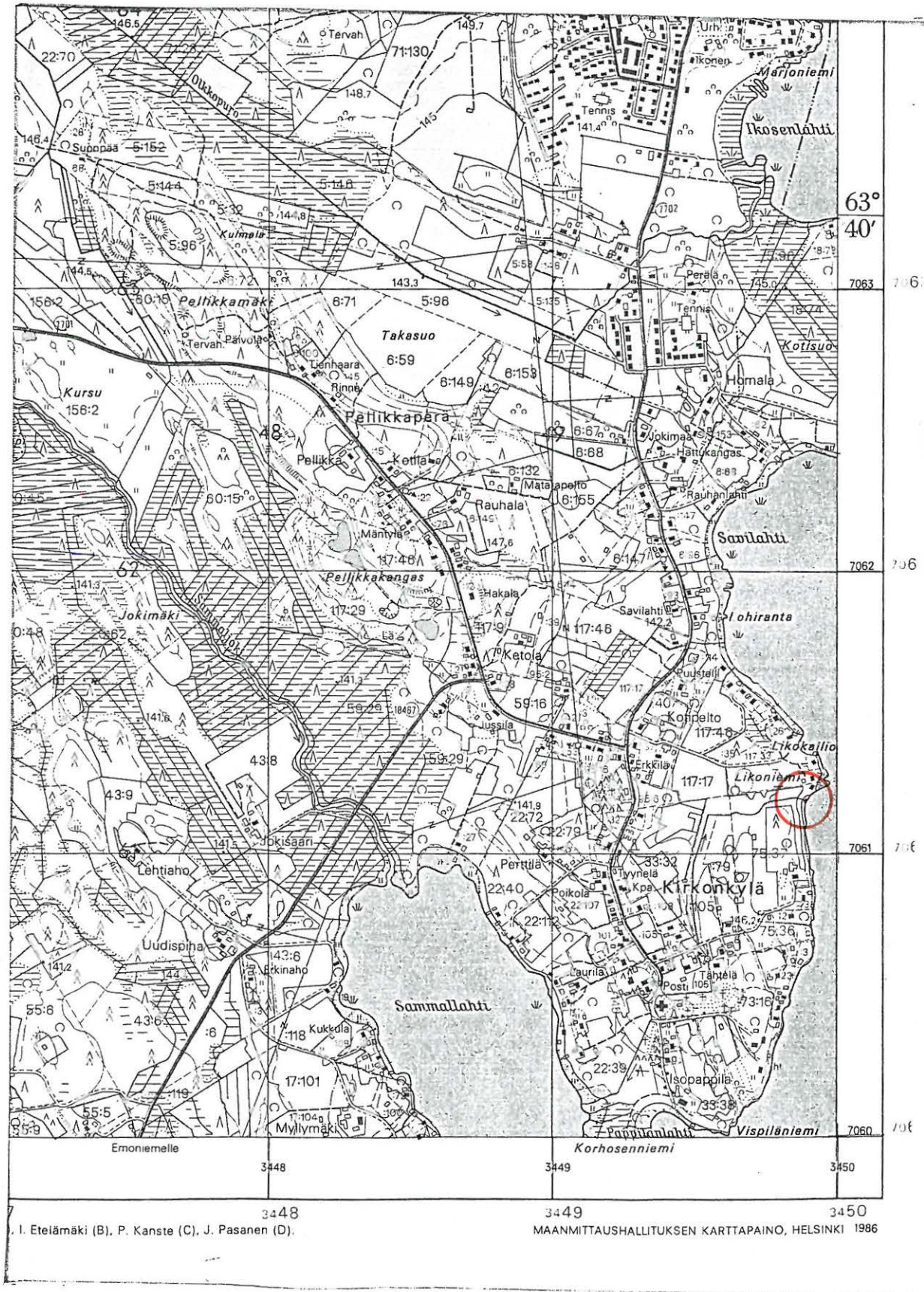
PK 3321 09 PYHÄJÄRVI

X = 7061 20

Y = 3449 89

Z = n 140

PYHÄJÄRVI 57 VERKKORANTA

3321 09 PYHÄJÄRVI

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 58

Kohteen nimi: Kokkosalo
Määrittely ja mj-luokka: kiviraunio. II.
Peruskartta: 3312 09 LIITONJÄRVI
Koordinaatit: x = 7039 34, y = 3449 56, z = 185-187,5
Kylä ja seutu: Valtionmaa
Tila:
Rek:No:
Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 21 km etelään, Matinahonlehdon eteläpuolella olevan Kokkosalo-nimisen kankaan itäreunalla suon ja metsäautotien välissä. Aiempien tietojen mukaan paikalla on kivistä koottu pitkänomainen, rakenteellisesti kiinteä röykkiö, jonka koko on n. 6 x 3,5 m ja korkeus n. 120 - 130 cm. Kyseessä on mahdollisesti historiallisen ajan viljelysröykkiö. Inventoinnin aikana kohdetta haeskeltiin, mutta alue oli hakattu ja vitikoitunut, eikä kohdalle osuttu, joten kohteen nykykunto ei ole tarkemmin tiedossa.

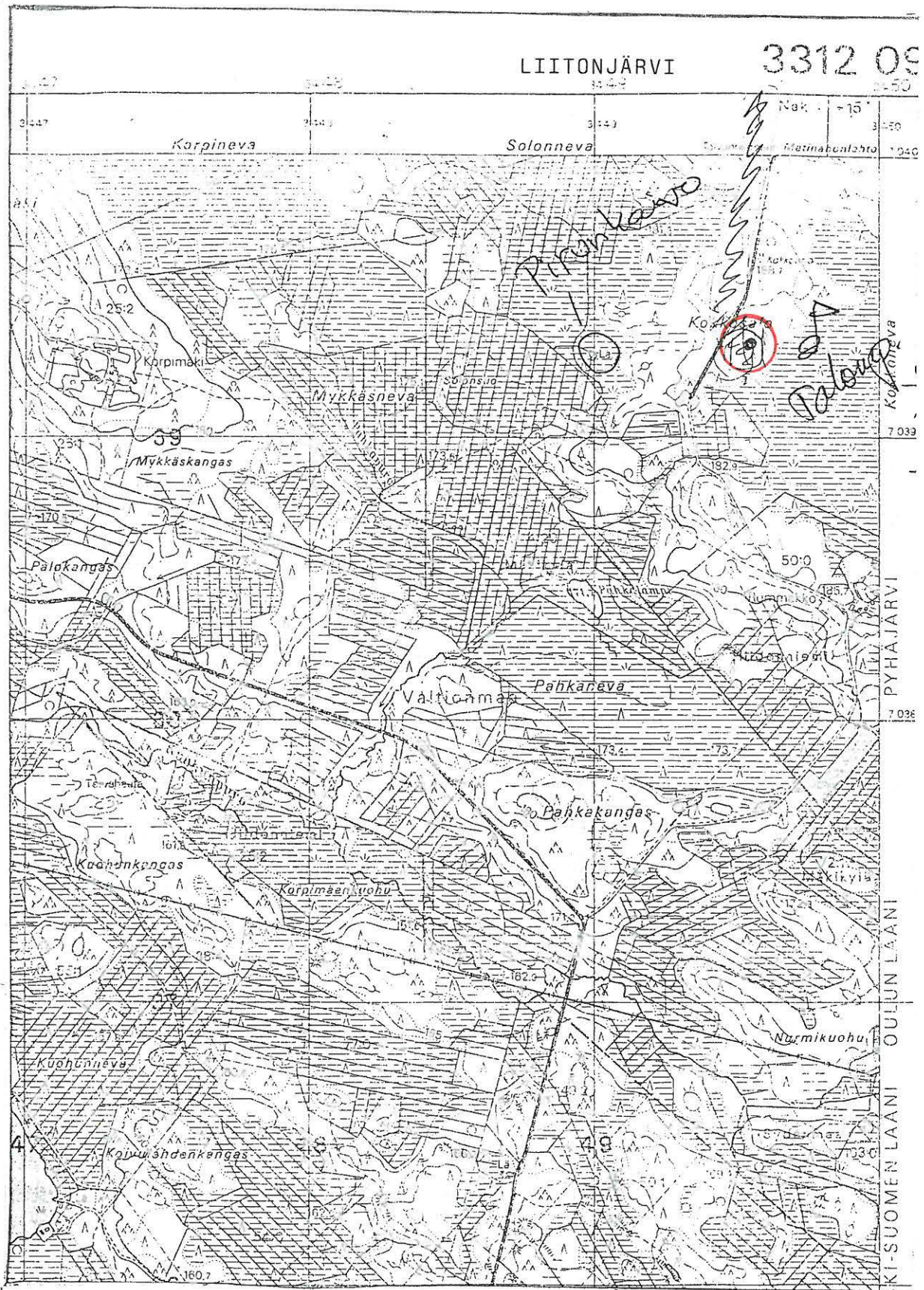
Kohde tarkastettu: -

Aiemmat tutkimukset: M. Torvinen, tark. 1988

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3312 09/D

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 59

Kohteen nimi: Ukonnoro
 Määrittely ja mj-luokka: uhrilähde. II.
 Peruskartta: 3321 11 VUOHTOMÄKI
 Koordinaatit: x = n. 7052 02, y = n. 3453 25,
 z = n. 185
 Kylä ja seutu: Mäkikylä, Vuohdomäki
 Tila: Ryty
 Rek:No: 17:6
 Maaomistaja: Pasaset
 Rytyntie, Vuohdomäki, Pyhäjärvi

Pyhäjärven kirkosta n. 9,5 km eteläkaakkoon, Rytyn talosta n. 200 m länsilounaaseen, Vuohdomäen länsirinteen yläosassa. Paikalla on peruskartalle merkitty lähde, jonka löytäminen maastossa ei ole aivan niin helppoa kuin kartan perusteella voisi olettaa. Tarkka suunnistaminen paikalla olleessa vitikkoisessa rinteessä oli hieman hankalaa.

Alueella on otettu soraa ja lähde on jäänyt kahden sorakuopan väliin kapealla epämääräiselle kannakselle. Sorakuopat ovat vitikoituneet ja lähteen löytäminen on työlästä. Lähde on kuivunut ja öljyn pilaama, mikä seurausta 1970-luvun hiekanotosta. Rytyn vanha isäntä on sodan jälkeen laittanut lähteeseen renkaat, jotka ovat vielä paikoillaan. Lähde on täynnänsä maatonutta puunroskaa, mutta roska alla välkkyi öljyinen vedenkalvo, kun roskaa oksalla hieman siirteli.

Rytyn talon vanha isäntä (Antti Pasanen, synt. 1917) kertoi isoäidiltään kuulleen kertomuksen, joka tässä muistinvaraisesti toistetaan: Rytyn luona on ollut toinenkin talo, jonka väki noitui karhun paikalle lähteen omiakseen. Rytyläisille tullut vaikeuksia ja ovat pyytäneet paikalle Savon puolesta, jostain lähipitäjästä tietäjän, joka loitsi karhun pois lähteeltä. Edelleen hän loitsi niin, että karhu ei voinut tulla n. 200 metriä lähemmäs lähdeä. Näin oli isoäidille kerrottu. Pienenä tyttönä hän oli ollut läheisellä suolla (talosta ehkä lounaaseen) hillassa. Tällöin oli tullut karhu paikalle, jolloin tyttö oli lähtenyt hiljakseltaan kulkemaan kotia kohti. Karhu oli kulkenut vierellä vihellellä. Tällöin tyttö oli muistanut kuulemansa tarinan ja edelleen peloissaan päättänyt mennä taloa lähempänä olleelle lähteelle. Yhtäkkiä oli karhu pysähtynyt, tarrannut tassuin kiinni petäjään, vaikertanut ja lopettanut tytön seuraamisen. Paikka missä tämä oli tapahtunut oli ollut lähteestä n. 200 m päässä. Näin oli isoäiti kertonut ja näyttänyt pojalle paikan, missä edellä kerrottu oli tapahtunut.

Poika oli myöhemmin mitannut matkan ja se oli ollut nuo taitotut 200 m lähteestä.

Edelleen kertoi vanha isäntä, että lähteen alapuolella on ollut vanha petäjä (onko vielä ei käynyt selville), jossa on pykälät kiipeämistä varten. Siitä oli kuulemma kirkko näkynyt, joten siksi puuta sanottiin kirkkopetäjäksi.

Lähteen luona on lisäksi ollut tanssipaiikka, joka nyt on soranajossa tuhoutunut. Kyläläiset ovat pesseet paikalla pyykkiä ja muutenkin kokoontuneet, ovatpa paistaneet muurinpohjalettuja ja ilmeisesti tanssineetkin. Paikkaa ovat eläimet pitäneet auki (kaiketi laiumena). Paikallinen parantaja Matti Teeriaho eli "Viturin Ukko" on vuollut lähteeseen hopeita vielä 1900-luvun alussa. Emäntä kertoi lisäksi, että kyläkäiset ovat hakeneet lähteestä silmänpesuvettä.

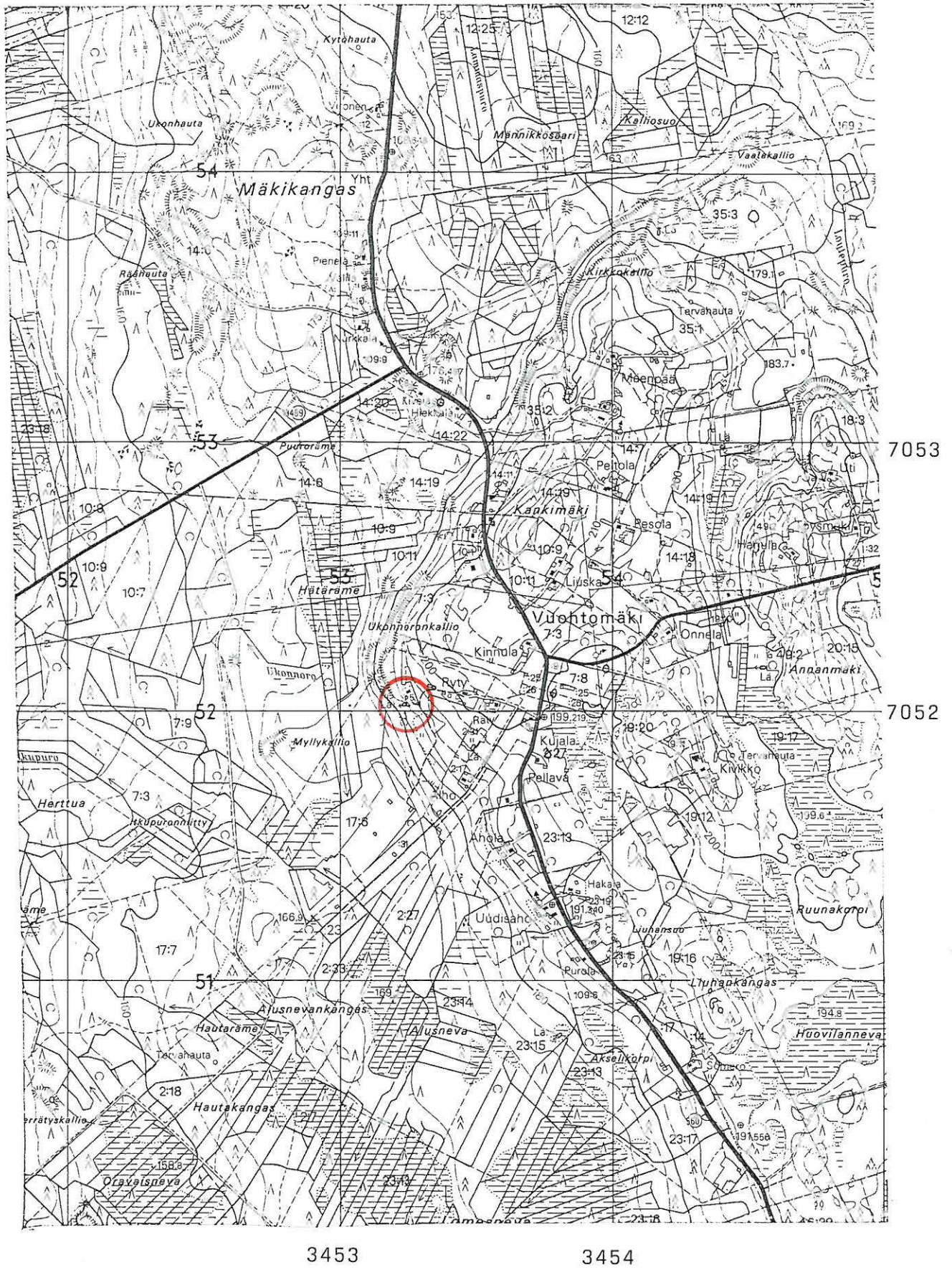
Kohde tarkastettu: 26.9.1995

Aiemmat tutkimukset: M. Torvinen, tark. 1986

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 12/A, p. 1986

3321 11 VUOHTOMÄKI

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 60

Kohteen nimi: Vuotomäki, Rytylä
 Määrittely ja mj-luokka: uhrikivi. III.
 Peruskartta: 3321 12 VUOHTOMÄKI
 Koordinaatit: x = 7052 09, y = 3453 30, z = n. 195
 Kylä ja seutu: Mäkikylä, Vuontoniemi
 Tila: Ryty (ks. kohde 59)
 Rek:No:
 Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 9,5 km eteläkaakkoon, Rytyn talosta n. 150 m suoraan länteen, kujan mutkan pohjoispuolella, kiviaidan eteläpäässä. Arkistotiedoissa mainitaan paikalla olevan uhrikiven. Paikalta löytyi kookas kivi, jossa oli n. 10-15 cm syvä pora(?)reikä. Muita "uhrikiviä" ei talon mailla tiedetty olevan.

Talonväki suhtautui uhrikiveen epäillen. Vanhan isännän Antti Pasasen mukaan paikalla olevaan kiveen ei liity mitään tarinoita. Hän kertoi kiven olleen aiemmin taempana (so. lännenpänä), mutta joskus 1950-luvulla se on siirretty nykyiselle paikalle peltoa raivattaessa. Kivi oli ollut tuettuna pienempien kivien varaan hieman ylös, oikaistu suoraksi.

Kyse lienee joskus rakennuskiveksi suunnitellusta lohkarresta, joka nostettu maasta ja johon on siirtämistä tai halkaisemista varten porattu reikä.

Kohde tarkastettu: 26.9.1995

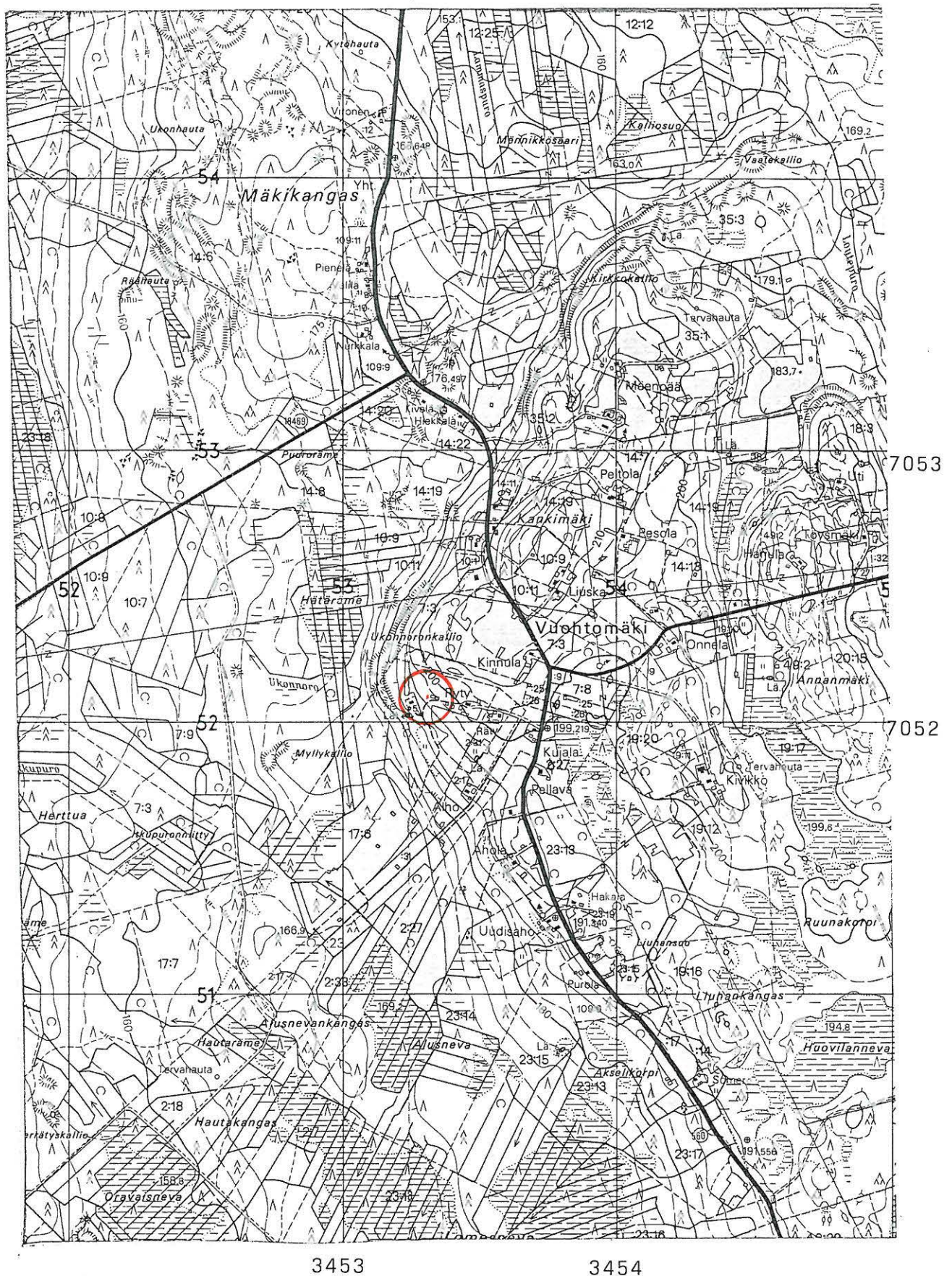
Aiemmat tutkimukset: M. Torvinen, tark. 1986

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 12/A, p. 1986

PYHÄJÄRVI 60 VUOHTOMÄKI, RYTY

3321 11 VUOHTOMÄKI

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 61

Kohteen nimi: Kuoppaharjunniemi
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka. II.
 Peruskartta: 3321 09 PYHÄJÄRVI
 Koordinaatit: x = 7067 99, y = 3449 06, z = 142,5-145
 Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, Hietakylä
 Tila:
 Rek:No: 3:13
 Maaomistaja: Olavi ja Yrjö Kuivaniemi
 Hietakylä, 86810 Pyhäjärvi

Pyhäjärven kirkosta n. 7,5 km pohjoiseen, Pyhäjärven Junttiselän länsirannalla, Pyhäjoen niskasta n. 2 km etelään. Alue on Kihunpuron eteläpuolista suhteellisen tasaista viljelysmaata. Paikalla on hieman ympäröivää aluetta korkeampi kumpare. Kumpareelta ja sen reunamilta on löydetty useita kiviesineitä. Kohde on merkitty peruskartalle.

Inventoinnin aikana paikalla tavattiin palaneita kiviä ja kvartsi-iskoksia arviolta n. 60 x 80 m alueelta. Kvartseja ei otettu talteen. Ensimmäisen käynnin aikana alue oli laitumena, mutta jälkimmäisen käynnin aikana päästiin tarkastamaan kynnetty pelto. Paikalta löydetyt kiviesineet ovat Kuivaniemien hallussa. Esineet kuvattiin. Paikalta on ainakin suppiloreikäisiä pallonuijia ja muutenkin esineet vaikuttivat vanhoilta, joten kyseessä kaiketi esike-raaminen asuinpaikka.

Paikalla tavattiin myös savitiivitettä, palaneita kiviä ja historiallisen ajan punasavikeraamiikkaa. Palaneisiin kiviin olivat isännätkin törmänneet. Heille oli tullut sama käsitys kuin allekirjoittaneellekin, että paikalla on joskus ollut asutusta myös historiallisella ajalla.

Kohde tarkastettu: 13.9. ja 3.10.1995

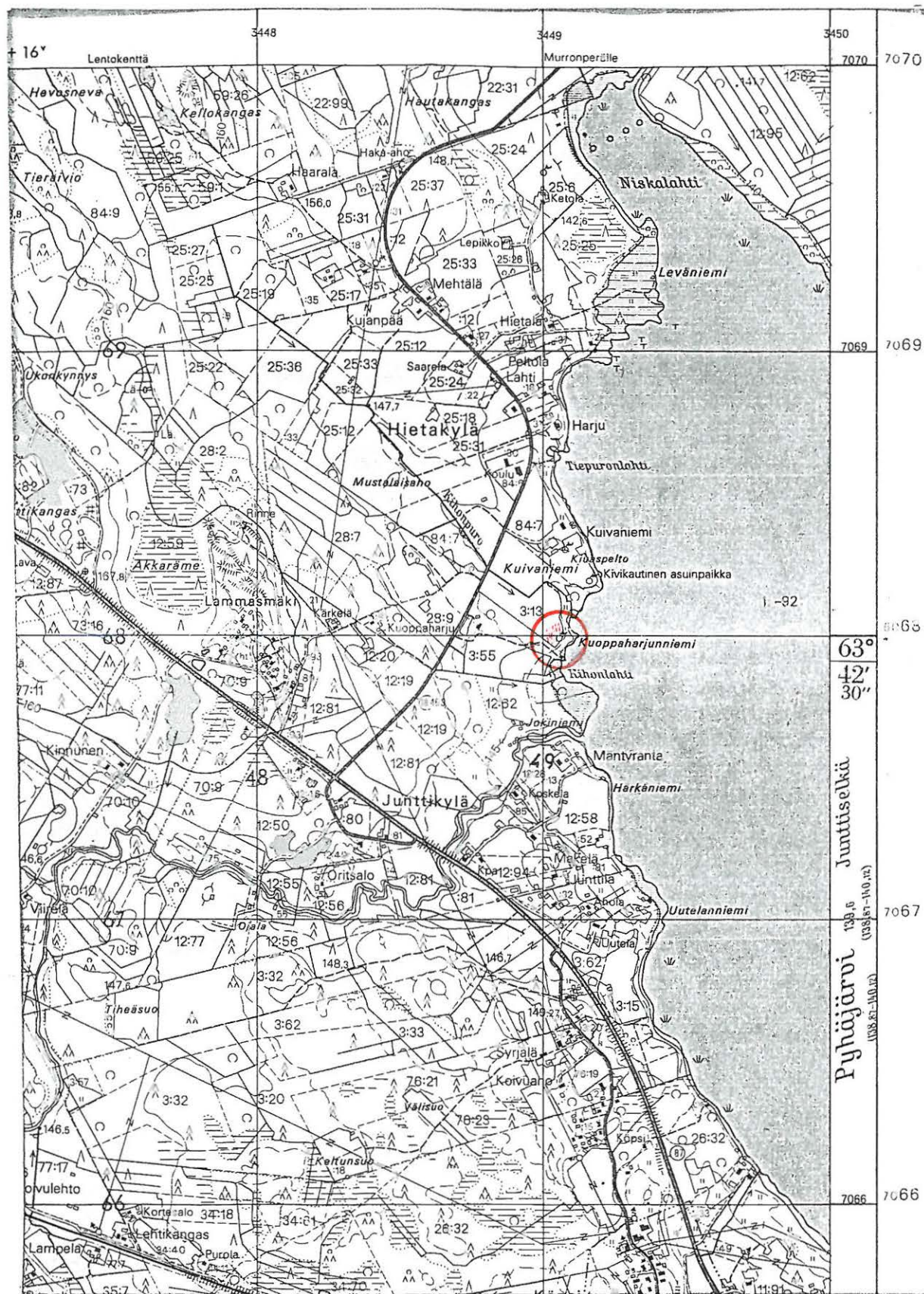
Aiemmat tutkimukset: M. Torvinen, tark. 1991

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: f. 103005-9, esinekuvia (vrt. kohde 16) ja dia 33887

Kartta: Peruskarttaote 3321 09/B, p. 1986

PYHÄJÄRVI 61 KUOPPAHARJUNNIEMI

3321 09 PYHÄJÄRVI

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 62

Kohteen nimi: Myllypelto
 Määrittely ja mj-luokka: kiviraunioita. II-III.
 Peruskartta: 3321 11 VUOHTOMÄKI
 Koordinaatit: x = 7057 11, y = 3452 82, z = n. 147,5
 Kylä ja seutu: Mäkikylä, Rannakylä
 Tila:
 Rek:No: 21:3
 Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 5 km kaakkoon, Vaivonpuron ja Tölppäänlahden puolivälissä, Nurmenniemeen johtavan tien eteläpuolella, Rannakylän koulusta n. 600 m lounaaseen. Alue on tasaista, loivasti länteen laskevaa kuusikkokangasta. Rauniot löytyvät, kun palstojen 21:3 ja 105:14 länsi-itä-suuntaista rajaa mennään lännestä korkeimman kohdan rinteen partaalle ja poiketaan pohjoispuolella olevaan kuusikkoon. Kohde on merkitty peruskartalle.

Paikalla on kooltaan vaihtelevia matalia kivistä koottuja raunioita. Tiheässä kuusikossa illan hämärtyessä raunioita laskettiin kaksi isompaa, halkaisija n. 3 - 4 m ja puolenkymmentä pienempää. Paikalla syntyi vaikutelma viljelysraunioista.

Kohde tarkastettu: 26.9.1995

Aiemmat tutkimukset: M. Torvinen, tark. 1991

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 11/B, p. 1986

7058

7057

3452

3453

3321 11 VUOHTOMÄKI

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 63

Kohteen nimi: Matarapelto
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka(?). II.
 Peruskartta: 3321 09 PYHÄJÄRVI
 Koordinaatit: x = 7062 30, y = 3448 92, z = n. 147,5
 Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, Pellikkaperä
 Tila: Matarapelto
 Rek:No: 6:132
 Maaomistaja: Jaakko Purola
 Virpitie 16, 86800 Pyhäsalmi

Pyhäjärven kirkosta n. 2 km pohjoisluoteeseen, Pyhäjärven Savilahden rannasta n. 600 m länteen. Alue on itäkoilliseen laskevaa hiekkapohjaista viljelysmaata. Aiemmin alueelta on löydetty alkeellinen kirves. Paikka päästiin tarkastamaan sen ollessa kynöksellä. Alueella oli epämääräistä kivisilppua. Varmoja kvartsi-iskoksia paikalla ei tavattu, mutta joitakin palaneita kiviä kyllä. Maastollisesti vaikuttaa asuinpaikaksi sopivalta. Omistajaa ei onnistuttu tapaamaan.

Kohde tarkastettu: 21.9.1995

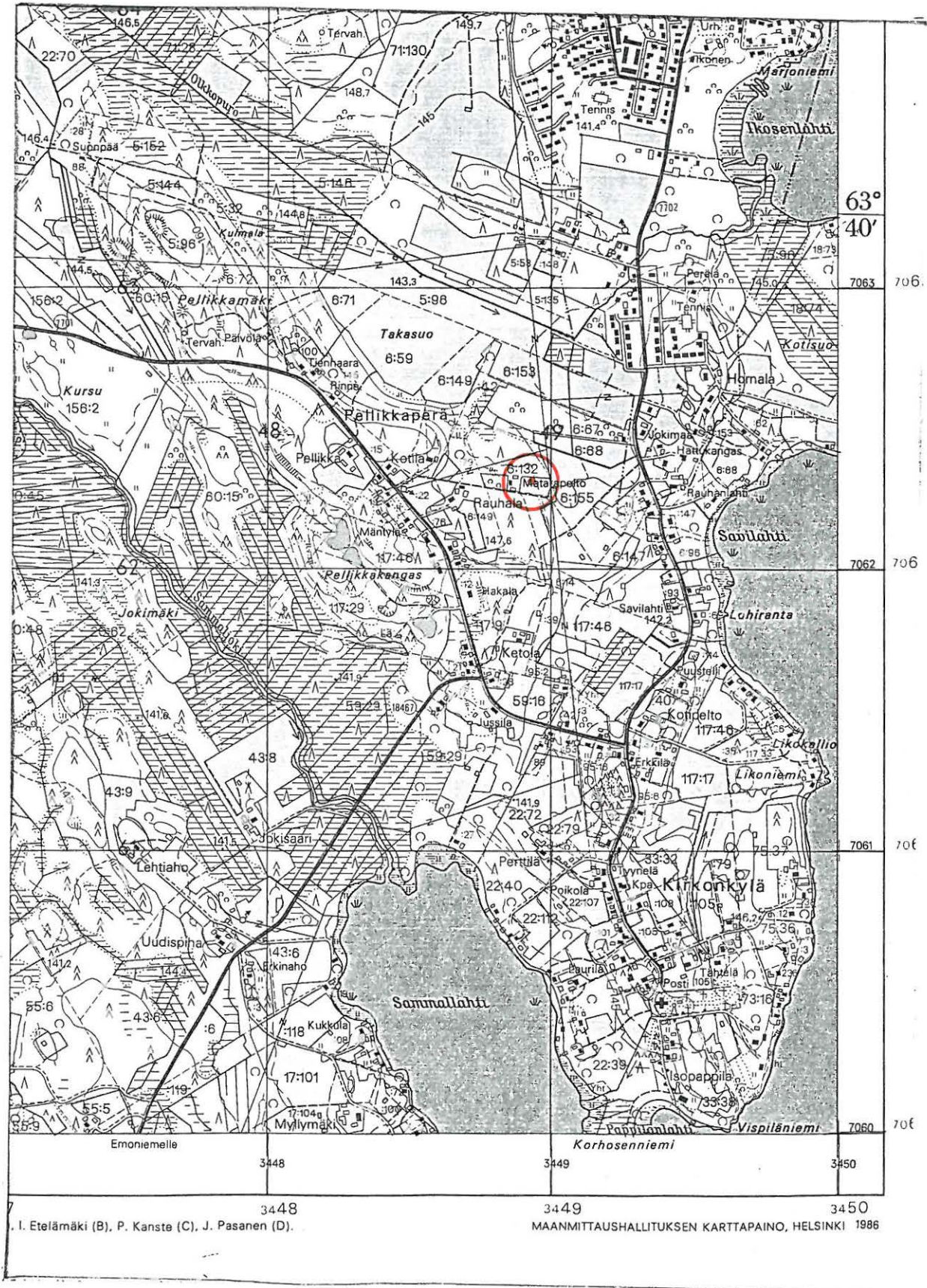
Aiemmat tutkimukset: M. Mäkivuoti, tark. 1992

Aiemmat löydöt: KM 27537

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 09/C, p. 1986

PYHÄJÄRVI 63 MATARAPELTO

3321 09 PYHÄJÄRVI

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 64

Kohteen nimi: Kirjavaniemi
 Määrittely ja mj-luokka: röykkiö. II.
 Peruskartta: 3322 04 KUONANJÄRVI
 Koordinaatit: x = 7074 44, y = 3438 88, z = n. 150
 Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, Parkkima
 Tila: Lomakorsu
 Rek:No: 56:13
 Maaomistaja: Jukka ja Hilikka Mustaparta
 80850 Paihola

Pyhäjärven kirkosta n. 17,5 km luoteeseen, Parkkimajärven länsirannan Kirjavaniemessä. Alue on matalaa ja tasaista rantakoivikkoa. Paikalla olevan kesämökin pihapiiriin kuuluvan, sijoilleen siirretyn aitan pohjoispuolella on matala ja pyöreä kiviladelmä. Sen halkaisija on n. 3 - 3,5 m ja korkeus n. 30 - 40 cm. Röykkiön kekskelä on muuta kiveystä kookkaampi silmäkivi. Osa kivistä on palaneita, ja kivien lomassa on jonkin verran hiekkaa ja hiiltä.

Mökillään ollut Hilikka Mustaparta kertoi raunion tulleen esiin, kun aittaa siirrettiin konevoimin paikallensa. Hän oli tuolloin hieman kaivellut kiveystä ja havainnut hiilikerroksen kivien alla. Raunion osalta ei tilanne ole muuttunut edellisen käynnin jälkeen.

Kohde tarkastettu: 2.10.1995

Aiemmat tutkimukset: M. Mäkivuoti, tark. 1991

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 04/CD, p. 1985

PYHÄJÄRVI 65

Kohteen nimi: Tulkunsaari
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka. II.
 Peruskartta: 3321 08 KÄTKYTNIEMI
 Koordinaatit: x = 7058 67, y = 3441 10, z = n. 142,5
 Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, Suonenlahti
 Tila:
 Rek:No: 29:16
 Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 8,5 km länsilounaaseen, Pyhäjärven Kätkyt-
 niemen pohjoispuolisessa Suonenlahdessa olevan saaren luoteisosas-
 sa. Saaren eteläosassa on loma-asutusta ja luoteiskulmassa peltoa,
 muutoin saari on vesottunutta ja metsittyntä vanhaa peltoa.

Vuonna 1991 lähetti Jukka Ahola Tulkunsaaresta löytämänsä lintua
 muistuttavan luonnonkiven museovirastoon. Löytötiedoissa hän mai-
 nitsi saaren rannassa olevan tulisijoja n. 0,5 m syvyydessä.

Inventoinnin aika tavattiin saaren luoteiskulman pellolta useita
 kvartsi-iskoksia ja palaneita kiviä. Havaintoja tehtiin koko kyn-
 nöksellä olleen pellon pituudelta, lähinnä sen rannan puoleiselta
 osalta. Maaperä pellossa oli hiekkamultaa.

Lisäksi aivan saaren eteläkärjestä tavattiin vedestä kvartsi-lohko-
 ja ja -iskoksia noin 30 cm syvyydestä. Ne sijaitsivat saaren lou-
 naiskulmalla olleen kesämökin saunan lounaispuolella olevassa pie-
 nessä poukamassa. Voi hyvinkin olla, että saaren rannoilla on
 useinkin viivähdetty siellä täällä, joten vastaavia merkkejä voi
 olla muuallakin, esimerkiksi J. Aholan mainitsemien mahdollisten
 liesien sijaintia ei tiedetä.

Kohde tarkastettu: 28.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 08/B, p. 1986

PYHÄJÄRVI 66

Kohteen nimi: Lohiranta E
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka(?). II.
 Peruskartta: 3321 09 PYHÄJÄRVI
 Koordinaatit: x = 7061 60, y = 3449 70, z = n. 140
 Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, Kirkonkylä
 Tila:
 Rek:No: 117:?
 Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 1,2 km pohjoiskoilliseen, Pyhäjärven Savilahden Lohirannan eteläosassa. Hiekkaisen rantatörmän päältä alkaa tasainen ja kuiva kankaanreuna. Rantatörmän korkeus on n. 1 m. Paikalle on tehty järveen työntyvä maapenger laiturin pohjaksi. Samalla on rikottu kankaan pintaa penkereen yläpuolella. Aivan rantatörmässä on samalla työnnetty sijoiltaan jo osin lahonnut kanto. Kanto sijaitsee ensimmäisen aivan rannassa olevan petäjän luona laituri-penkereestä etelään.

Kannon juuressa oli sekaisin sen verran palaneita kiviä, että sitä voi pitää hajonneena lietenä. Sen vieressä oli myös joitakin kvartsi-iskoksia, jotka jätettiin paikoilleen. Hiekka paikalla oli noen-sekaista ja värjäytynyttä. Rantatörmä oli sammaloitunut, eikä sen alapuolelta löydetty mitään. Mahdollisen asuinpaikan laajuutta ei voitu tarkemmin määrittellä, ilmeisesti se on ainakin osin valunut veden syötyä rantaa. Myös paikalle laiturin pohjaa tehtäessä on osa asuinpaikasta ilmeisesti tuhoutunut.

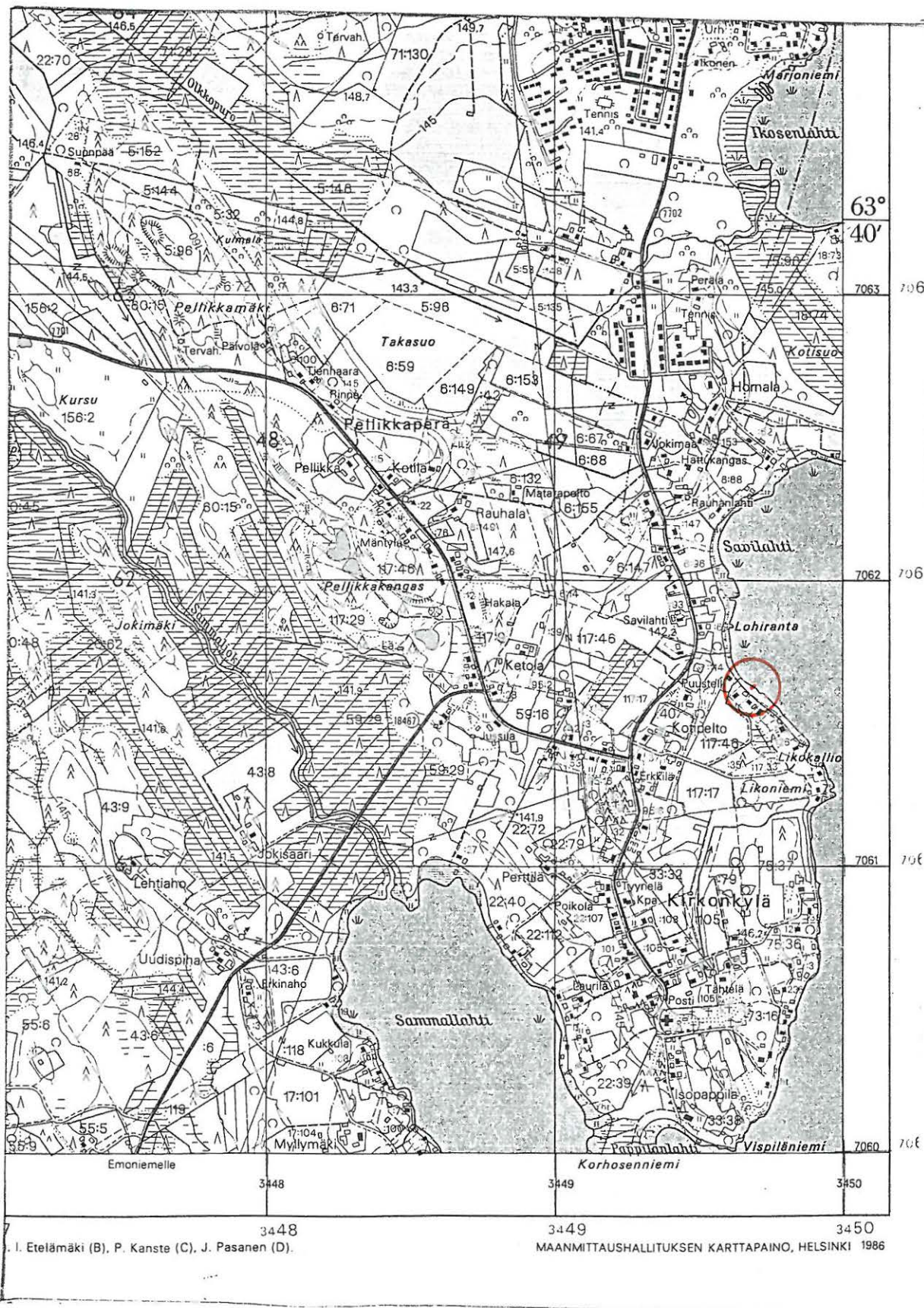
Kohde tarkastettu: 12.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 09/C, p. 1986

3321 09 PYHÄJÄRVI

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 67

Kohteen nimi: Rönköharju
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka(?). II.
 Peruskartta: 3321 11 VUOHTOMÄKI
 Koordinaatit: x = 7058 58, y = 3457 02, z = 152,5-155
 Kylä ja seutu: Mäkikylä
 Tila:
 Rek:No: 70:8
 Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 8 km itäkaakkoon, Komujärven Lintulahden lounaisrannalla, lahden pohjasta n. 1 km luoteeseen. Alue on rantaa kohti laskevaa hiekkapohjaista viljelysmaata. Inventoinnin aikana löydettiin Rönköharjun päärakennuksesta n. 60 - 80 m itään olevalta pellolta neljä kvartsi-iskosta, jotka jätettiin paikoilleen kynetylle pellolle. Myös palanutta kiveä oli paikalla jonkin verran. Talon väki ei ollut paikalla.

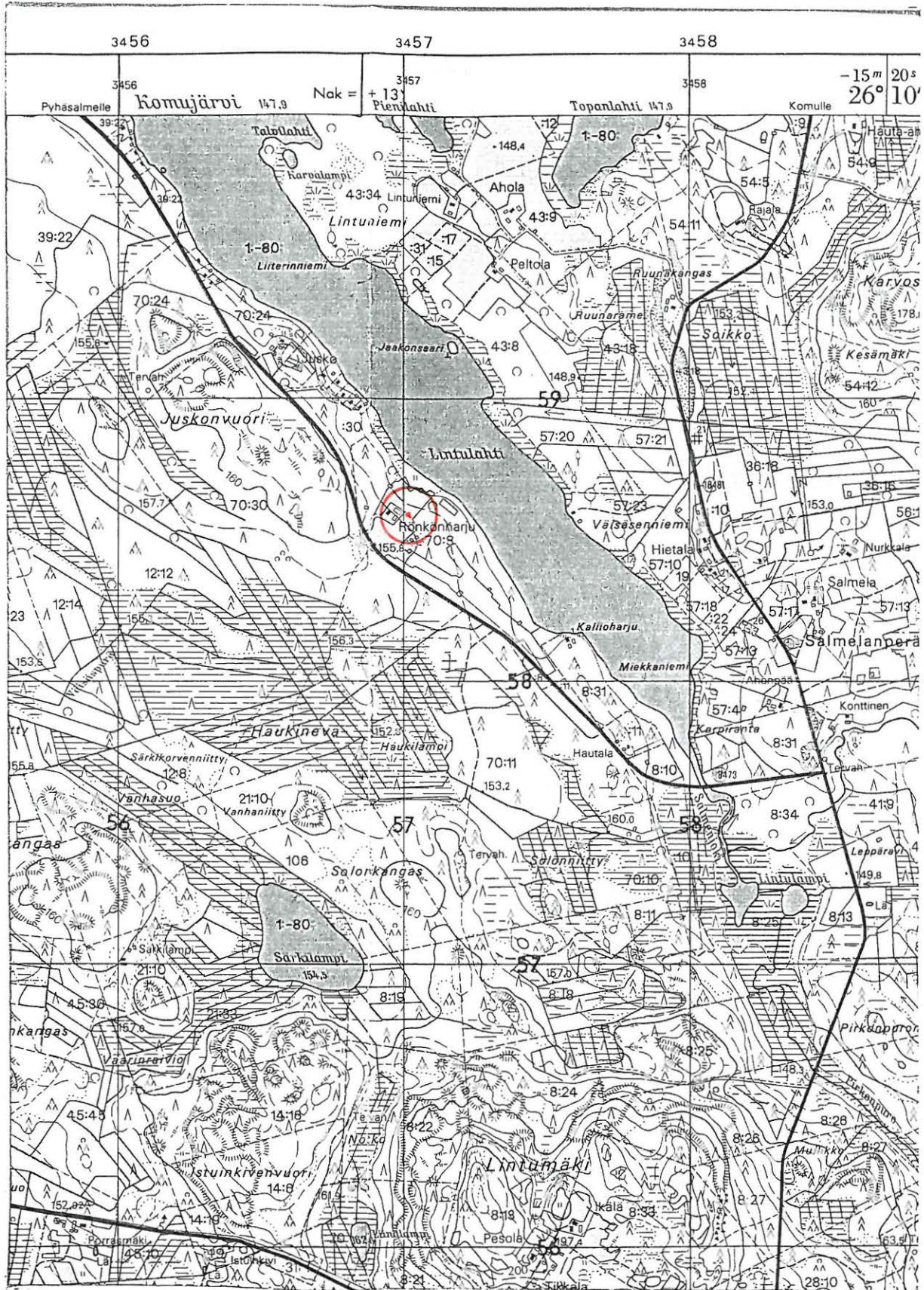
Kohde tarkastettu: 27.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 11/D, p. 1986

7059

7058

3321 11 VUOHTOMÄKI

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 68

Kohteen nimi: Maaselänlahden perukka
 Määrittely ja mj-luokka: pyynti(?)kuoppia. II.
 Peruskartta: 3321 10 MAASELÄNLAHTI
 Koordinaatit: x = 7044 06 - 7043 94, y = 3453 34 - 56,
 z = n. 145 - 147,5
 Kylä ja seutu: Mäkikylä, Maaselänlahden perukka
 Tila:
 Rek:No: 72:13 ja valtionmaa
 Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 17 km eteläkaakkoon, Maaselänlahden pohjukan eteläpuolisella kankaalla. Maaperältään hiekkasoraisen vastikään hakatun ja äestetyin kankaan järvenpuoleisella pohjoisreunalla tavattiin seitsemän kuopannetta. Kuopanteiden halkaisija vaihtelee 3-5 m ja niiden syvyys on n. 1 m. Selviä valleeja kuoppien ympärillä ei ole. Kuoppien välinen etäisyys vaihteli ollen muutaman kymmenen metrin luokkaa. Ainakin yhtä kuoppaa oli keskeltä kaiveltu. Kuoppien ympärillä olleista metsäaurausurista ei tavattu kvartssia. Parissa kohdin oli tulenpidon jälkiä.

Kuopat olivat harvassa ketjussa pohjoiseen viettävän rinteen alaosassa. Kuopanteiden sijainti maastossa viittaakin lähinnä pyyntikuoppiin. Samoin kuoppien muoto ja se, että alueelta ei tavattu asuinpaikan merkkejä.

Kohde tarkastettu: 20.9.1995

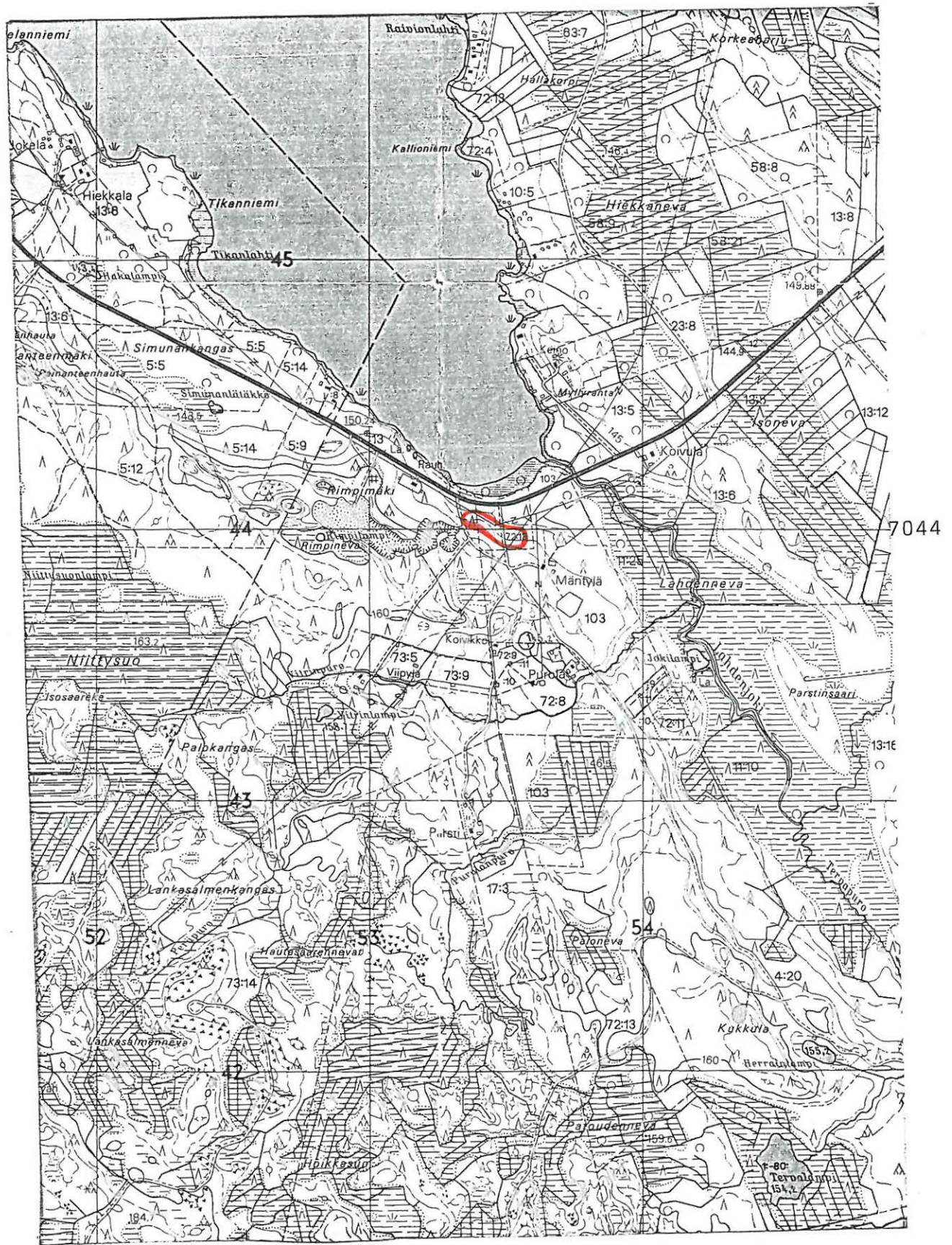
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 10/A, p. 1988

PYHÄJÄRVI 68 MAASELANLAHDEN PERUKKA

3453

3321 10 MAASELÄNLAHTI

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 69

Kohteen nimi: Mäntylä
 Määrittely ja mj-luokka: rautakautinen(?) löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3321 10 MAASELÄNLAHTI
 Koordinaatit: x = 7044 08, y = 3453 76,
 z = n. 140-142,5
 Kylä ja seutu: Mäkikylä, Maaselänlahden perukka
 Tila: Mäntylä
 Rek:No: 103
 Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 17 km eteläkaakkoon, Maaselänlahteen laskevan Lahdenjoen suusta n. 200 m eteläkaakkoon, Lahdenjoen länsirannalta. Peruskartalle merkitty pelto on kesannolla ja ojat kasvat koivua ja pajua.

Paikalla olevasta vanhasta pellostä, sen itälaidalta on löydetty Pyhäjärven kotiseutumuseossa oleva rautainen putkellinen pieni keihäänkärki. Esine nousi näkyville peltoa kynnettäessä 1970-luvun alussa. Ilmeisestikään muuta ei tuolloin paikalla havaittu. Maaperä paikalla on savensekaista hiekkää. Löydön teki jo edesmennyt Vesa Nousiainen, jonka veljeltä tiedot on saatu. Veli muisteli putken sisällä olleen vielä lahonnutta puuta.

Löytöpaikan maastotarkastelussa ei havaittu mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa.

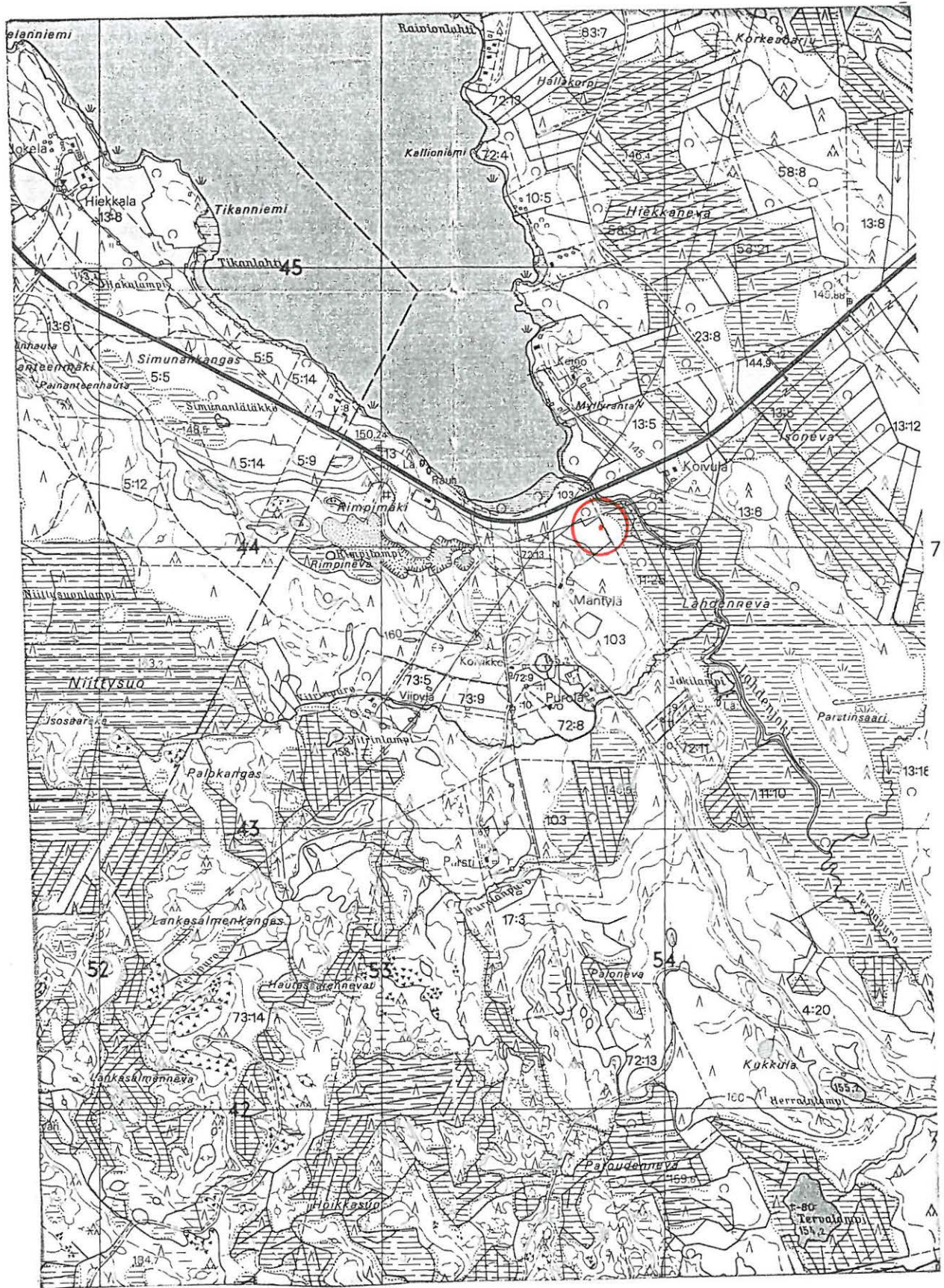
Kohde tarkastettu: 20.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: PyhäjM 1

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 10/A, p. 1988

7044

3453

3454

3321 10 MAASELÄHLAHTI

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 70

Kohteen nimi: Soila
 Määrittely ja mj-luokka: punaväriä kalliossa/kalliomaalaus. I(?).
 Peruskartta: 3321 10 MAASELÄNLAHTI
 Koordinaatit: x = 7046 72, y = 3457 72, z = n. 170
 Kylä ja seutu: Mäkikylä, Haapamäki
 Tila:
 Rek:No: 5:8
 Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 16 km eteläkaakkoon, Haapamäen risteyksestä n. 1,7 km koilliseen, Soilanjärven itärannalla, järven kapeimmalla kohdalla olevan kallion pohjoispäässä. Paikalla on matala kallio, jossa on n. 2 m korkeudella ylävedenpinnasta sisäänpäin kallellaan oleva tasainen kohta, jossa on punavärillä tehtyä kuvaa n. 40 x 50 cm alalla. Kuva-alan eteläreunalla kallio taittuu loivasti. Taitteen jälkeen on melkoisen suora kallion, jossa punaväriä on n. 50 x 50 alalla. Tästä etelään on vielä kolmas ala, jonka koko on n. 40 x 50 cm. Kuva-alat eivät ole aivan samalla tasolla, joten kaikkienensa niiden voi sanoa peittävän n. 150 x 100 cm alan. Vedenrajaan on etäisyyttä n. 4 m. Värikohtaan yläpuolella on kallion lakeen tällä kohtaa matkaa n. 3-4 m.

Pohjoisimmasta kuva-alasta on lohjennut/rapautunut pois noin kolmannes, muista aivan vähän. Kallion pinta on karkea. Rapautuneet palat ovat muruina kuvan alla kallion päällä olevassa hiekkansekaisessa humuksessa, jota on hieman kaiveltu. Kuvioista ei hahmotu mitään selviä kuvia. Havaittavissa oli enemmän tai vähemmän kaarevia enkä n. 2 cm leveitä viivoja. Parhaiten ne olivat näkyvissä pohjoisimmassa sisäänpäin olleessa kalliossa, josta kuitenkin oli rapautunut pois suuri osa. Paikoin väri oli jäkälän peittämä, mutta selvää lasitusta ei voinut havaita.

Kuviot ovat olleet pitkään tiedossa ainakin Pajalan talon väellä (x = 7045 43, y = 3457 12). Pajalan talossa kertoivat Hannu Isoranta (nykyinen isäntä) ja Padasjoelta käymässä ollut Maire Isoranta, että kuviot olivat olleet olemassa 1940-luvulla. Paikalla on laskettu mäkeä Soilanvuoren rinteestä Soilan jäälle. Suojaisalla väripaikalla on pidetty nuotiota (rapautuminen). Maire Isoranta muisteli kuvioiden erottuneen heikosti jo tuolloin.

Kohteesta ilmoitti inventoinnin aikana opetteja Jorma Tulkku, joka myös on paikalla käynyt. Hän oli löytänyt rapautuneen palasen, jossa on punaväriä. Tämän hän on toimittanut Oulun Yliopiston arkeologian lehtorille Pentti Koivuselle tutkittavaksi. Hän on toimittamassa palasta geologiseen tutkimuskeskukseen. Tätä kirjoitettaessa

ei mahdollisia tuloksia ole tiedossa.

J. Tulkku oli tulkinnut kuviot mahdolliseksi vuosiluvuksi ja kirjaimiksi. Tämä tulkinta häiritsi paikalla käydessäni ja puutteellisin välinein, en kuvioita pystynyt muutoin tulkitsemaan minäkään. Kuvioiden esihistoriallisuutta on pidettävä toistaiseksi epävarmana. On täysin mahdollista, että kysymys on suhteellisen nuorista jäljistä. Varmuuden vuoksi on kuitenkin asiantuntijan syytä käydä paikalla.

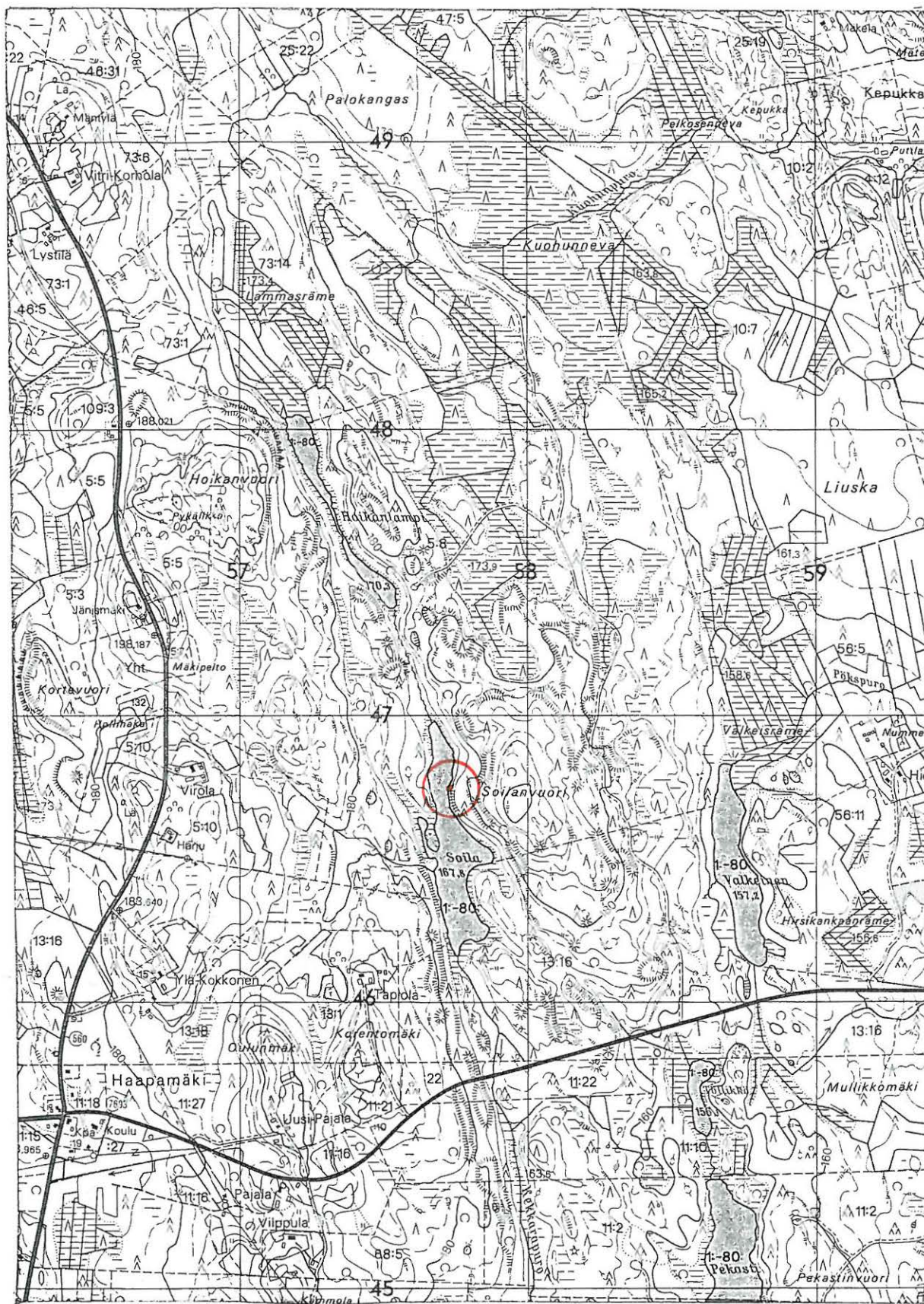
Kohde tarkastettu: 20.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 10/D, p. 1988

3321 10 MAASELÄNLAHTI

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 71

Kohteen nimi: Väisäsenniemi
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka. II.
 Peruskartta: 3321 12 RUOTANEN
 Koordinaatit: x = 7061 84, y = 3455 84, z = n. 150
 Kylä ja seutu: Mäkikylä, Puronperä
 Tila:
 Rek:No: 69:55
 Maaomistaja: Väinö Pennasen perikunta

Pyhäjärven kirkosta n. 6,5 km itäkoilliseen, Komujärven pohjoisrannan Väisäsenniemen eteläosassa. Alue on hiekkapohjaista viljelysmaata. A. Europaeus vihjaisee kertomuksessaan paikalla jotakin olevan, niinpä paikka käytiin katsomassa. Niemen halki kulkevan viljelystien itäpuolisen pellon eteläosasta löydettiin useita kvartsi-iskoksia ja palaneen kiven sirpaleita. Pelto oli sängellä, joten siihen nähden kvartsin määrää voi pitää ainakin kohtalaisena. Kvartsit jätettiin paikoilleen. Hieman vähemmän kvartssia oli viljelystien päässä olevan mutkan eteläpuolella olleella kynnöksellä. Pääosa havainnoista tehtiin niemen korkeimmalta kohdalta, joka erottuu maastossa mutta ei kartalla, sekä itäpuolisen pellon kaakoiskärjestä.

Kohde tarkastettu: 27.9.1995

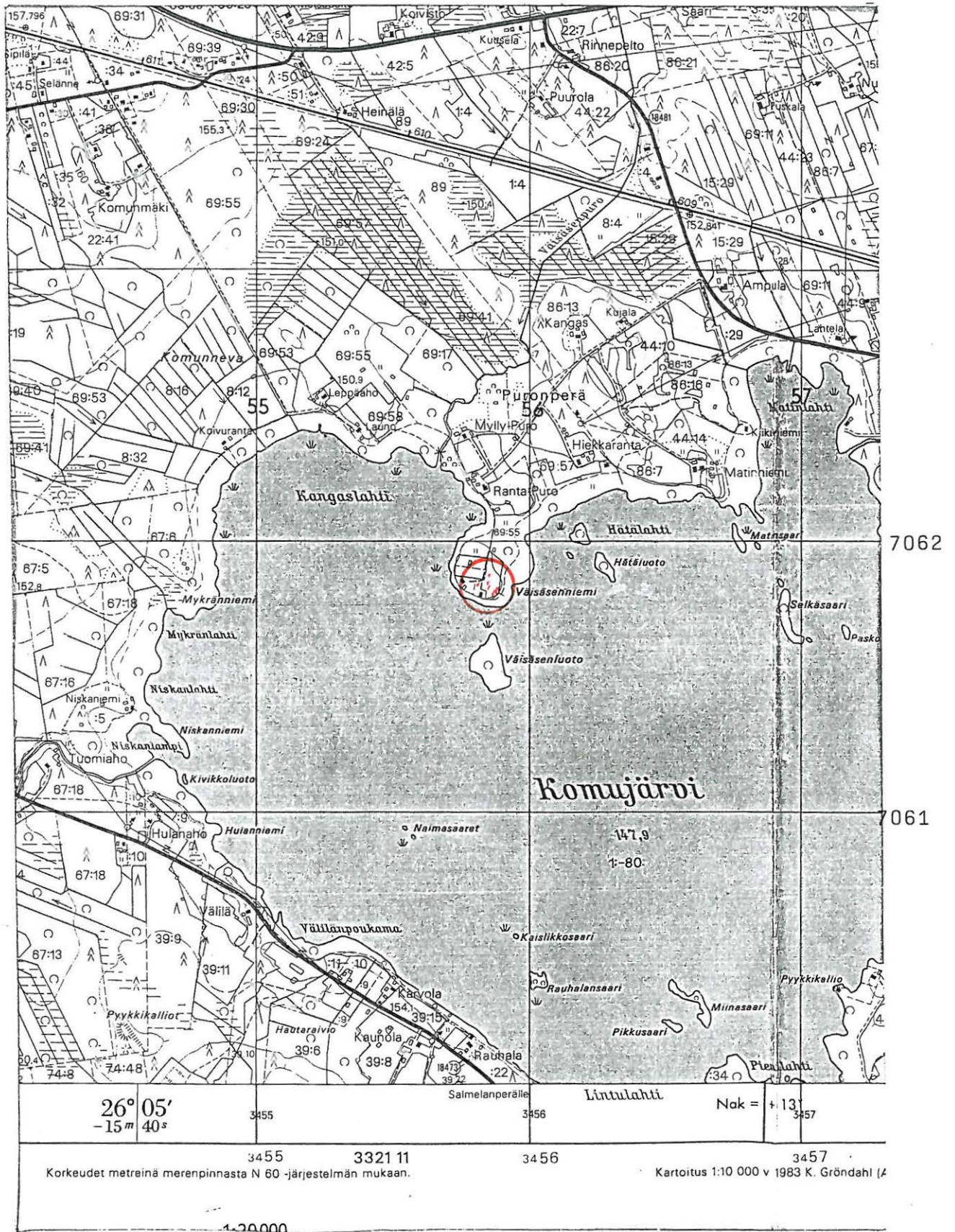
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: f. 103002

Kartta: Peruskarttaote 3321 12/C, p. 1986

PYHÄJÄRVI 71 VÄISÄSENNIEMI

3321 12 RUOTANEN

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 72

Kohteen nimi: Rauha
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka. II.
 Peruskartta: 3321 12 RUOTANEN
 Koordinaatit: x = 7067 84, y = 3455 66, z = n. 160
 Kylä ja seutu: Mäkikylä, Särkipera
 Tila:
 Rek:No: 64:30
 Maaomistaja: Aaro Rauha
 Särkijärvi, 86810 Pyhäjärvi

Pyhäjärven kirkosta n. 9,5 km koilliseen, Särkijärven lansirannalla, Myllypuron pohjoispuolella. Alue on hiekkamultaista, melkoisen kivikkoista länsilounaaseen laskevaa peltoa.

Pyhäjärven kotiseutumuseon kokoelmissa on luetteloimaton pieni reikäkivi, joka on peräisin Mäkikylän Särkijärven Rauhan pellostä ja Pekka Rauhan löytämä. Rauhan taloa isännöi löytäjän poika Aaro Rauha, joka löytöpaikkaa kysyttäessä osoitti rauhan talosta n. 250 m koilliseen olevan em. pellon. Muita kiviesineitä ei paikalta kuu-
 lemma ole löytynyt. Pelto oli perunannoston jäljiltä. Paikalla havaittiin puolenkymmentä kvartsi-iskosta, joista osa epämääräisiä. Kvartsit jätettiin paikoilleen.

Pellon yläosassa heti Hautalaan johtavan tien eteläpuolella oli melkoinen kivikko, josta ei saanut selvää oliko se luonnontekemä vai ei. Kivikon pohjoisreunaa leikkasi viereinen tie ja muita reunoja pellot. Kivikossa oli kolme rakkakuoppamaista syvennystä. Paikalla on saattanut olla luonnonkivikko, jonka reunoja on ajan myötä ihmistyö muovannut tai sitten rakkakuoppamaiset syvennykset ovat melko nuoria.

Kohde tarkastettu: 4.10.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: reikäkivi Pyhäjärven kotiseutumuseossa, ei numeroa

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 12/BD, p. 1986

PYHÄJÄRVI 73

Kohteen nimi: Hoppula
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3322 07 PARKKIMA
 Koordinaatit: x = 7075 00, y = 3448 25, z = n. 140
 Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, Jokikylä
 Tila: Leppälä
 Rek:No: 90:26
 Maaomistaja: Martti ja Liisa Pesonen
 86870 Vesikoski

Pyhäjärven kirkosta n. 14,5 km pohjoiseen, Pyhäjoen Kuppaankosken sillasta n. 200 m länsiluoteeseen. Hoppulan talon eteläpuolelta, kellarista n. 25 m etelään on Martti Pesonen löytänyt kansallismuseon kokoelmiin toimittamansa kivikirveen.

Löytöpaikka tarkastettiin, kun isäntä sen ensin oli kyntänyt. Paikalta ei kuitenkaan löydetty pienintäkään merkkiä kiinteästä muinaisjäännöksestä. Myöskään talonväki ei ollut kirveen lisäksi pellostaan muuta löytänyt. Mustalla mullalla olleen perunapellon lähellä muu alue oli pihaa ja nurmikkoa.

Kohde tarkastettu: 25.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: KM 25812

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 07/CD, p. 1985

3448

3449

3322 07 PARKKIMA

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 74

Kohteen nimi: Lapinharju
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka(?). II.
 Peruskartta: 3322 07 PARKKIMA
 Koordinaatit: x = 7074 60, y = 3448 50, z = n. 140
 Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, Jokikylä
 Tila:
 Rek:No:
 Maaomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 14 km pohjoiseen, Pyhäjoen länsirannalla, Jokikylän koulusta n. 200 m kaakkoon. Lapinharju on pieni ympäröivää aluetta korkeampi mäki, joka korkean veden aikana on pienenä saarena. Mäen kaakkoisreunalla on pieni mökki, jonka pohjois- ja eteläpuolella on pieniä peltoja puutarhaa ja perunamaata varten.

Inventoinnin aikana kynnöksellä olleilta pelloilta tavattiin yhteensä puolenkymmentä kvartsi-iskosta, jotka jätettiin paikoilleen. Peltojen pienen alan huomioon ottaen kvartssia voi sanoa olleen paikalla kohtalaisesti. Lisäksi paikalla oli vähän palaneen kiven sirpaleita. Läheisen Kupaksen isäntä kertoi, että paikalta olisi löytynyt kiviesineitä. Kesäasuntona olevan mökin omistajia ei tavattu.

Kohde tarkastettu: 25.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: kiviesineitä? omistajan hallussa?

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 07/CD, p. 1985

PYHÄJÄRVI 75

Kohteen nimi: Kupas
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka(?). II.
 Peruskartta: 3322 07 PARKKIMA
 Koordinaatit: x = 7074 84, y = 3448 56, z = 137,5-140
 Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, Jokikylä
 Tila:
 Rek:No: 72:23
 Maaomistaja: Seppo Lukkarinen
 86870 Vesikoski

Pyhäjärven kirkosta n. 14 km pohjoiseen, Pyhäjoen Kuppaankosken itärannalla, Jokikylän koulua vastapäätä. Alue on kohti jokea laskevaa peltoa, jonka maaperä on savihiekkaa - alempana savisempaa. Kupaksen talon etelä-lounais -puoliselta alueelta pellon yläpäästä löydettiin puolenkymmentä kvartsi-iskosta, jotka jätettiin paikoilleen. Paikalla oli myös palanutta kiveä. Havaintomahdollisuudet eivät olleet parhaat mahdolliset, pelto oli perunannoston jäljiltä tallautunut ja sen viereiset alueet olivat nurmella ja laitumena.

Talon väki kertoi keränneensä terävasärmäisiä kvartseja, kun joku tuttu tai sukulainen harrastaa korukivien hiontaa. Kivet olivat tallessa, mutta äkikseltään ei muistettu missä. Kiviesineitä ei paikalta tiettävästi ole löydetty.

Kohde tarkastettu: 25.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 07/CD, p. 1985

3322.07 PARKKIMA

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 76

Kohteen nimi: Lahti
 Määrittely ja mj-luokka: kivistä asuinpaikka(?). II.
 Peruskartta: 3321 09 PYHÄJÄRVI
 Koordinaatit: x = n. 7068 94, y = n. 3449 04,
 z = n. 142,5
 Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, Hietakylä
 Tila:
 Rek:No: 25:18
 Maaomistaja: Urho Ylimäki
 Hietakylä, 86810 Pyhäjärvi

Pyhäjärven kirkosta n. 8,5 km pohjoiseen, Pyhäjärven Junttiselän länsirannalla, Pyhäjoen niskasta n. 1 km etelälounaaseen. Alue on kohti järveä loivasti laskevaa peltoa. Paikalle mentiin Martti Ylimäen löytämän taltan perässä löytäjän nimen perusteella. Edesmennyt löytäjä on Lahden talon isännän Urho Ylimäen veli. Tämä arveli löytöpaikaksi talon pohjoispuolista peltoa. Urho Ylimäen hallussa oli kolme tasataltta, jotka olivat mainitusta paikasta löytyneet n. 40 - 20 vuotta sitten. Esineistä ei isäntä ollut halukas luopumaan, mutta kuvata ne voitiin.

Myöhemmin alueella liikutaessa havaittiin aiemmalla käynnillä nurmella olleet pellot osin kynnetyksi. Tuolloin havaittiin muutama kvartsi Peltolan mailla, mutta vain yksi iskos Lahden mailla lähellä peltolan rajaa. Lähempänä rantaa ollut alue, mistä kiviesineet ovat löytyneet oli kyntämättä.

Martti Ylimäen löytämän esineen suhteen on hankalaa se, että esine sanotaan löydetyksi Rantalasta. Ylimäen talohan ei ole Rantala vaan Lahti. Kyseessä lienee sekaannus Kutrinniemen Rantalan kanssa, vrt. kohde 34.

Kohde tarkastettu: 13.9. ja 3.10.1995

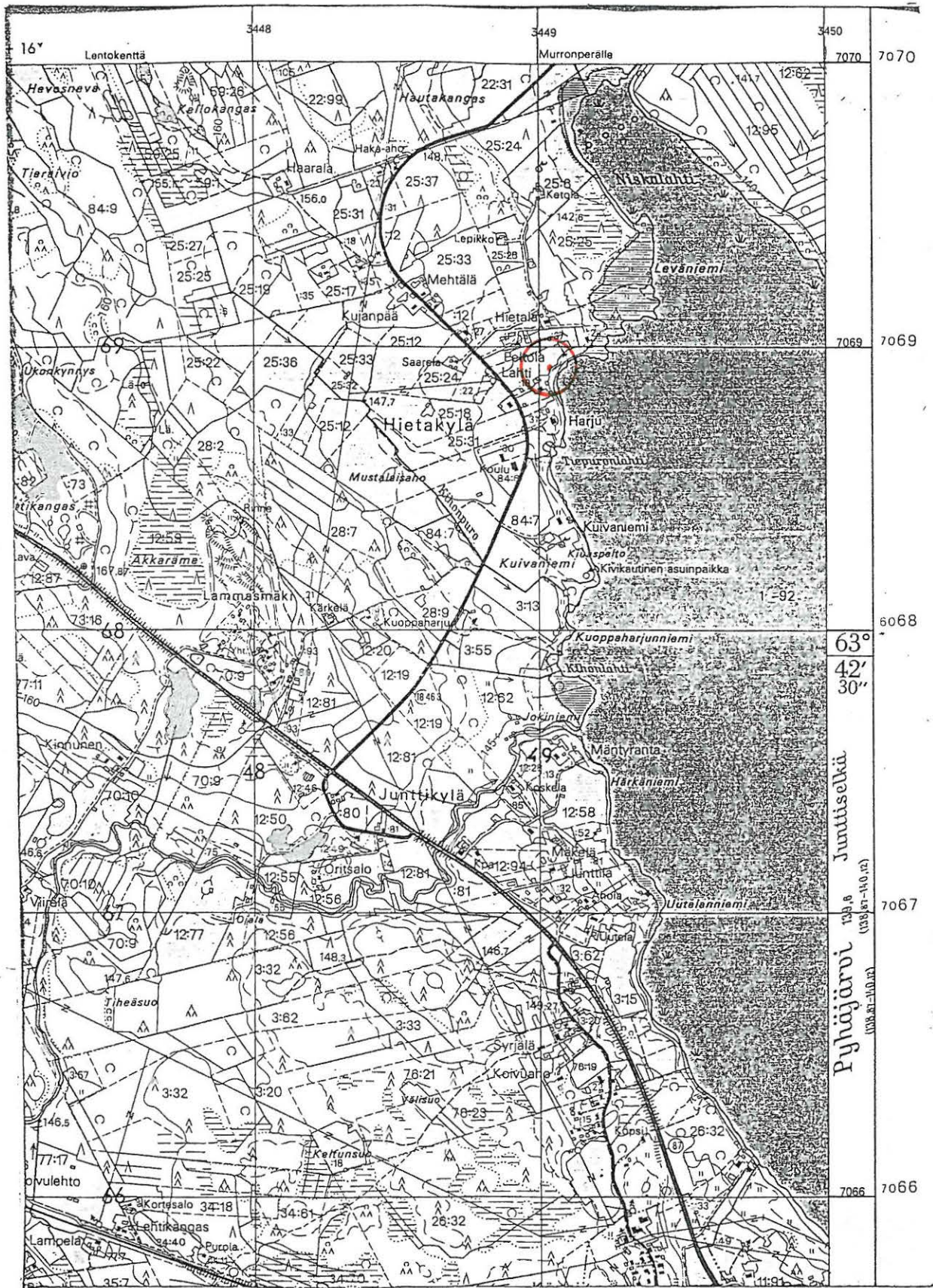
Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: 3 tasataltta omistajan hallussa (ja KM 10909?)

Valokuvat: f. 102999 ja dia 33888

Kartta: Peruskarttaote 3321 09/D, p. 1986

PYHÄJÄRVI 76 LAHTI

3321 09 PYHÄJÄRVI

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 77

Kohteen nimi: Komu

Määrittely ja mj-luokka: Rautakautinen löytöpaikka. III(?).

Peruskartta: 3321 12 RUOTANEN ja
3321 11 VUOHTOMÄKI

Koordinaatit: x = 7061 06, y = 3454 11, z = n. 150
(sekundaari ltp./PK 3321 12)

Kylä ja seutu: Mäkikylä, Komu

Pyhäjärven inventoinnin aikana ilmoitti Jorma Tulku mahdollisesta rautakautisesta kirveestä, joka Mäkikylästä on löydetty. Kirves osoittautui meronvingiaikaiseksi fransiskaksi. Löydön oli tehnyt Vilho Leppänen vuonna 1979, jonka jälkeen kirves on ollut Leppäsen kirjahyllyn päällä, aseöljyllä käsiteltynä. Löytäjä lahjoitti esineen kansallismuseon kokoelmiin tuotavaksi.

Kirves löytyi Komun Salmelanperältä Lippikylään johtavan tien Komujoen yli johtavan Myllylän sillan itäpuolisesta vanhasta täytehiekasta, kun uutta siltaa paikalle rakennettiin. Vanha silta on tehty 1950-luvulla. Löytöpaikka on siis sekundaarinen.

Leppäsen ja Tulkun mukaan täytemaat paikalle on tuotu luultavimmin Komujärven kaakkoispuolelta Ruunakankaalta (PK 3321 11, ruutu 59/57) tai kenties sen eteläpuolella Salmelanperän risteyksen lähellä olevista kuopista. Lintuniemen Aholan isäntä Teuvo Laukkanen kertoi, että Ruunakankaalla oli ollut teitä ja siltaa rakennettaessa Hullu-Jussi maata kaivamassa ja että juuri tuolta oli maata viety siltatyömaalle. Kangas on saanut nimensä siitä, että sinne on hevosia haudattu (ks. karttaliitteen rasti).

Ruunakankaan hiekkakuopalla on pituutta n. 650 metriä. Hiekkakuoppa kierrettiin, jolloin sen todettiin kasvaneen osittain umpeen. Reunoilta ja lähialueilta ei löydetty mitään kiinteään muinaisjäännöksen viittaavaa. Tuloksettomaksi jäi myös Salmelanperän hiekkakuoppien tarkastus. Vanhoja kyläläisiä tavattiin Hietalan ja Ahonpään taloissa. Heillä ei ollut tiedossa mitään sellaista, joka olisi kirveen alkuperää selvittänyt. Ahonpään Miekkanien nimestäkään ei mitään irti saatu. Onpa Komun kirves sitten Ruunakankaalta tai Salmelanperältä voidaan sen löytöpaikan katsoa tuhoutuneen.

Kohde tarkastettu: 21. ja 27.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Löytö: KM 29375
KM 29375

Kartta: Peruskarttaote 3321 11 - 3321 12, p. 1986

3321 11

3321 11 VUOHTOMÄKI

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 78

Kohteen nimi: Toivola

Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka(?). II.
kiviraunio. II.

Peruskartta: 3321 12 RUOTANEN ja
3321 09 PYHÄJÄRVI

Koordinaatit: x = 7062 34, y = 3450 12, z = n. 140
(asuinpaikka)
x = 7062 84, y = 3449 75, z = 142,5
(raunio)

Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, Toivolanniemi

Tila: Toivola

Rek:No: 18:74

Maaomistaja: Väinö Kuukasjärvi

Pyhäjärven kirkosta n. 2 km pohjoiseen, Toivolanniemen eteläkärjessä. Toivoniemen eteläosassa on kaikkiaan kolme samaan pihapiiriin kuuluvaa asuinrakennusta piharakennuksineen. Maastollisesti kyseessä on korkeahko harjanne, joka laskee suhteellisen jyrkästi kohti ympäröivää järveä. Ranta on kivikkoista kalliokkoa, jossa on muutama matala hiekkainen poukama. Eteläisimmistä poukamista tavattiin muutamia kvartsi-iskoksia, jotka jätettiin paikoilleen. Iskokset olivat vesirajassa ja sen alapuolella n. 30 cm asti. Inventoinnin aikana vesi oli poikkeuksellisen matalalla. Rakennusryhmän pohjoispuoliselta perunapellolta ei mitään löytynyt.

Talon vanha isäntä, n. 90-vuotias Antti K., kertoi tarinan "lappalaisaikaisesta" haudasta. Kun vanhimman (pohjoisimman) päärakennuksen uunin perustaa oli kaivettu, olivat työmiehet - isäntä oli reissussa - törmänneet kivillä peitettyyn hautaan ja luihin. Hauta oli ollut melko syvällä maan alla (1 m?). Oliko jotain löydetty ei käynyt ilmi. Vastaavia hautoja paikalta ei ole myöhemmin löydetty, eikä pihaa ole juuri kaiveltukaan.

Niemestä kerrottiin vielä löytyneen jonkinlainen rautaristi, joka lienee kadonnut. Lisäksi rannassa on raippapetäjä, jossa on kurittomia muinoin (hist. ajalla) rangaistu. Inventoinnin jälkeen sain ilmoituksen J. Tulkulta toivolan talon mailla lähellä Hornalaa olevasta rauniosta. Kyseessä halkaisijaltaan n. 7 m oleva useasta kivikerrasta koostuva miehennostannaisista kivistä kasattu röykkiö. Se lienee syytä käydä tarkastamassa.

Kohde tarkastettu: 21.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 09 - 3321 12, p. 1986

3321 09 PYHÄJÄRVI ja 3321 12 RUOTANEN

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 79

Kohteen nimi: Mustaparta
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen asuinpaikka(?). II.
 Peruskartta: 3321 12 RUOTANEN
 Koordinaatit: x = 7065 72, y = 3450 08, z = 140-142,5
 Kylä ja seutu: Pyhäsalmi, keskusta
 Tila:
 Rek:No: 11:91
 Maaomistaja: Hannu Mustaparta

Pyhäjärven kirkosta n. 5 km pohjoiseen, Tikkalanniemen koillisrannalla, Pyhäjärven Junttiselän etelärannalla, Tikkalansalmesta n. 1 km pohjoisluoteeseen. Alue on loivasti luoteeseen kohti järveä laskevaa viljelysmaata. Ranta on ruopattu ja rakennutta. Paikalla on Mustaparran lomamökkejä. Eteläisimmän mökin yläpuolelta mansikkaan alaosaan tavattiin puolenkymmentä kvartssia, jotka jätettiin paikoilleen. Kvartsit olivat näkyvissä maan pinnalla noin 100 metrin matkalla.

Mustaparrat kertoivat rinteestä joskus löydetyin kivisen nuolenkärjen, joka olisi toimitettu Pyhäjärven potiseutumuseoon. Sieltä ei kuitenkaan nuolenkärkiä löytynyt. Talon ja rannan puolivämaissa on ilmeisesti ollut jonkinlainen jyrkempi törmä, joka on koneellisesti tasattu.

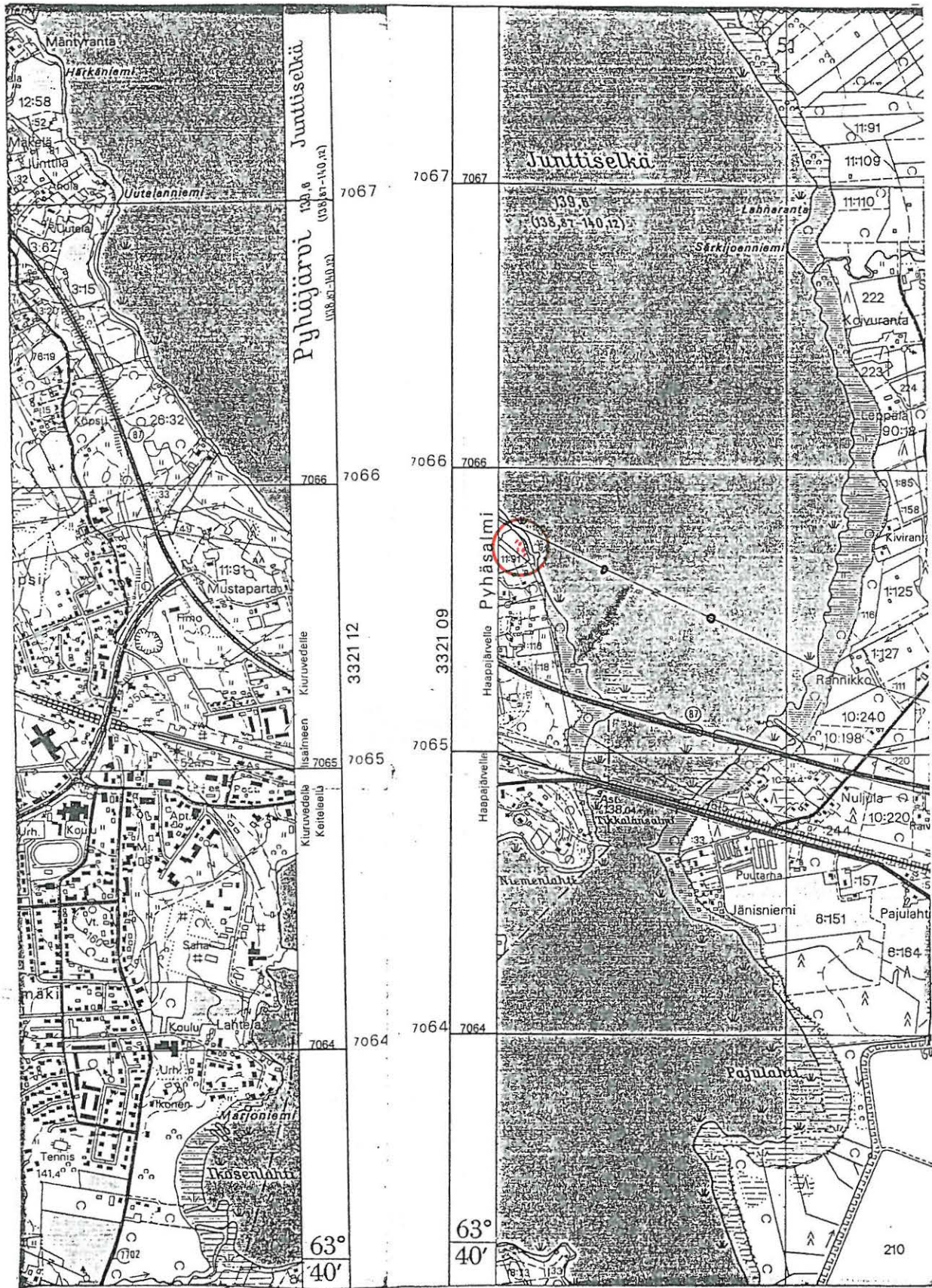
Kohde tarkastettu: 22.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 09 - 3321 12, p. 1986

3321 12 RUOTANEN (ja 3321 09)

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 80

Kohteen nimi: Korvenniemi
 Määrittely ja mj-luokka: kiukaansijoja(raunioita). II.
 Peruskartta: 3321 11 VUOHTOMÄKI
 Koordinaatit: x = 7056 02, y = 3452 22, z = 140-142,5
 Kylä ja seutu: Mäkikylä, Parvialanlahti
 Tila:
 Rek:No: 1:7
 Maanomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 5 km eteläkaakkoon, Parvialanlahden suussa sen etelärannalla olevan Korvenniemen kärjessä. Paikalla on kiven- ja maan sekainen raunio, jonka halkaisija on n. 2 - 3 m ja korkeus n. 50 cm. Raunioon on tehty viereisen kesämökin, jonka kaakkoispuolella raunio on, kukkapenkki, eikä raunion rakenteesta saatu kovin hyvin selvää. Siinä kuitenkin vaikutti olevan palaneitakin kiviä. Kyseessä ehkä vanhan kiukaan raunio.

Kuvatusta kohteesta n. 100 m etelälounaaseen on toinen samantapainen, osin tuhoutunut raunio. Se sijaitsee mökille johtavan tien pohjoispuolella pihan rajamailla.

Kohde tarkastettu: 26.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 11/B, p. 1986

PYHÄJÄRVI 81

Kohteen nimi: Karhusaari
 Määrittys ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. II.
 Peruskartta: 3321 12 RUOTANEN
 Koordinaatit: x = 7060 38, y = 3450 28, z = n. 140
 Kylä ja seutu: Pyhäjärvi
 Tila:
 Rek:No: 73:16
 Maanomistaja:

Pyhäjärven kirkosta vajaa 1 km itään olevan Karhusaaren pohjois-päässä. Luoteeseen antaman poukaman vesirajasta on Erkki Suvilehdon antamien tietojen mukaan löydetty pajunlehdenmuotoinen kvartsinuolenkärki. Kärjen arveltiin olevan kadoksissa. Suvilehdon tieto on luotettava, hallussaan oli samanlainen Paljakkasaaresta löydetty kärki (ks. kohteet 36 ja 41).

Kohde tarkastettu: Saaressa ei käyty

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3322 11/A, p. 1986

PYHÄJÄRVI 81 KARHUSAARI

3321 12 RUOTANEN (ja 3321 09)

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkien

PYHÄJÄRVI 82

Kohteen nimi: Myllypuro
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka(?). II.
 Peruskartta: 2343 11 + 3321 02 LATVASTENJÄRVI
 Koordinaatit: x = 7056 70, y = 2573 85, z = 140-142,5
 Kylä ja seutu: Hiidenniemi, Latvanen
 Tila:
 Rek:No: 53:6
 Maanomistaja: Kalevi Kekkonen
 Latvanen JL 53
 86850 Hiidenniemi

Pyhäjärven kirkosta n. 25 km länsilounaaseen, Latvastenjärvestä n. 1 km itään, Kulmalan ja Virran talojen puolivälissä olevan vanhan myllynpaikan kohdalla. Paikalla olevasta purosta on kalevi Kekkonen mukaan isänsä Leevi K. löytänyt kivitaltan. Tarkan kuvauksen perusteella kyseessä on mustasta kivistä tehty taltta (vajaat 10 cm x noin 5 cm), jossa on vähän kourua. Taltta on ilmeisesti toimitettu Pyhäjärven kotiseutumuseoon. Löytöpaikan lähellä oli ollut hiiltä syväällä maassa, nuotionpaikkaa, vähän kivikkoista.

Löytöpaikka koivikkoa ja vesakkoa. Viereisillä pelloilla ei havaittu mitään Kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa.

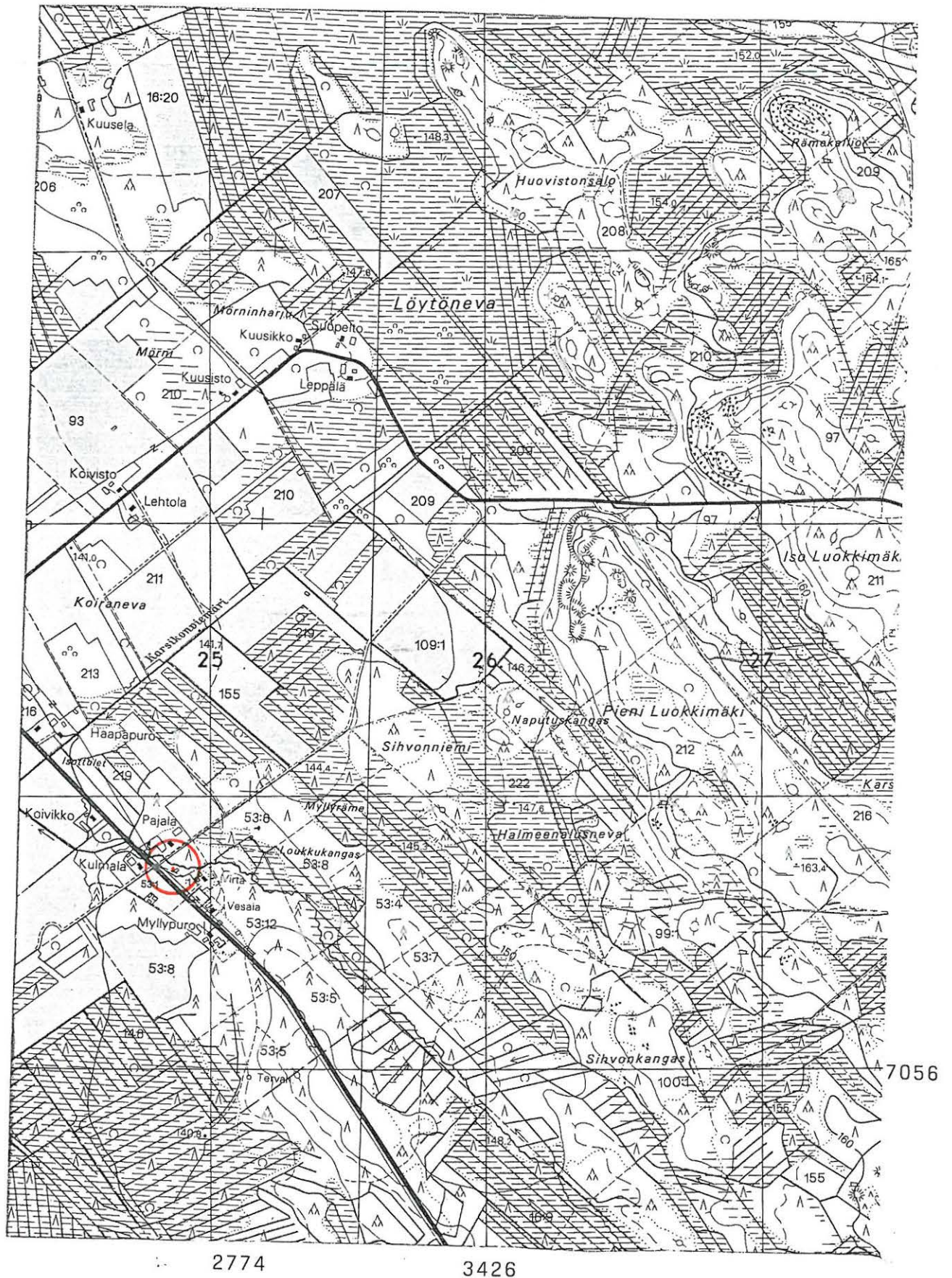
Kohde tarkastettu: 14.9.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: kiviesine(?)

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 2343 11 + 3321 02/B, p. 1987

2343 11 + 3321 02 LATVASTENJÄRVI

Pyhäjärven inventointi 1995, M. Sarkkinen

PYHÄJÄRVI 83

Kohteen nimi: Niittosuo
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka(?). III.
 Peruskartta: 3324 01 LAHNAJOKI?
 Koordinaatit: ?
 Kylä ja seutu: Mäkikylä, Murtooperä
 Tila:
 Rek:No:
 Maanomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 20 km koilliseen. Pyhäjärven kotiseutumuseosta on tieto Hugo Simppasen museoon lahjoittamasta vuolukivisestä reikäkivistä, jonka mainitaan löytyneen Murtooperän Niittosuolta. Tämän nimistä suota eivät tapaamani paikkakuntalaiset osanneet paikantaa.

Löytäjämästä sain tietää kysellessäni, että hän on ollut mm. kiertävä valokuvaaja. Kehitteitä ja muita tarvitsemiaan nesteitä hän on hankkinut keräämällä taloista vanhoja esineitä ja myymällä niitä eteenpäin. Kerättyjen tavaroiden joukkoon ovat kuuluneet mm. kiviesineet. Hänen sanottiin tyhjentäneen monta taloa näiltä osin ympäri Pyhäjärveä ja lähiepitäjiä.

Kohde tarkastettu: -

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: suppiloreikäinen pallonuija(?)

Valokuvat: -

Kartta: -

PYHÄJÄRVI 84

Kohteen nimi: Hietapelto
 Määrittely ja mj-luokka: kivikautinen löytöpaikka. III.
 Peruskartta: 3322 07 PARKKIMA
 Koordinaatit: ruutu 73/41-42 tai 71/44 ?
 Kylä ja seutu: Pyhäjärvi, Parkkima
 Tila:
 Rek:No:
 Maanomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 13 km luoteeseen, Parkkimajärven pohjoisrannalla. Pyhäjärven kotiseutumuseossa on luetteloinen kivinen tasatalta, jossa on merkintä Parkkiman Hietapelto. Parkkimassa oleva Särkiniemen talo tunnetaan ilmaisesti Hietalana. Talossa ei ollut asiasta tietävää väkeä kotona. Naapurit ohjasivat hietapeltoa kysyttäessä Kaapinlahden itärannalla olevalle pellolle. Tämä oli kynöksellä, mutta mitään kiinteään muinaisjäänökseen viittaavaa paikalla ei havaittu. Esineen löytöpaikka jäi varmuudella paikantamatta.

Kohde tarkastettu: 5.10.1995

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: tasatalta Pyhäjärven kotiseutumuseossa, ei numeroa

Valokuvat: -

Kartta: -

PYHÄJÄRVI 85

Kohteen nimi: Komujoen suu
Määrittely ja mj-luokka: Kvartsin löytöpaikka. II(?).
Peruskartta: 3321 11 VUOHTOMÄKI
Koordinaatit: x = 7059, y = 3452 76, z = n. 140
Kylä ja seutu: Mäkikylä
Tila: Yhteismaa
Rek:No:
Maanomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 3,5 km itäkaakkoon, Komujoen suun etelärannalla. Syystalvella 1995 Jorma Tulkku (os. Mukurintie 78, PPA 1 Mukuri, 86800 Pyhäsalmi) ilmoitti tavanneensa kvartssia Komujoen etelärannalta, vanhan rantatörmän päältä hietikosta.

Kohdetta ei ole tarkastettu. Paikalla syytä käydä.

Kohde tarkastettu:

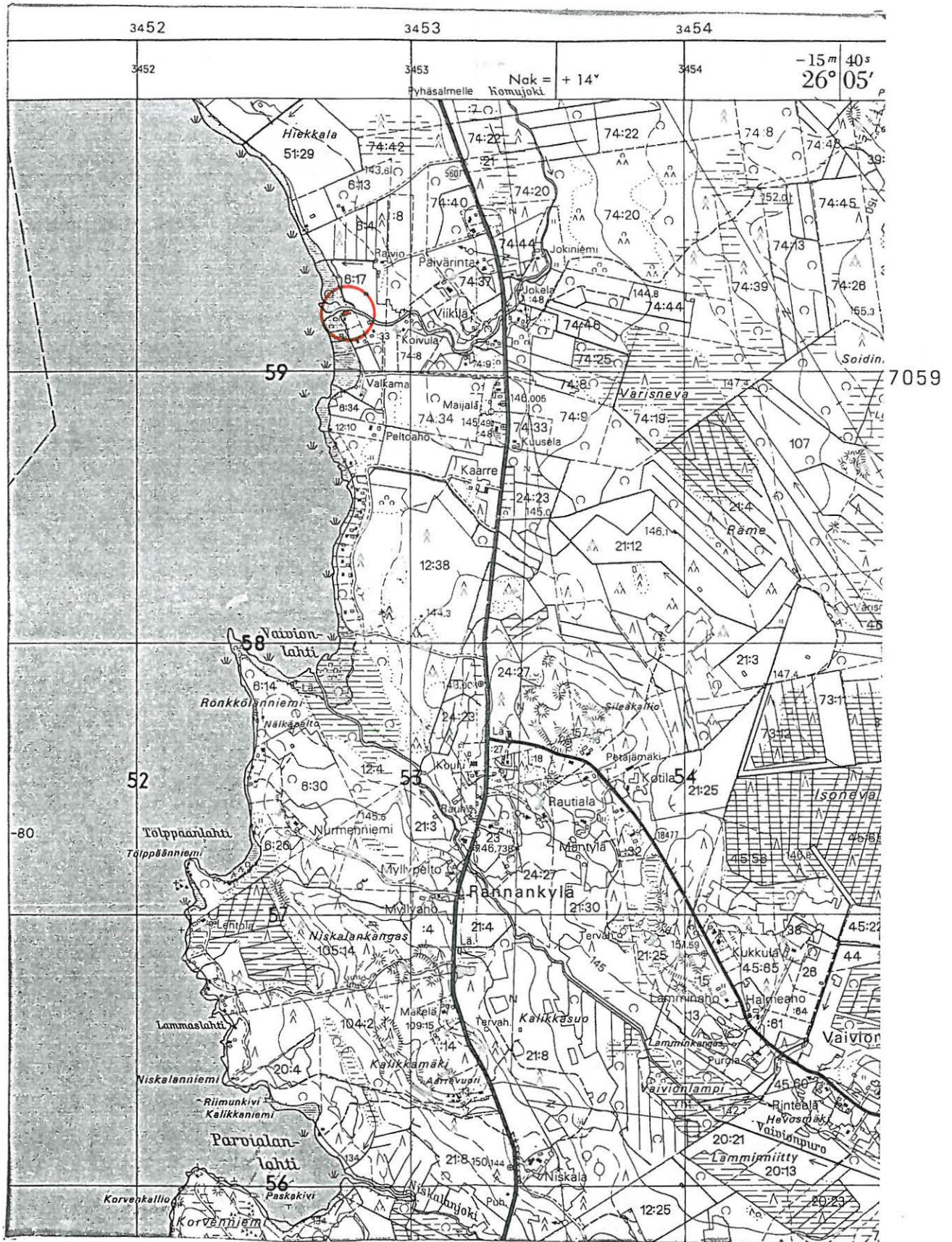
Aiemmat tutkimukset:

Aiemmat löydöt:

Valokuvat:

Kartta: Peruskarttaote 3321 11/B, p. 1986

PYHÄJÄRVI 85 KOMUJOEN SUU

PYHÄJÄRVI 86

Kohteen nimi: Vaivionlahti
Määrittely ja mj-luokka: kvartsien löytöpaikka. II(?).
Peruskartta: 3321 11 VUOHTOMÄKI
Koordinaatit: x = 7058 03, y = 3452 74, z = n. 140
Kylä ja seutu: Mäkikylä
Tila: yhteisalue
Rek:No:
Maanomistaja:

Pyhäjärven kirkosta n. 4 km kaakkoon, Vaivionlahden itärannalla, Vaivionpuron suun pohjoispuolella. Syystalvella 1995 ilmoitti Jorma Tulkku tavanneensa kvartsia Vaivionlahden itärannalta Rannankylän valaistun ladun venevalkamasta. Lähetyksen mukana ollut keramiikanpalaseksi epäilty löytö osoittautui savikiven palaseksi.

Kohdetta ei tarkastettu. Paikalla on syytä käydä.

Kohde tarkastettu:

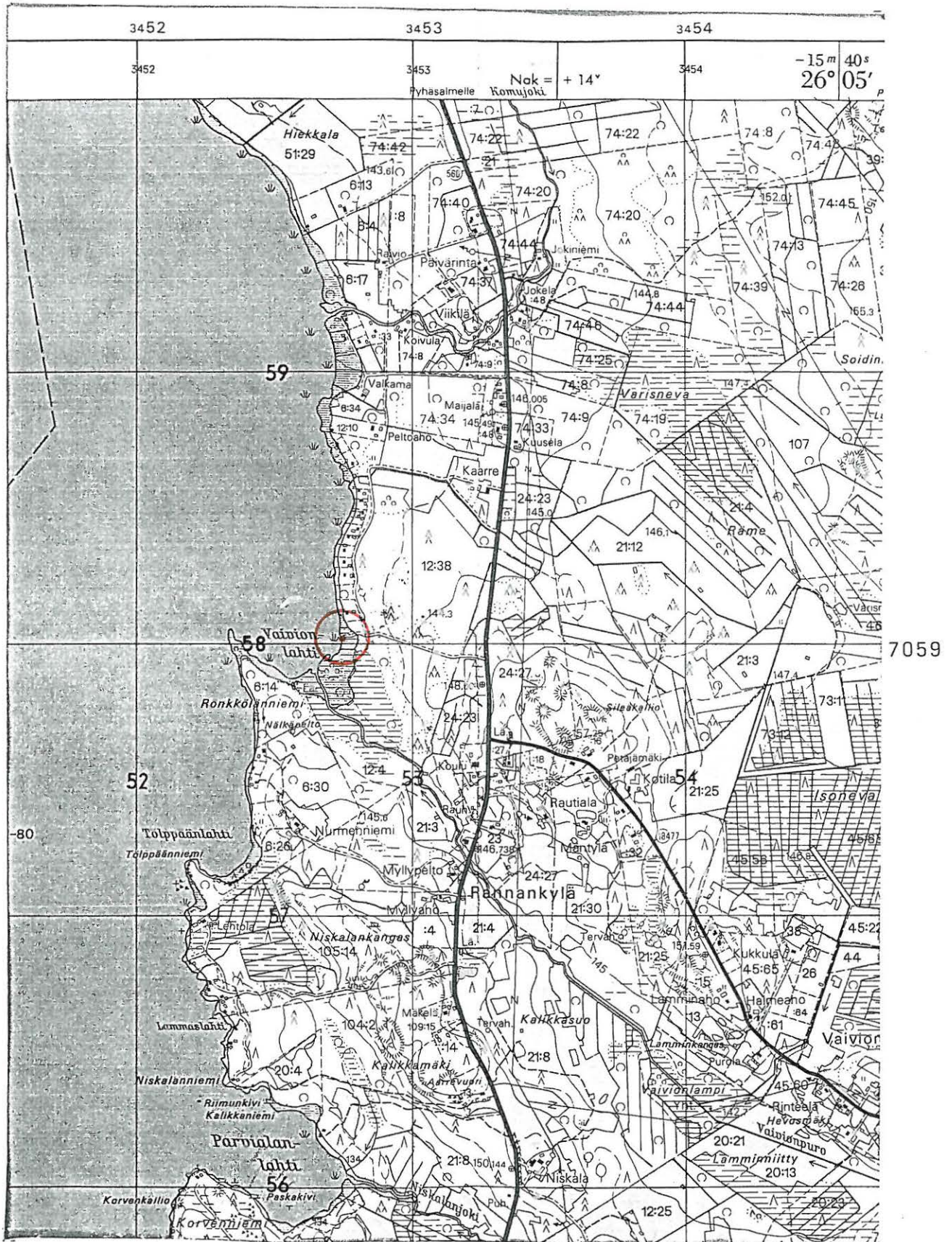
Aiemmat tutkimukset:

Aiemmat löydöt:

Valokuvat: -

Kartta: Peruskarttaote 3321 11/B, p. 1986

PYHÄJÄRVI 86 VAIVIONLAHTI

HISTORIALLISEN AJAN KOHTEITA:

1. Köyhänpelto, kirkonkylä
vanha kirkonpaikka (?)

PK 3321 09; x = n. 7062 22, y = 3449 26, z = n. 147,5

Paikallisen perimätiedon mukaan alueella olisi vanha kirkonpaikka ja kalmisto. Maastotarkastuksessa alueen länsipuolella havaittiin ilmeisiä viljelysraunioita. Koordinaattien ilmoittamalla alueella sen sijaan oli kasvillisuuden peittämiä epämääräisiä rakenteita ja jokunen epämääräinen painuma. Pintatarkastelun perusteella ei voida kohteen luonnetta tarkemmin määritellä, mutta paikalla syntyi vaikutelma ilmeisen vanhoista jäänteistä. Kohde tarkastettu 6.10.1995

2. Kalmosaari, Maaselänlahti
hautapainanteita (?)

PK 3321 10; x = n. 1047 02, y = n. 3451 12, z = n. 142,5

Vanhan paikallisen tarinaperinteen mukaan paikalle olisi haudattu venäläisiä sotilaita. Kohteesta on J. Tulkun ilmoitus 27.8.1984. Lisäksi inventoinnin aikana saaresta n. 700 m lounaaseen Olevan Ranta-Mannilan isäntä Veikko Manninen kertoi saareen haudatuista venäläisistä. Hänen mukaansa saarta on pidetty myös tanssipaiikkana vielä sotien aikana. Haapamäen Pajalan Maire Isoaho toisti tutun Laurukaistarinan. Tulkun ilmoituksen mukaan paikalla on 18 painumaa. Inventoinnin aikana saarella ei käyty.

3. Iso-Kärsämäenjärvi
kalamajan kiukaan tms. raunio

PK 3324 03; x = n. 7090 30, y = n. 3461 96, z = n. 142,5

Pyhäjärven kunnan pohjoisimmassa kärjessä valtionmaalla olevan Ison Kärsämäenjärven länsirannalla, Kokkopuron niskan eteläpuolella on vanha majan raunio. Kohdetta käytiin katsomassa Kärsämäen Sydänmaankylän Arvi Viitalan opastuksella 5.9.1995. Paikalla on matala kumpare, jonka päällä on kasvillisuuden peittämä majan tai kiukaan raunio. Kyseessä saattaa olla muistitiedon aikainen ns. Hollolan kämpä. Paikkaa ovat vanhat kutsuneet Hollolaksi. Tämän kertoi Kärsämäen Sydänmaan kylähistoriikkia tekevä Sisko Telinkangas. Olisiko nimi hämäläisten perua.

4. Autio-Sirviö
vanha talonpaikka ja hautapaikka(?)

PK 3322 11; x = n. 7082 16, y = n. 3451 00, z = n. 147,5

Paikalla on ehkä viimeistään 1800-luvun alussa autioitunut vanha talonpaikka rakennusjäänteineen, peltoineen ja viljelysraunioineen. Talonpaikasta n. 500 m etelään olevaan hautakumpuun kerrotaan vainolaisen tappaman talonväen haudatun. Kohteesta on J. Tulkun kartoitukset ja kuvaus, eikä sitä inventoinnin aikana tarkastettu. (Liite 1)

5. Sirviön kuopat, Puroniitty

kuopanteita

PK 3322 11; x = n. 7082 85 - 7083 20, y = n. 3452 00-30

Haudanjoen ja metsäautotieltä itään lähtevän polun risteyksessä on ensinnäkin useita kuoppia molemmin puolen jokea. Joen itäpuolella suon reunaa kohti koillista suon ja polun/linjan välissä on ainakin puolenkymmentä kuopannetta. Kuoppien koko ja muoto vaihtelee. Käsitteäkseni ovat historialliselta ajalta. Osaa voisi pitää pyyntikuoppina. Kohde tarkastettu J. Tulkun opastuksella iltahämärässä 5.10.1995. Kohteesta myös J. Tulkun luonnos ja kuvaus. (Liite 1)

6. Kökkö, Syvälahti

Kala(?)majan raunio

PK 3321 05; x = 7050 85, y = 3439 22, z = n. 140

Hiidenkylän Kutrinniemen pohjoispuolisen syvälahden pohjoisrannalla, Kökön talosta n. 80 m länsiluonaaseen rantatörmän päällä on n. 4 x 4 m olevan matalana rauniona erottuva majan pohja. Raunio on heinän peittämä ja maansekainen. Nurmen alla tuntuu paikoin peruskiviä. Kohteen osoittaneen Kökön talon isännän mukaan paikalta ei ole mitään löydetty, on saanut rauhassa olla. Paikalla käyty 28.9.1995.

7. Liitonjärvi

viljelysraunioita

PK 3312 09; x = n. 7038 10, y = 3445 10, z = n. 157,5

Kohteesta on J. Tulkun ilmoitus 27.8.1984. Hän pitää ilmoituksessaan raunioita varauksellisesti kaskiraunioina. Rauniot poikkisivatkin niistä matalista peltoraunioista, joita Pyhäjärven rannoilla ja niemissä nähtiin. Viljelysraunioita ne kuitenkin ovat. Tosin huolellisesti koottuja ja poikkeuksellisen korkeita. Turpeen alta paljastui ohut peltokerros. Alue oli nykyisellään melko vitikkoinen. Kohde tarkastettu 18.9.1995.

8. Rantala, Kutrinniemi

Kuopanteita

PK 3321 05-08; x = n. 7050 00, y = n. 3440 00, z = n. 142,5

J. Tulkun ilmoittamasta kohteesta on M. Mäkivuodin tarkastuskertomus vuodelta 1991. Paikalla käytiin myös inventoinnin aikana, jolloin tultiin samoihin ajatuksiin kuin em. tarkastuksessa. Kyse lie-nee naurishaudoista.

9. Kaurala, Niskalankangas, Rannankylä

kuopanteita

PK 3321 11; x = n. 7056 92, y = n. 3452 80, z = n. 152,5

Paikalla on vastaavanlaisia 2-3 m pitkiä ja vajaan metrin levyisiä kuopanteiteita kuin Rantalassakin. Kuopanteet sijaitsevat kankaan läpi kulkevan polun länsipuolella. Kohde tarkastettu 26.9.1995.

TIETOJA LIISTEKATISKOISTA

1. Hiidenniemi, Likolahti

PK 3321 07, ruutu 48/40

Taipaleensuun Talon isäntä Mikko Metsälä kertoi talosta itään olevan Likolahden etelärannalla löydetyn liistekatiskoja n. 40 v sitten. Oli ne itse poikasena nähnyt.

2. Hiidenniemi, Huitukanlahti

PK 3321 08, ruutu 54/40

3. Hiidenniemi, Kivilahti

PK 3321 08, ruutu 54/40

4. Hiidenniemi, Vaajanlahti

PK 3321 08, ruutu 50/43

2.-4. Metsäpellon isäntä Eelin Laitinen kertoi, että ainakin näissä lahdissa on liistekatiskoja. Hänen mukaansa niitä oli vähän joka lahdelmassa.

5. Kirkonkylä, Sammallahti

PK 3321 09, x = 7060 50, y = 3448 26

Kukkulan isäntä Kalevi Manninen nähnyt ne 1950-luvulla.

6. Hietakylä, Leväniemi

PK 3321 09, ruutu 69/49

Leväniemessä oli Kujanpään isäntä Kyösti Junttila löytänyt liistekatiskoja muutama vuosi sitten niemeä ojittaessaan. Myös Kuivaniemen talon Olavi ja Yrjö Kuivaniemi kertoivat kyläläisten tiedossa olevan Leväniemen liisteiden.

7. Jokikylä, Röhkölän jokiranta

PK 3322 07, x = n. 7073 85, y = n. 3449 85

Röhkölän isännän Heikki Anttilan mukaan paikalle ojaa kaivettaessa 1950-luvulla tavattiin mudassa puita pystyssä, ikäänkuin katiska.

8. Pyhäjärvi, Pietarsaari

PK 3321 11, ruutu 59/51

Jorma Tulkun mukaan Pietarsaarella on paitsi liistekatiskoita, myös kalapirtin jäänteet.

Sirviön Haudanjoen kuopat / J. TULKKU

Vihkumäärä 332211

SIRVIÖN HAUDANJOEN SILTAKANKAAN KUOPAT

Sillankangas, Haudanjoki, kesäkuu

Sirviön miesten kanssa ensin, sitten uudelleen Einen kanssa tarkastettu 5 outoa kuoppaa Sillankankaassa, paikassa, jossa HAUDANJOKI katkaisee kankaan, Sirviön metsäautotien päässä.

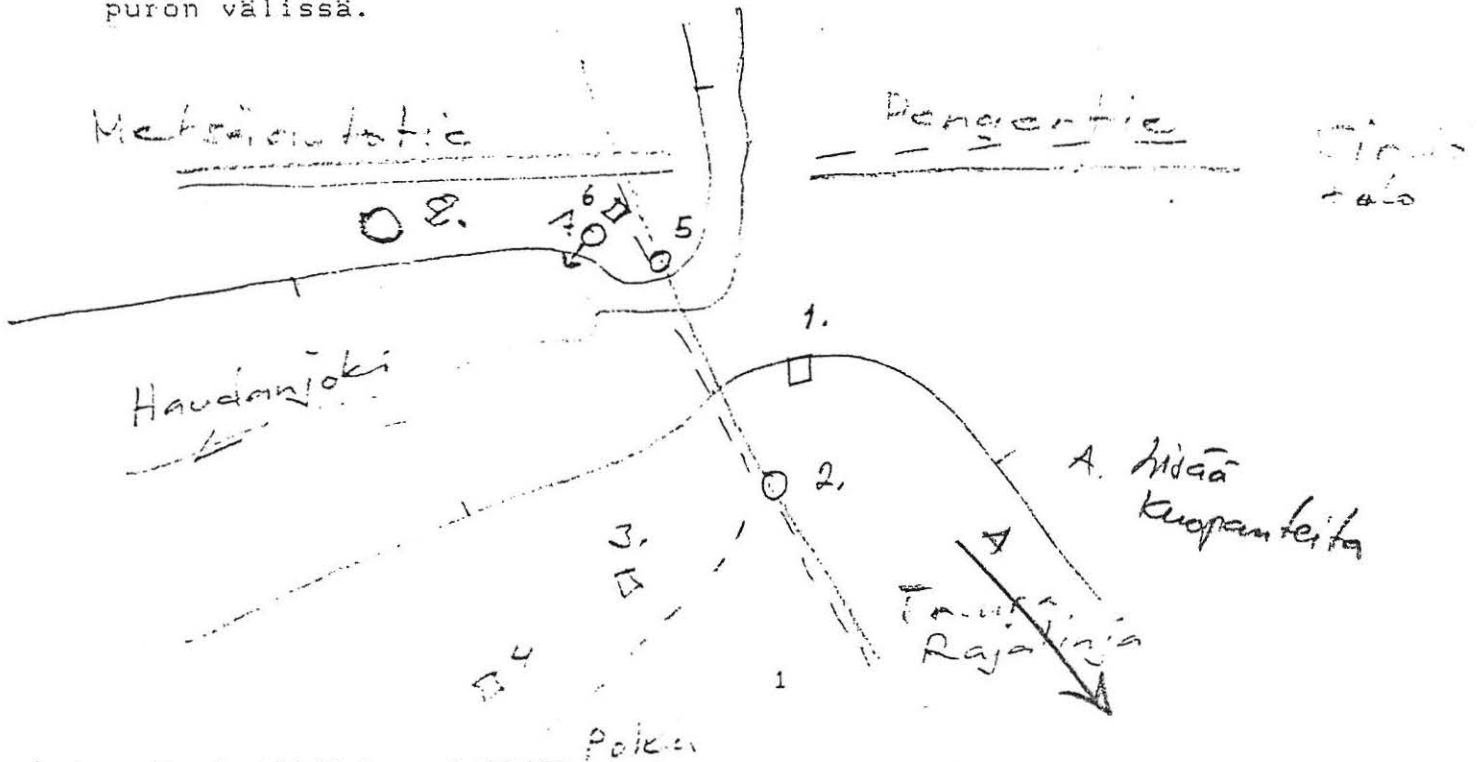
Kuvaukseen liittyy karttaluonnos.

Eteläpuolella jokea:

1. Syvyys 140cm, leveys 140cm, pituus 170cm. Hauta oli kaivettu lentohiekkapakkaan niin, että toinen pää oli avoin pohjaa myöten. Se oli osittain sortunut, mutta toisella sivulla näkyi vielä puitetta n. 10cm puista ladottua.
2. Syvyys 60cm, leveys 110cm, pituus 140cm. Lentohiekkään kaivettu kuoppa on rajalinjalla, väliä n.13m etelään edellisestä, traktoriura kulkee sen yli.
3. Syvyys 60cm, leveys 100cm, pituus 100cm. polun varrella väliä n. 28m edellisestä.
4. Syvyys 120cm, leveys 120cm, pituus 180cm. Lentohiekassa saman polun varrella n. 23m edellisestä.

Joen pohjoispuolella:

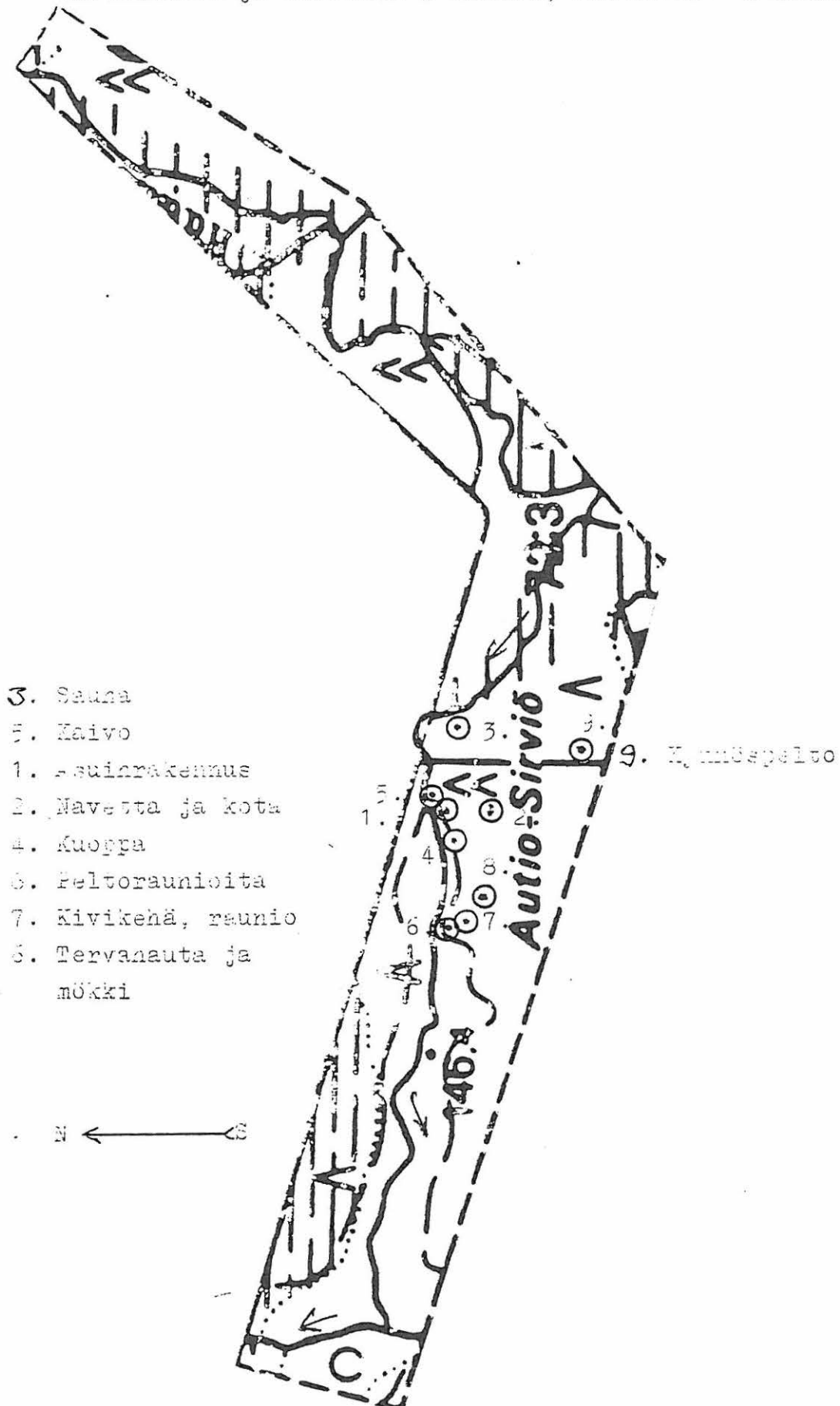
5. Tiessä hauta, mitat puuttuvat muistiinpanosta. matalahko pyöreähkö.
6. Syvyys 90cm, leveys 140cm, pituus 450cm tieuran vieressä n. 18m edellisestä.
7. Pyöreä tervahauta läpimitta 5m syvyys n. 1m, halssi tiestä 5m pois päin puron suuntaan alarinteeseen. No 6 voisi liittyä tähän.
8. Tervahauta n. 50m edellisistä kylälle päin metsäautotien ja puron välissä.

Autio-Sirviö 72:50 Kunnjärven-akj 18

352211 Viitanen ja katu 62,50

Inventointi ja tulkinta J Tulku, kartoitus A Heinonen

Mk 1: 7000

Autio-Sirviö 3.6.1988

Alustava inventointi ja tulkinta Jorma Tulkkku, kartoitus
Asko Heinonen.

1. Asuinrakennus: pirtin pohja 4 x 5 m, joen suuntainen, länsipäässä uuniraunio särkykiveä, keskellä kuoppa, josta mahdollisesti luotu multapenkit seinänvierille. Vieressä 2m x 2m raunio, joka voisi olla asuinrakennuksen kamarien tulisija tai toisen vanhemman pirtin uuni. Rakennuksen pohjassa kasvaa noin 100-vuotias kuusi.
2. Navetta ja kota: rakennuksen pohja, ei tulisijaa, pituusakseli joen suuntaan, 5m x 10 m. Mahdollisesti kaksi rakennusta päittäin tai rinnan: navetta ja karjalato tai navetta ja talli. Eteläpuolella lähes metrin syvyinen kuoppa: tunkion kusikuoppa. Länsipuolelle noin 8 metrin päässä on raunio, mahdollisesti karjakodan tulisija.
3. Sauna: joen rormella asuinrakennuksesta ylävirtaan kuusi ja nurkkakivet, pääty jokeen päin.
4. Kuoppa: asuinrakennuksesta alavirtaan joen tyrmässä kellari.
5. Kaivo: asuinrakennuksesta noin 25 m ylävirtaan torman alla 2m x 2m suorakulmainen vesikulju, joka voisi olla kaivoksi kunnostettu lähde. Merkkejä puutteista ei havaittu.
6. Tervahauta ja haudanpolttajan mökki: jokitormassa halkaisijaltaan 8-metrinen tervahauta, jonka itäpuolella tulisijan raunio. Haudassa 175-vuotias petäjä.
7. Kivikehä: soikea kivikehä 4m x 5m metsittyneellä niityllä.
8. Peltoraunioita: metsittyneellä pellolla ja niityillä maanviljelysraunioita. Niityllä kasvaa 150-vuotias petäjä ja 130-vuotias näre.
9. Pellot: jokivarressa, joen eteläpuolella runsas hehtaari ojitettua ikaäntyvää koivua kasvavaa entistä peltoa. Ojat ovat matalat, mutta erottuvat selvästi. Nykyisen tien lähellä noin aarin alue, jossa erottuvat 15 - 20cm syvät vaot noin 60 cm välein.

Surma kulki suota myöten
Autio-Sirviö

Haudanjoen ja Haudanpuron risteyksessä noin kuusi kilometriä maantiestä on Autio-Sirviön vanha asuinpaikka. Varsinaiseen Sirviön taloon on jokivarresta vielä puolitoista kilometriä. Haudanjoen latvoille perustivat Sirviön talot Olli ja Pekka Sirviö vuonna 1577. Niitä asuttiin pääasiassa yhteensä. Kantapaikka oli tuolloin Mäkikylän Sirviö numero 18. Alempana jokivarresta sijaitseva Pyhäjärvenkylän Sirviö numero 72 eli Autio-Sirviö, muuttui ensimmäisen kerran asumattomaksi ehkä jo 1500-luvun lopulla.

Perimätiedon mukaan vihollinen nousi jokivarresta polkua, löysi alemman Sirviön talon, poltti sen ja tappoi asukkaat, jotka haudattiin Hautakumpareeseen noin 500 metriä talosta etelään. Vuoden 1590 veroluettelon mukaan vihollinen, karjalainen oli polttanut edellisessä vuotena Venetpalon ja Saarasan talot, millä perusteella niille myönnettiin verovapaus. Sirviön hävityksestä ei ole kirjallista tietoa. Mahdollisesti ylempi Sirviö jatkoi molempien talojen viljelyä ja vastasi myös veroista. Karsakkeen Saviseelkään perusti Maunu Sirviö uudistilan nimeltä Sirviö vuonna 1591. Perimätiedon mukaan hän tuli Pyhäjärveltä.

Pyhäjärvenkylän Sirviössä oli maanmittari Claudelinin vuonna 1840 laatiman asojakokartan mukaan autio 40 aarin tontti. 'Öde tomt', runsaan hehtaarin laajuinen heinä- kasvava ahopelto, 'Åkerlinda' ja useita hehtaareja kovanmaisen luonnontuottavaa sileällä kankaalla tontin läheisyydessä sekä runsaat nevanitetyt Haudanjokivarresta, Haukinevalla, Lehminevalla ja Haukipuron varresta. Nyt puronvarsiniityt ovat muuttuneet nevoiksi, rämeiksi ja korviksi. Haudanjoki, jota ei tässä kohden ole perattu, on muuttanut uomaansa. Tontilla tuvan uunin pohjassa kasvaa satavuotias kuusi, ahopelolla on ikääntyvä koivikko ja entisellä niitymaalla kasvaa sekametsä, jonka havupuut ovat lähteneet kasvuun 1810- ja 1830-luvuilla. Ahopelto on ollut ojissa ja ojitetun alueen eteläreunassa on noin aarin alue, jossa on noin 60cm välein 10 - 20cm syvyiset vaot. Tarinan mukaan pelto jäi kynökselle silloin, kun asukkaat tapettiin.

Sirviön tontilta Haudanjokivarresta löytyvät useimmat talonpoikaistalon rakennukset: tupa, navetta, talli, koca, sauna ja kaivo, kellari sekä tervahauta ja miilunpolttajän mökki. Paikantamatta ovat aitat, ladot ja riidet. Jäännösten ikää ei voi silmämääräisesti ratkaista, sillä jokivarrella on käyty heinässä 1500- luvulta lähtien lähes nykyaikaan saakka. pelto pysyy ahona niin kauan kuin sitä niitetään ja talon pohja on saman näköinen olipa sillä ikää 100 tai 400 vuotta, mutta tiedetään, että paikalla on asuttu vuodesta 1577 pitkiä aikoja ehkä 1800-luvun alkua saakka.

Tulkkku
Olli Sirviö
Kainuu
50 km p -

Vuosisatojen kuluessa Autio-Sirviötä nautittiin sekä Mäkikylän, että Jokikylän suunnasta. Perimätiedon mukaan se on Kuppaan sarka. Pyhäjärvenkylän Sirviön rekisteröi uudistilana Pyhäjärven entinen nimismies Ansten vuonna 1844, mutta isojakokartan selityksen mukaan tilan omisti vuonna 1840 leski Kaisa, joka palaa omistajaksi vuosikymmenen ajaksi vuonna 1846. Ilmeisesti tila oli velkojen vuoksi joutunut rahamiehen haltuun. Leski asuma pihapiiri oli Kuppaan lähellä Hanhipoven tienoilla Pyhäjokivarressa.

Todennäköisesti Autio-Sirviössä ennen isojakoa asui jonkin Jokikylän talon torppari tai veroa maksamaton itsellinen. Isojakokartan 'öde tomt' tarkoittanee tonttia, jolla ei ole asuinrakennuksia, joten tämän asuinpaikan lopullisen autioitumisen on täytynyt tapahtua viimeistään 1800-luvun alkukymmeninä. Pyhäjoen pitäjässä kuolleitten määrä ylitti syntyneiden luvun vuosina 1807 - 09 ja uudelleen vuosina 1832 - 33. Edellisellä kerralla oli syynä sota jälkimmäisessä tapauksessa punatauti. Perimätieto kertoo kaikkien Autio-Sirviön asukkaiden kerran kuolleen ruttoon. Surma kulki suota myöten...

J. Tulleen
 kulkua
 ja
 paitantaman

CASTRENIN KIPPERÄT KIVET

J.W.Castren: Kertomus Haapajärven kihlakunnan muinaisjäännöksistä v. 1886 KMA ss.38-42
 Kipperälle asemalle asetettuja kiviä:

1. Jättiläisen pyykkikivi 1, Haukilampien kannas, ei löydy.

HIIDENNIEMI 332107 ruutu 41/49

Noin 60 syltää - (runsas 100m, JT) pienemmästä Haukilammesta Haukilampien välisellä kivikkoharjanteella 2 syltää pitkän ja samanverran leveän (n. 4m x 4m JT) laakakiven päällä oleva nostannaisen, näin nimittäm sellaista kiveä, jota arveluni mukaan, ihmisvoimalla oli 'pulskaasta' asemastaan pois vieräytetty. Pienemmät eri kivilajia olevat kivet olivat kuitenkin laakakiven päällä ja niiden pienempien kivien päällä ja varassa se suuri kivi oli oppaankin muistin aikana ollut, vaikka paimenpojat lultavasti olivat sen voimiaan koettaessaan sen siitä kangeilla pois vieräyttäneet.

2. Jättiläisen pyykkikivi 2, Viisarikivi Haukilampien kannas, olen nähnyt 50-luvulla, ei löydy. ruutu 41/49

Samalla harjanteella noin 50 syltää, (noin 90 - 100m JT) pohjoiseen päin on vähän suurempi ja omituisen säännöllisen muotoinen nostannaiskivi kolmen noin korttelin (10-15cm?? JT) paksuisen kiven varassa.... Kivi on näet yksitoista kyynärää (6,6m JT) pitkä ja kyynärän (60cm JT) paksuinen. Kiven päällä on latuskainen viisarikivi, osoittava pohjoista ilmansuuntaa, pönkätettyä pienillä kivillä vinoon asemaan.

Castrenin kuva 1. Kuvan mukaan aluskivi, jonka päällä jalat olivat oli myös n. 50 - 60 cm, jalkakivi noin 60cm viisarikiven korkeus on noin 30 - 40 cm. joten koko kiviastelman korkeudeksi tulee noin 1,5m.

Näitä kiviä ei ole löytynyt. Haukilampien välistä kannasta olen haravoinut useana kesänä, viimeksi 17.9 1995, mutta kuvattuja kiviä sieltä ei löydy, muita kiviä silti runsaasti, kaikenkokoisia ja näköisiä.. Kankaaseen on avattu metsäautotie, jonka teon yhteydessä Haukilamminkankaan Jättiläisen pyykkikivet ovat voineet kääntyä uuteen entistä kipperämpään asemaan.

Olen nähnyt tuon viisarikiven 1950-luvulla Eino Leskelän mukana Havukkasydänmaalla leimuulla ollessani, mutta paikkoja ja reittejä en muista.

3. Jättiläisen pyykkikivi eli Hiien eli Pirun jauhinkivet.

HIIDENNIEMI 332107 ruutu 40/49

Noin kaksi venäjän virstaa Haukilammen eteläpuolella on Matinahon niminen paikka, jossa Jättiläisen pyykkikiveksi sanottu kivi on. .. Kivi on säännötoin möhkäle, 5 kyynärää (3m JT) pitkä ja paksuimmalta paikaltaan puolitoista kyynärää (n. 90cm JT) paksu. Ainoastaan kansan antaman Pyykkikiven nimen tähden on tämäkin kivi kuvattu. Kuva 2

Kivi on paikallaan ja merkitty peruskarttaan ehkä siirtolohkareena, tarkka sijainti tarkistamatta, ei koordinaatteja. Piirroksen jalkaosa on korkeampi kuin luonnosta saatu vaikutelma, muuten kuvaus vastaa todellisuutta. Kivi tunnetaan myös Hiien eli Pirun jauhinkivenä

4. Asikaiskivi eli Jättiläisen väkikivi

HIIDENNIEMI 332107 p=7044,520 i=3447,240 z=n.185

Asikaismäellä vuoroin Asikaiskiveksi toisen taas Jättiläisen väkikiveksi kutsuttu kivi on kolmas piirrustetuista kivistä. Tätäkään kiveä tuskin nostannaiseksi voi sanoa, vaan ne pienet jalkakivet, joiden varassa möhkäle on., ovat voitu tilkitsemällä alle pistää, ellei luonto ole sitä tehnyt.

Asikaiskivi on aivan Pienen Asikkamäen louhikkorinteen eteläpäässä korkeimman rannan tuntumassa louhikkotörmässä kuin hyllyllä, suurten jätien asettelemia ja meren pesemiä kiviä Se on lähes kuutionmuotoinen noin kymmenen kuution kivi, joka lepää 10 osittain limittäin toistensa päällä olevan 10 - 30cm läpimittaisen jalkakiven päällä. Kiven alla on tilaa pienehkön miehen maata ja pitää sadetta. Paikka on Tuulimäen ja Asikkamäen välisestä laaksosta itään vievän suurriistan kulku-uran varressa, ilmeisen hyvä hirvieläinten passipaikka.

5. Umpilammen eli nykyisen Lummelammen Pyykkikivi

HIIDENNIEMI 332107 ruutu 43/44

Umpilammen itä pohjois puolella on kolmelle jalkakivelle hyvin korseasti asetettu pyykkikivi, niin korkeilla jaloilla, että mies mahtuu alaitse kavelemaan(!), vaan tämä kivi jäi minulta näkemättä.

Asikaikiven avulla löytyy Umpilammen Pyykkikivi, josta koilliseen päin lähellä Pyhäjärveen juoksevaa Honganjokea Asikaismäellä on Asikaiskiveksi toisen taas Jättiläisen väkikiveksi kutsuttu ... siis Asikaikivestä lounaaseen Honganjoen yli tullaan ensin Umpilammen pyykkikivelle ja sitten Umpilammelle. Tässä suunnassa on nyt Havukkamäen Lummelampi ja siitä itä- pohjoiseen Tuulimäen talosta Havukkamäen taloon menevän polun kahden puolen peruskarttaan on merkitty siirtolohkareet, joista toinen lienee Castrenin kuulema korsea kivi, vaikkakaan ei niin korkeilla jaloilla kuin hänelle kerrottiin. Olen kulkenut polulla joku vuosi sitten, mutta en ole katsonut kiviä lähemmin Castrenin kuvaus mielessä.

6. Jalkakivi, Ristimäki

VUOHTOMÄKI 332111 Ristimäen E-puoli, , p=7055,140 i= 458,260 z=190

Pyhäjärven itäpuolella Niinimäki nimisestä talosta pohjoiseen päin on torppa nimeltä Jalkala, jonka nimen torppa on saanut lähellä olevasta kolmella jalalla seisovasta mahdollittoman suuresta kivistä. .. Kivi ei millään tavalla voi olla nostamainen...

Paikka on kaukana mainitusta talosta ja torppa on hävinnyt, mutta se on nykyään hirvimiesten perinteinen kokoontumispaikka. Löysin paikalta muutamia kvartsi-iskoksia, myös kivikauden metsämies oli käynyt paikalla. Kiven ali mahtuu iso mies konttaamaan ja sen lippa nousee suojaan tarjoten parin metrin korkeuteen. Päälyskivi on metrin paksuinen viitisen metriä pitkä ja jalat puolimetriset.

7. Hiidenmäen lähteen kivi

VIHTANEVA ruutu 87/54

Kärsämäen ja Pyhäjärven rajalla on..... jättiläinen nostanut kiven kipperälle asemalle, lähteen päälle. Ylännettä sanotaan Hiiden mäeksi.

Kävin paikalla muutama vuosi sitten: Yhtesimetsän teiden tarpeisiin soranotto oli edennyt pohjaveteen ja harjun päästä oli vetäisty kuivatuskanava..... Ei merkkiäkään kivistä, lähteestä tai mahdollisesta kuittipaikasta enää.

Castrenin Pyhäjärveltä löytämät Kipperät kivet ovat siirtolohkareita, jääkauden paikoilleen asettelemia silti vanhan kansan merkkikiviä. Sydänmaitten kulkijoille ne olivat kohtaustaikkoja ja mahdollisesti rajamerkkejä. Pyykkikiviä.

TIEDOKSI SINNEKIN

Muistio/Jorma Tulkun soitto 19.8.2001/M. Sarkkinen

Tulkun tietoon tullut sitten viimeisen kolme uutta tapausta:

1. Niemen Eeron ja länsipuolisen naapurinsa rajalta/väliltä tavattu rautakuonaa ja litteitä tulenpitelemiä laattakiviä, joiden läpimitta 20 – 30 x 40 – 50 cm ja paksuus noin 5 cm. Alue vanhastaan tunnettua kivikautista asuinpaikkaa (Pyhäjärvi 7 Niemi), josta mm. liuskerenkaan katkelma. Pyhäjärven seudulla on historiallinen raudanvalmistus ollut yleistä. Kuitenkin tuntuu siltä, että nämä löydöt voisivat hyvinkin olla lähemmän tarkastuksen arvoisia. Ko. alueella käytiin matkailukohteiden inventoinnin yhteydessä 2. ja 5. heinäkuuta 2001, mutta tuolloin keskityttiin nyt puheena olevasta löytöpaikasta parisensataa metriä lounaaseen suunnitellun venesataman alueeseen. Silloin ei kohteesta 7 saatu selville enempää kuin 1995 inventoinnissa on mainittu.

Kuonan löytöpaikka : PK 3321 12 RUOTANEN

$x = 7064\ 76$, $y = 3450\ 06$, $z = 145 - 147,5$

2. Parvialan- eli Niskalanjoen eteläpuolella olevan Parvialan suon eteläisimmän kulman länsipuolisella kankaalla, Parvialaan ja Korvenniemeen johtavan tien eteläpuolella, em. talosta 300 – 400 metriä kaakkoon (PK 3321 11 VUOHTOMÄKI; $x = 7055\ 45$, $y = 3452\ 90$, $z = n.142,5 - 147,5$) on ”pajan pohjaksi” mainittu jäännös, jonka alhaalla olevalla keskikohdalla on jonkinlainen putken pää/reikä, jonka halkaisija on 10 – 20 cm. Jotenkin tässä tapauksessa voisi epäillä tervahautaa, mutta ehkä olisi hyvä käydä katsomassa tämäkin, jos alueella liikkuu.

3. Jonkinlainen rautahytti tai pasutuspaikka pitäisi olla Rannankylän Nurmenniemen talon lähistöllä (PK 3321 11 VUOHTOMÄKI; $x = 7057\ 33$, $y = 3452\ 58$, $z = n.145$, talon sijainti).

Tulkun yhteystiedot

Jorma Tulkku

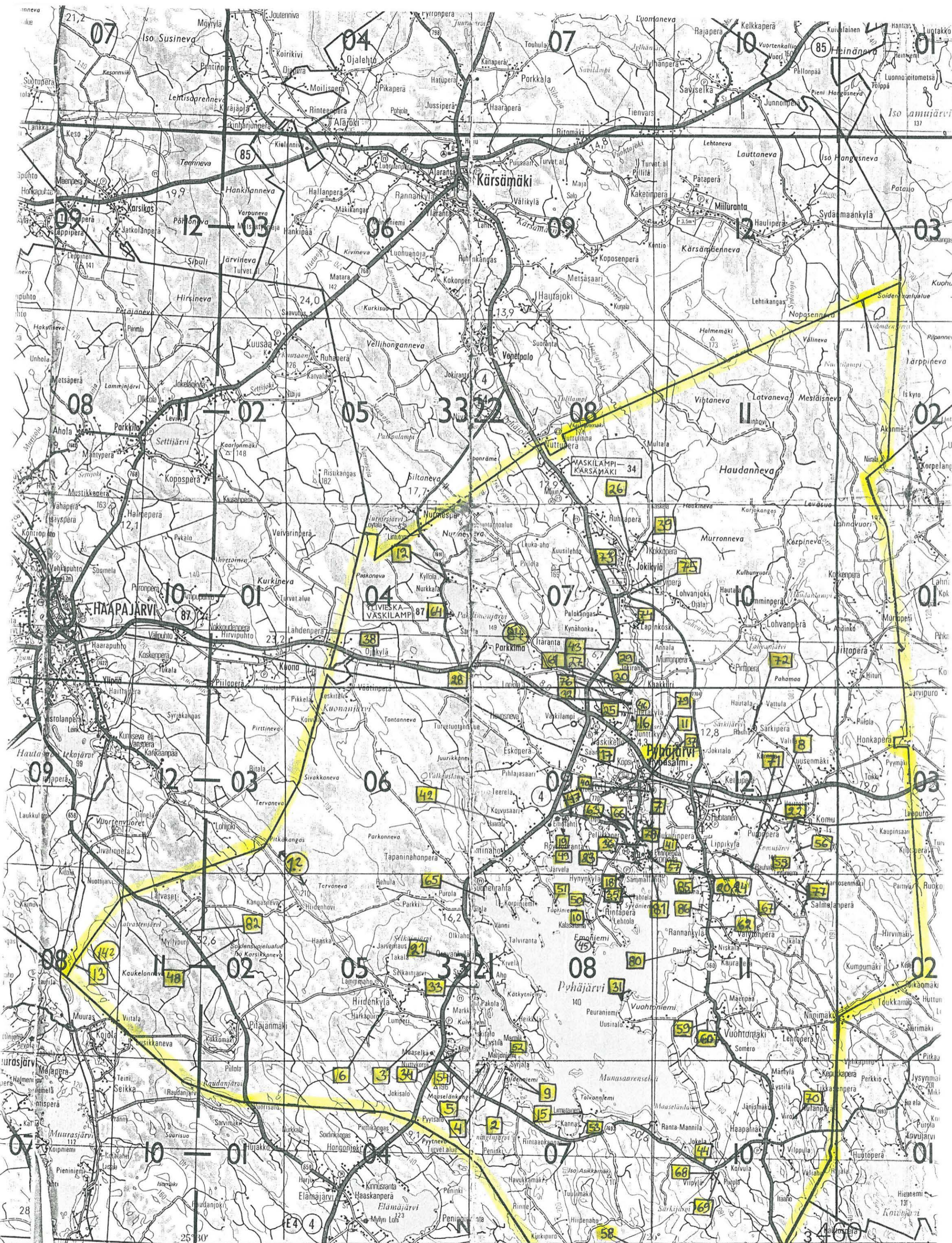
PPA 1 Mukuri, 86800 PYHÄJÄRVI

p. 08 – 781465

jorma.tulkku@reppu.net

Adonysleena 23.08-01

Mika S.

13,3 Pitikko Pihitupas
VASKILAMPI - JYVASKYLÄ 181

Petajanki 11,4
Keitele